

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

yeni
başlayanlar
için

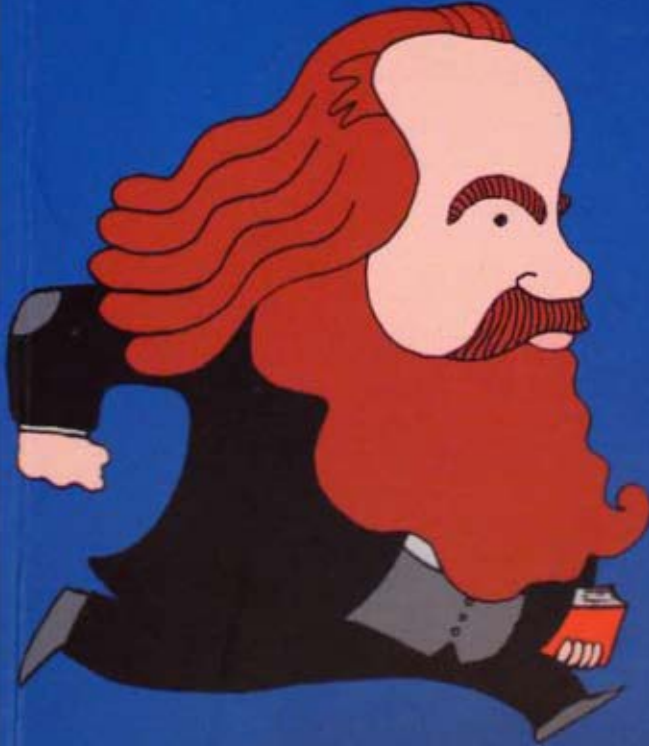

MARX

gönderen geçirdi
2. BASKI

yazan/çizen:
Rius

çeviren:
Fırat Koç

dakty
102

Yeni Başlayanlar için

MARX

Yazan- Çizen: Rius

Çeviren: Fırat Koç

(kpanyolca aslından)

Marx'a Övgü Dizisi. No: 3
2. Baskı, Ocak 2009, İstanbul
ISBN: 978-605-5968-05-2

Bu kitabın çeviri ve Türkçe'de yayım hakkı, Daktylos Basım Yayın Dağıtım Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.'ne aittir. Fikir ve Sanat Eserleri yasası uyarınca kaynak gösterilmeden alınıl yapılamaz. Yayımcının yazılı izni alınmadan kitabın tamamı ya da bölümleri basılamaz, disket, video, fotokopi vb. ile çoğaltılamaz.

Tüm dünya için hakları saklıdır:
D.R. © 1980 Random House Mondadori S.A de C.V. Yayım Hakkı
D.R. © 1980 RIUS. Copyright

Yeni Başlayanlar İçin Marx Rius

1. Baskı: Eylül 2008

Çeviren: Fırat Koç
(İspanyolca aslından)
Yayıma Hazırlayan: Doğan Ergün
Kapak Tasarımı: Beste Atvur

Eserin orijinal adı: Marx Para Principiantes
Türkçe'de ilk basım: Yeni Başlayanlar İçin Marx
Çeviren: Can Yücel. 1977. Vardiya Yayınları

Baskı: Kayhan Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit.
C Blok. No: 244 Topkapı - İstanbul
Tel: 0212 612 31 85

Daktylos Yayınevi
Şehit Muhiar Mahallesi Süslü Saksı Sokak No: 17 Kat: 4
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 244 10 88
www.daktylosyayinevi.com
bilgi@daktylosyayinevi.com

Yayıma Hazırlayanın Notu

Élinizdeki kitap İspanyolcada 1972 yılında kaleme alındı, Can Yücel tarafından Türkçede yeniden yazılıp yayımlanması ise 1977 yılına denk geliyor.

Meksikalı yazar ve çizer Rius, bugüne kıyasla çok daha fazla sayıda insanın Marx'ı anlama çabasında olduğu bir dönemde böyle bir kitabı yazmaya girişmiş. Bu meşhur politik karikatüristin beslendiği ortamı bir düşünelim. Dünya sosyalist sistemi, kapitalist ülkelerdeki sosyalist mücadeleler, ulusal kurtuluş hareketleri, Vietnam Savaşı, Küba Devrimi, Şili'de Unidad Popular deneyimi...

Ya Türkiye? 1977'nin Türkiye'sinin de bu açıdan kısır olduğu söylenemez. Bu dönem pek çokları için "devrimin öngünü"ydü. Meksika ile Türkiye'yi buluşturan benzer heyecanlar, hedefler ve mücadeleler mevcuttu. Bir de Can Yücel ve Rius gibi dil ve anlatım açısından çığır açan usta kalemler...

"Yeni Başlayanlar için Marx" daha sonra Haydar Çığın tarafından bir kez daha tercüme edildi, 1990'da. Bu yıl ise Türkiye ve dünya için, Marksizm adına bereketli ve coşkulu bir yılı temsil etmiyor. 12 Eylül'ün üzerinden geçen on yıl, Türkiye'nin ilerici birikimi açısından kimi yaraları sarmaya yetecek bir süreydi belki; ancak, 90'lı yılların başında reel sosyalizmin çözülüşü ile Marksist dünya görüşü bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de en ciddi darbeyi alıyordu.

Yıl 2008... Rius'un kitabı bu coğrafyada bir kere daha gündeme gelirken, dünyanın içinde bulunduğu durumu ortaçağ karanlığı ile kıyaslayanlar var. Bu karanlığı yaratanlar "Yeni başlayanlar"ı Marksizmden bihaber kılmak için ne taklalar attılar...

Ortaçağ karanlığını andıran dönemler az yaşamadı insanlık. Fakat her yeni başlangıcı "Marx" ile gerçekleştirdi. Bir kez daha öyle olacaktır.

"Marx Para Principiantes"

"Marx For Beginners"

"Yeni Başlayanlar için Marx"...

Belki de bu sefer "yine başlayanlar için Marx..."

...

Bu çalışma mecburi bir yeniden çevridir. Can Yücel'in eserleriyle ilgili basım haklarını elinde bulundurduğunu iddia eden yayın tekelinin "biz basmayız, kimseye de bastırmayız" tavrı nedeniyle mecbur kalmış bir çeviri çalışmasıdır. İşgüzarlık değil...

Gençliği Marksizmden bihaber kılmak için bir takla da biz atanz diyen kitap tekeline ve muadillerine bir Can Yücel cevabı vermek isterdik, ancak Can Baba kadar cesur olamadık.

***

Hem yeni başlayanların, hem yine başlayanların ilgisini çektiğini umduğumuz bu kitapçığımızla "Marx'a Övgü" dizisine devam ediyoruz. Kitapta yer alan "Komünist Manifesto" pasajları için G. Doğan Görsev tarafından yayıma hazırlanan ve yayınevimiz tarafından basılan Komünist Manifest'ten yararlanılmıştır. Doğan Ağabey'e bu çalışması için teşekkürü borç biliriz.

Bir de, kitabın tekrar yayımlanmasında bize ilham veren Erkan Baş'a teşekkür ederiz.

***

Son teşekkürümüz bizim "Sakallı"ya:
Can Baba, bir kusurumuz olduysa, affola...

Doğan ERGÜN

ÖNSÖZ

BAZI ÇOK BÜYÜK MARKSİST ARKADAŞLARA GÖRE MARX'İ ÖZETLEMeye ÇALŞMAK -ÖZÜNÜ YİTİRMESİNE SEBEB OLMANNIN DIŞINDA- BİR ZAMAN KAYBIMIS ÇÜNKÜ MARX KOCA BİR KÜLLİYATMIS VE DİLİ DE BENİM GİBİ YARIM AKILLARIN ANLAYAMAYACAĞI KADAR KARMAŞKIMS.

BU UYARILARA RAĞMEN, APTAL BEN, YERLİ BİR ATASÖZÜNDEN ("VİRELMEYEN MÜCADELEDEN DAHA KÖTÜ BİR MÜCADELE YOKTUR") VE BİR HINDUÇUN ÖZDEYİŞİNDEN YOLA ÇIKARAK BU KİTAPLA UĞRAŞMAYA DEVAM ETTİM, "HA-LA GİZELSİN TERSEN DE BENİ" (VIETNAMLIYLA BURADA ESEKLERDEN BAHSE-DİYOR.)

BİZİM SAKALLIYLA BU MACERAYA ATILMANIN KİNCİ NEDENİ DE ONU ANLAMAK İSTEMEMDİ, AMA 486 SAYFA SONRA ANLADIM Kİ ONU ANLAMAM İMKANSIZ. BU DURUMUN SONUÇLARINI ŞU ELİNİZDE DURAN KİTAPIN SAYTALARINI KARŞIYLAĞIYLA İMİZDEN İYİYE HİSSEDECEKSİNİZ. MARX, BAYLAR VE BAYANLAR, VAHŞİ BİR HAY-VAN GİBİDE ZAMANNIN BÜMLERİNİN NEREDEYSE TAMAMINA HÜKMEDİYOR, KENDİSİNİ O ALMAN BEYİNİN İÇİNE KAPATIP, ANLAŞILIR ANLAŞILMAYACAKINI ÖNEMSEMEDEN FELSEFE ÜSTÜNE FELSEFE DÖKTÜRÜYORDU. SONUÇ? ÜST ÜSTE DİZDİĞİ O DEĞERLİ (AĞIR VE SAĞLAM) TUĞLALARA SAYESİNDE EN UFAK BİR SİZİNTİYE İZİN VERMEYEN SAPASAGLAM BİR DUVAR DİKTİ. HERHANGİ BİR SİZİNTİYİ VE DUVARIN YIKILMASINI ENGELLEDİ. MARX'İ KAVRAMAK ÇOK GÖÇTÜR VE MARX'İ YORUMLAYANLAR ÇOĞUNLUKLA YANILMIŞTIR (TABİ KENDİMDEN BAHSETMİYORUM, 50 YILLIK MÜCADELEMİDEN ALDIM BEN DİPLOMAMI)

BU KİTABI OKUDUKTAN SONRA MARX'İ ANLAYACAKINI DÜŞÜNENLER VARSA ŞİMDİDEN SÖYLEYELİM. BÖYLE DÜŞÜNÜRSENİZ HATA EDERSİNİZ, AMA TABİ MUCİZE HER ZAMAN MÜMKÜNDÜR. BU KİTAP MARX'İN İFİKLEİNİN ANLAŞILABİLİR BİR ÖZETİ OLMAYI DENEDİ, AMA SANDIĞIM TAM TERSİ OLDU, O UÇSUZ BUCAKSIZ DERYA DÜŞÜNÜLÜĞÜNDE.

BU BAŞARISIZLIĞA SEBEB OLARAK DAHA BAŞKALARIN DA GÖSTER-MEK İSTERDİM AMA DOĞRUSUNU SÖYLEMEK GEREKİRSE ELİMDE RAHMETLİ MARX'TAN BAŞKA KİMSE YOK. RAHMETLİ BİR ESERİNİN BİLE ÖZETİNİ YAPSAYDI, NE KADAR KOLAYLAŞARDI İŞİM. SAĞOLSUNLAR MARX'İN ÖZETİNİ YAZDIĞINI İDDIA EDENLER DE MARX'TAN DAHA ANLAŞILMAZ KAVESLAR. HERŞEYİ MARX'İ HALKIN ANLAYABİLECEĞİ HALİE GETİRİRKEN YAŞANAN SORUNLARDAN BİR TANESİ DE TERİMLERİN TERCOMESİ. MARX'İN KULLANDIĞI SİYASİ VE İKTİSADİ TERİMLER

20-30 TANE DE DEĞİL EN AZ 200-300 TANE ZURNANIN ZAT DEDİĞİ YER BURASI İSTE, FELSEFE VE İKTİSAT TERİMLERİNİ ANLAMLARINI YITIRMEDEN ÇEVİREBİLMEK, BUNU ANCAK VİETNAMLILAR BECEREBİLİR, ONU DA BİZ ANLAMAYIZ. BENCE OKUYUCU ŞU ANDA BU KİTABI OKUMAYI BIRAKMALI VE MARX'IN TADINI ONUN KENDİ MÜBAREK MÖREKKEBİNDEN ÇIKARMALI UMARIM BU KONUDA BENDEN DAHA ŞANSLISINIZDIR.

BENDEN YARDIMLARINI ESİRGEMEYEN MARKSİSTLERE MİNNETTAR OLUŞUMU BELİRTMEK İSTERİM. KONTROLERİNDEN YARDIM İSTEDİĞİMDE BANA ÇOK DEĞERLİ BİR KARŞILIK VERDİLER: "BU İŞLE UĞRAŞMAK İÇİN DELİ OLMAK GEREKİR" DEDİLER (HAKSİZ DA SAYILMAZLARDI HANİ). YARDIMLARINDAN ÖTÜRE VE AYRICA ONLARIN BİLGECE TAVSİYELERİNİ DİKKATE ALMADIGIM İÇİN KENDİMİ ŞANSLI HİSSEDİYORUM.

BÖTÜN BU UYARILARA RAĞMEN HALA BU TUĞLA GİBİ KİTABI OKUMAYA NİYETLİYSENİZ GÜNAH VEBAİLİ BOYNUNUZADIR. SONRA YOK BEN OYUNADIM, YOK BEN GÖRMEDİM DEMEYİN.

BU DANDIK KİTAP İÇİN SON BİR ÖZÜR; ÇOK KÜÇÜK BİR HAZIRLIKLA YAZILDIĞI İÇİN FAZLA ZAMANIMI ALMADI VE AYRICA YAYINCININ UZLAŞMAZ BASKILARI SONUCUNDA KİMİ BÖLÜMLER KUŞA DÖNDÜ.

BENCE İNANILMAZ OLAN ŞU Kİ MARX, EN KÖTÜ KOŞULLARDA VE BASKI ALTINDA -NEREDEYSE- HİÇ HATA YAPMADAN BİNLERCE SAYFA YAZABİLDİ.

SON OLARAK, MARX BÜYÜK BİR ADAMDIR, AMA ŞU ZAVALLI RUSUN YANINDA BÜYÜK DE DEĞİL DEVASA KALYOR.

AĞUSTOS 1972

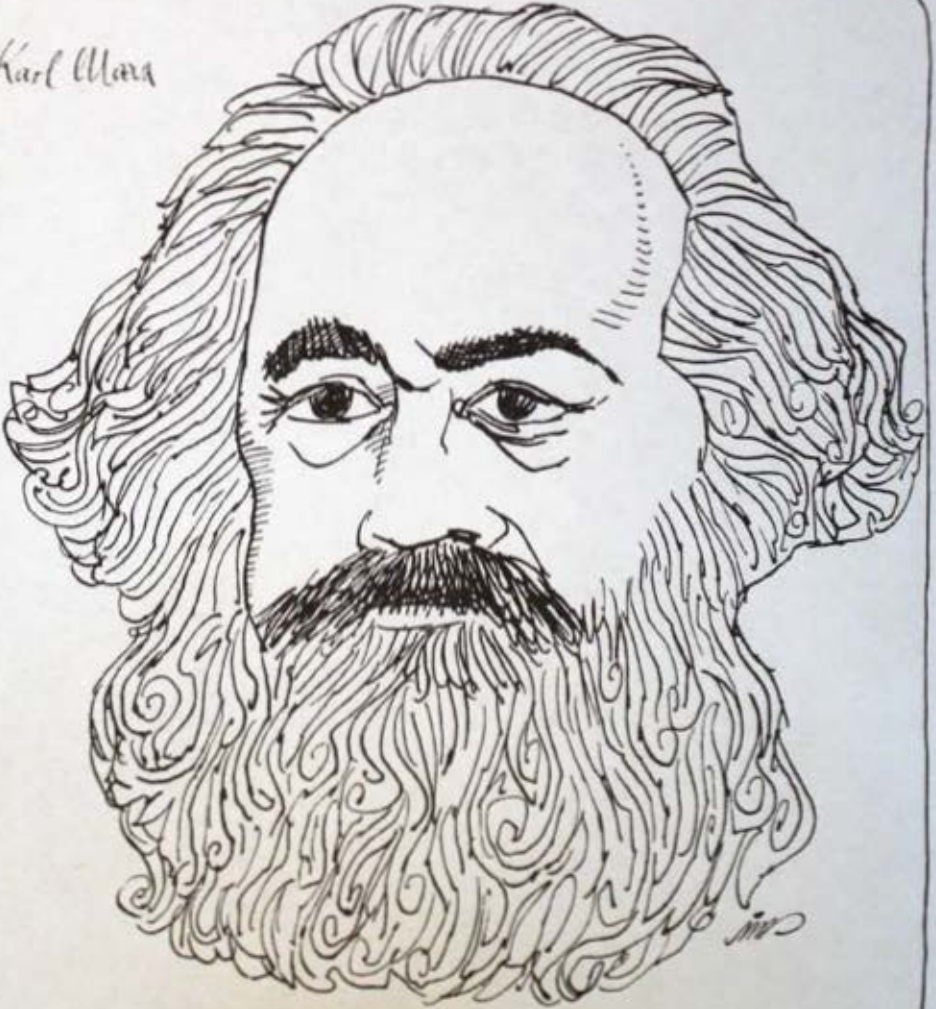
BAŞTAN BAŞLAYALIM
OKUYUCU SORACAK
KİMDİR BU MARX?

MARX?

SİNEMACI MARX
BRADERLERDEN
BİRİ OLMASIN
BUR.

Karl Marx

HA DEĞİL TABİ Kİ

KARL MARX 1818'DEN 1883'E KADAR
YAŞAMIS BİR ALMAN YAHUDİSİ FİLOZOF.
HERKESİN LANEİNİ ALMIS, KAT ETTİ DİYE

KOMÜNİZMİ

İNSANIN ÜÇTE BİRİ KOMÜNİZMİ YAŞAYIP UYGULUYOR, KALAN ÜÇTE
İKİSİ DE KAVGA EDİP DURUYOR MARX'IN DEDİKLERİ ÜZERİNE

NEREYE GİTSEN, BOLŞEVİK, MARKSİST, SOSYALİZM, LENİNİZM, KIZILLAR, KAS-
TROÇULAR, SOLÇULAR, MACULAR, MADDECİLER, KOMÜNİSTLER TILAN DİYE
BİR TON SÖZCÜK ZİHNİNDE CİRT ATIYOR MİLLETİN

DEMEM ODUR Kİ, BUGÜN
MARKSİZM İKİYE BÖLMÜŞ
KOCA DÜNYAYI. BİR KESİM
ONDAN NETRET EDİYOR,
DİĞER KESİM DE HER ŞEYİ
ONDAN BEKLİYOR...

BİR DE ONU
BİLMEYENLER
VAR Kİ BENİ
DE ORAYA
YAZSANIZ...

ÇÜNKÜ BİZİM MARX, DON
KİŞOTA BENZER (YOKSA
İNCİL'E Mİ DEMELİYDİK).
HERKES ONDAN BAHSEDER
DE PEK AZI BİLEREK KONUŞUR.
ÇOK DAHA AZI DA
GERÇEKTEN ANLAR ONU...

DÜNYADAKİ
TÜM İNSANLARA
MARXIN EDECEĞİ
Kİ ÇİFT SÖZ
BULUNUR. SON
YÜZYILDA
MEYDANA
GELMİŞ BÜTÜN
DEĞİŞİMLER
MARX AMCANIN
FİKRİLERİNDEN
ETKİLENDİ.

BU
SAKALLININ
DA BİLMEDİĞİ
BEŞ VAKİT
NAMAZ...

EKONOMİ,
EDEBİYAT,
UZAYIN FETHİ,
SANATLAR,
TARİH, İNSAN
İLİŞKİLERİ,
VATIKAN,
SENDİKALAR,
DEVİMLER,
TOPLUMSAL
DEĞİŞİMLER,
EĞİTİM, TIP,
SANAYİ, TARIM,
GAZETECİLİK
HERSİ MARXIN
SAKALINDAN
TÜREME.

E,
O SAĞ
SAKAL
BOSUNA
ADANMADI.

MARXIN FIKRİLERİ VE BU FIKRİLERİN UYGULANMASI YRMI YÜZYILLIK DIN HAKİMİYETİNİN HAKKINDAN GELMEŞ, İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMekten KURTULUŞUNUN YOLUNU AÇMIŞ

SÖZÜN ÖZÜ,
BUGÜN HER
AÇIDAN DAHA
İYİ YAŞIYORSAK,
BUNDA
MARX'TAN DAHA
FAZLA PAYI
OLAN YOKTUR

(SOSYAL
GÜVENLİK,
EMEKLİK,
OCRETU İZİN,
SENDİKALAR,
BURSLAR VE
DAHA PEK ÇOK
KAZANIMIMIZ
DOLAYI
YOLDAN DA
OLSA MARX'IN
ESERİDİR

'KENDİĞİNDEN MEYDANA
GELDİ, 'KOKU DİŞARIDA
DEĞİL', 'EGZOTİK
FİKRİLERDEN UZAK'
DENİLENLER DAHİL
BÜTÜN DEVRİMLER,
MARKSİZMİN ÜRÜNÜDÜR

YENİ RAHİPLER MARKSİME
DÖNERKİN, GÜNEY AMERİKALI
GENERALLER MARX'TAN
BAHSEDERKİN RİHBAN
OKULLARINDA DERSLER
VERİLİRKEN ONA DAİR VE
KÖBA, LATİN AMERİKADAKİ İLK
MARKSİST OLKE LAN ETMEŞKEN
KENDİNİ

HALA KİMSENİN MARX'LA
İLGİLENMEDİĞİNİ İDDİA EDEN
BİRİLERİ VAR MI?

BABASI VARLIK-
LI BİR ANUKATLİ
GENÇ MARX O
DÖNEMİN GÖZDESİ
HUKUK OKULUNA
GÖNDERDİ

BABAMIZ
KARARINI
VERDİ BİR
KERE, HUKUK
OKUYACAKTİ

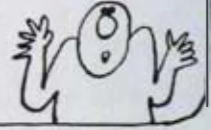

MARX HUKUK OKUMAK İÇRE
BONN ÜNİVERSİTESİNE
GİRDİ AMA BİZİM
ÇOCUK, HOCALARI
ÖYLE SOYLUYOR,
ŞARABA VE KADINA
VURDU KENDİSİ
SONUNDA ÖYLE
BİR BORCA BATTI
Kİ BİR AFET
UGRUNA DUELLO
YATMAYA KADAR
VARDIRDI İŞİ

DUELLONUN
HEDİYESİ KAŞINDAKİ
BİR YARA OLDU, BİR DE
BURSLARIN KESİLMESİ

E
ONDOKUZ
YAŞINDA
BAŞKA NE
BEKLENİR
Kİ.

TÜM BUNLARA RAĞMEN EĞİTİMİNİ TAMAMLAYIP BONN'DAN BERLİNE GEÇTİ.
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ OLMAK İÇİN TEKRAR BONN'A DÖNSE DE, ADI KÖTÜYE
ÇIKMIŞTI BİR KERE, ÇALDIĞI BÜTÜN KAPLAR YÜZÜNE KAPANDI. BERLİN'DE
TANRITANIMAZ BİR BOZGUNCU DİYE ANILAR OLMUŞTU.

NE? HEM
BOZGUNCU
HEM ATEİST
ÖYLE
MR...

ORADA BİR DURUN!
O GONKO TOPLUM
TANRITANIMAZLARI
ANCAK SANATÇI
YA DA BİLGE KİŞİLER
KABUL EDEBİLİRDİ
OYSA MARX HEM
TANRITANIMAZ HEM
DE BİR DEVRİMCİYDİ!

MARXIN YAŞAMIYLA İLGİLİ BİR DETAYI YERİ GELMİŞKEN AYDINLATALIM.
HER NE KADAR YAHUDİ BİR KÖKENDEN GELSE DE KENDİNİ YAHUDİ
SAYMIYOR, DİNİN GÖREKLERİNİ YERİNE GETİRİYORDU. AİLESİ O
KUÇUKKEN PROTESTANLIĞA DÖNMÜŞTÜ. TABİ MARX DA, AMA
KUÇUKLUĞUNDA YALNIZCA

DOĞRU
BUGÜNÜN GENÇLERİ
İNANMIYORLAR
HİÇBİR ŞEYEL

HEP
İDEOLOJİ
YÜZÜNDEN
EFENDİM,
İDEOLOJİ
YÜZÜNDEN.

BERLİN
ÜNİVERSİTESİ BİR
YENİ DÜŞÜNCELER
CENNETİYDİ.
İNSANLIĞA VE
EVRENE İLİŞKİN
DİNSEL
AÇIKLAMALARA
MEYDAN
OKUNUYOR,
İNSANLIĞIN SONU
GELMEYEN
SORULARINA
FELSEFİ YANITLAR
ARANIYORDU.

HEP O
BİLDİK
SORULAR.

TANRI
KİM?

İNSAN
NEDİR?

NEDEN
YAŞIYORUZ?

YAŞAM
NE?

İÇİ
DOLU
TURSUCUK?

BU SORULARA
CEVAP
VEREBİLMEK
İÇİN FELSEFE
OKUMAYA
KARAR VERDİ

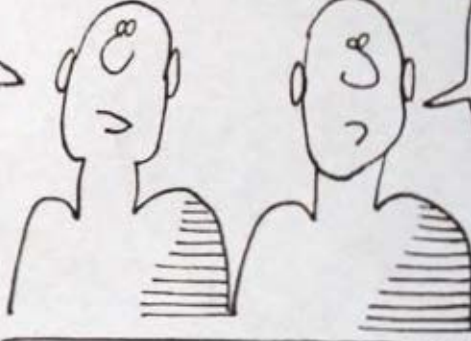
BABASI OĞLUNUN BU HALİ
YÜZÜNDEN ÇILDMAK İZREYDİ

FRIEDRICH HEGEL ADINDA BİRİ BU
SONSUZ SORULARA CEVAP
BULMUŞ GÖRÜNÜYORDU
ÖNEMİN ALMAN FİLOZOFU
ONDAN ETKİLENMİŞTİ KİMİSİ
ONDAN YANAYDI, KİMİSİ DE
ONUN KARŞI TABİ MARX
DA HEGEL'İN İZİNDEYDİ
AMA HEGEL ARTIK
YAŞAMIYORDU

VARLIĞI HIÇBİR ŞEKİLDE İSPATLANAMAYACAĞI İÇİN TANRIYI İNKAR EDEN KANTIN ARDILI OLAN HEGEL, BUNA KARŞI, TANRININ VARLIĞINA DAİR BİR FELSEFİ KANIT BULMAK İÇİN UĞRAŞTI.

KANT
BİLİMİ
DİNDEN
AYIRIYOR...

HEGEL
DİNİ
BİLİMSEL BİR
KATEGORİ
HALİNE
GETİRMEK
İSTİYOR...

DAHA
DOĞRUSU,
HEGEL TANRININ
VARLIĞINI DİN
YOLUYLA
DEĞİL,
FELSEFİ
YOLUYLA
İSPATLAMAK
İSTER. HEGEL
BİR TANRI
İNANCI HAKKI
GÖRSE DE,
DİN AYDINI
VARLIĞINI HAKKI
GÖRMEZ.
TABİ O ZAMAN
KİŞİ HEGEL'İ
LANETLER.

HEGEL'E
GÖRE
TANRININ
VARLIĞININ
FELSEFİ KANITI
NEDİR?

MARX'IN ÖĞRENCİ
ARKADAŞI KÖPKE.
(MARX'IN CAN YOLDAŞI
ENGELS'İN ÇİZDİĞİ
KARİKATÜRÜ)

HEGEL'E GÖRE,
TANRININ KENDİNE
LİŞKİN BİLİNCİ
İNSANIN TANRIYA
LİŞKİN BİLİNCİNDEN
BAŞKA BİRŞEY
DEĞİLDİR. DEMEK Kİ
TANRI İNSAN
ARACILIĞIYLA KENDİ
VARLIĞININ BİLİNCİNE
VARIR.

ANLAMAK ZOR
DEĞİL Mİ?

HEGELİN
TALEBELERİNDEN ŞAIR
HEINE DAHA BASİT BİR
ŞEKİLDE ANLATIYOR:

HEGEL'DEN,
TANRININ NİNEVİN
NANDIĞI GİBİ GÖKTE
YAŞAMADINI, AKSİNE TANRININ DA
AYNI BENİM GİBİ YERYÜZÜNDE
YAŞAMAKTA OLDUĞUNU
ÖĞRENDİM

YANLI, TANRI İNSANI
YARATMADI, TANRIYI
YARATAN İNSANL

HEGEL RUHUN ÖLÜMSÜZLÜĞÜNE DE İNANMAZDI, AMA (O GÜNLERDE
BRLİK İÇİNDE OLAN) KİLİSE VE DEVLET ONA GÖZ AÇTIRMİYOR,
SALDIRIYORDU BİRAZ GERİ ÇEKİLDİ, DÜŞÜNCELERİNİ HALKA YAYMAYI
REDDETTİ ASLINDA DÜŞÜNCELERİ FELSETEDEN VE SÖYLEMDEN
İBARETTİ VE İNSANLAR DİNİ İNANÇLARINA GÖRE YAŞAMAYI
SÜRÜRMELİYDİ

UNUTMA
Kİ, BEN PRUSYA
DEVLETİNİN BİR
GÖREVLİSİYDİM

AMA, HEGELİN GÜÇLÜ OLDUĞU VE MARXI ESAS ETKİLEDİĞİ ALAN TARİH
FELSETESİ İDİ. HEGEL'E GÖRE İNSANLIK, ÇATIŞMALAR, SAVAŞLAR,
DEVRİMLER SAYESİNDE İLERLİYOR, GELİŞİYORDU. YANLI EZEN VE
EZİLENLER ARASINDAKİ MÜCADELE SAYESİNDE. "BARİŞ VE UYUM"
DİYORDU "İLERLEMELERE YOL AÇMAZ."

AMA HEGEL SOSYAL
MÜCADELELERDEN DEĞİL,
YANIZCA DİNSEL MÜCADELELERDEN
SÖZ EDİYORDU. İŞÇİLE PATRON,
EZİLENLERLE EZEN ARASINDAKİ
MÜCADELELERDEN DEĞİL,
SADECE SAĞ "TİNSEL"
MÜCADELELERDEN, DÜŞÜNCELER
ARASINDAKİ MÜCADELEDEN
SÖZ EDİYORDU

ÖLÜMÜNDE, BU GİBİ ÇELİSKİLERİ
TAKIPÇILARININ SAĞ VE SOL
HEGELCİLER DİVE İKİYE
BÖLÜNMEŞİNE SEBEP OLDU. SOL
HEGELCİLER, ÖSTADIN EN İLERİ
DÜŞÜNCELERİNİ SAVUNURLARKEN,
SAĞLARA DA ONUN
MUHAFAZAKAR-TİNSEL YANINDA
TAKIP KALDIKLAR

İŞTE
1830 YILINDAN
İTİBAREN
"SOL" VE "SAĞ"
TERİMLERİ BU
ŞEKİLDE
YÖRÜRLÜĞE
GİRDİ.

SOL HEGELCİLERİN İÇİNDE, HEGELİN
KURANINI UYGULAMAYA KOYMAK
İSTEYEN VE MONARŞİNİN KUTSAL
İLKELERİNİ REDDEDEN
LUDWIG FEUERBACH
BAŞI ÇEKİYORDU. MARX DA ONUNLA
İLERLEDİ.

GÖRÜNEN
O KI,
FEUERBACH
TAM BENİM
KATADAN.

KISA SÜREDE, ÖĞRENCİLER
HOCALARINI TERK ETTİ. MARX,
SOL HEGELCİLERDEN DAHA
KÖKTENCİ, DAHA NET VE DAHA
PRATİK. AZ LAZ, ÇOK İŞ
İSTİYORDU.

HEGELCİLER
DERİN FELSETE VE
DİN TARTIŞMALARINA
DALMISLAR KATA
ÜTÜLEMekten
BAŞKA İŞE
YARAMIYOR
TOPLANTILAR
MARX DA KATAYI
SIYRMAK İÇİN
RENANYA
GAZETESİNDEN
GELEN İŞ TEKLİFİNİ
KABUL ETTİ
SENE 1842

HEM
FİLOZOF,
HEM DE DÜRÜST
GAZETECİ HİML.
BU HERİT
AÇLIKTAN
ÖLMEK İSTİYOR
HERHALDE...

BİR SÜRE SONRA MARX YAZI KURULUNU ETKİSİ ALTINA
ALDI VE BAŞYAZARLIK GÖREVİNE GETİRİLDİ ONUN
YÖNETİNİNDE GAZETE ÖYLE GÜÇLENDİ Kİ, HÜKÜMET
"TEZ KAPATILSIN" DİYE BUYRUK VERDİ

ÖZGÜRLÜK
Mİ GÜZEL DE,
BANA HİRSİZ
DEMEK İÇİN
KULLANILMASALAR...
(HİRSİZSİM KİME NE
BUNDAN)

BÖYLECE, SİYASAL GAZETECİLİK MARXLA BİRLİKTE
DOĞMUŞ OLDU. BASIN, DÜŞÜNCELERİ YAYMAK,
HALKIN KÖTÜ YÖNETİLMESİNİ ELEŞTİRMEK, HALKIN
SEFALETİNİ KAMUOYUNA SUNMAK İÇİN KULLANILMAYA
BAŞLANDI.

MARX, KATE FİLOZOTLARININ AMAÇSIZCA KONUSUP
DURDUKLARI DÜŞÜNCELERİ UYGULAMAYA SOKMAK
ÇABASINDAYDI MOSELLE BÖLGESİ KÖYLÜLERİ ÜZERİNE
YAPTIĞI ÇALIŞMAYLA MÜLAKATA DAYALI
HABERCİLİĞİ BULAN OYDU...

AMAA İSTE BİZİM KARLIN
DA Bİ YÜREĞİ VARDI
ERGENLİK ÇAĞINDAN
İŞİNE KADAR, GÜZEL
(VE ZENGİN)
BR ALMAN KIZLA
SÖZLÜ KALMISLARDI
JENNY VON
WESTPHALEN
ADINDAKİ GENÇ
VE SOYLU
KIZININ BABASI
7 YILLIK
BİRLİKTELİKLERİNDEN
SONRA HAKLI BR
SORU SORUYORDU:
"DÜĞÜNÜ NE ZAMAN
YAPIYORUZ?"

FAKAT MARX'IN NE PARASI VARDI, NE İŞİ NEYLE ÇEKİP ÇEVİRECEKTİ
HEM EVİ, HEM BU SOYLU GÜZELİN İSTEKLERİNİ. PARİS'TEKİ ALMAN
SÜRGÜNLER BR DERGİDE ÇALIŞMASINI TEKLİF ETTİLER. MARX TEKLİFİ
KABUL ETTİ.
PARİS'TE 8 HAZİRAN
1843'TE JENNY İLE DÜNYA
EVİNE GİRDİ.

NASIL
OLURMUŞ
BİZ DE
GÖRELMİ, AYNI
YASTIKTA
KOCAMAK

MARX PARİSTE
"FRANCO-GERMAN
ANNALS" ADI BU
DERGİNİN BÖTÖN
SAYILARINDA
ÇALIŞTI

YANİ
TEK BİR
SAYIDA

LAKİN ALMANYA'DAKİ KAŞAKLARA
DAĞITILMAK ÜZERE ÇIKAN
DERGİNİN AÇTIĞI DERTLER BİTMEK
BULMIYORDU DAHAŞI MARX KENDİSİ
İÇİN "KATASIZ HERİT, Bİ ÇACIKTAN
ANLAMİYOR" DİYEN DÖRĞİ
YÖNETİCKİSİMLE ANLAŞAMİYORDU

NEDEN MİR
MARX PARİSTE
FRANŞİZ
DÜŞÜNÖRLERİYLE
(BLANC PROUDHON
LEROUX) VE RUS
ANARŞİSTLERİ BÖTÖN
VE BAKUNİNİLE
DOĞRUDAN İLİŞKİ
KURDUĞU İÇİN DAHA
DA RADİKALLEŞMİŞTİ
(BİR DE ÜSTÖNE,
İNGİLİZ İKTİSAT
OKULUNUN, ADAM
SMİTH İLE DAVID
RİCARDONUN İKTİSAT
KURAMLARINI
İNCELEMİYE DALDI

EYVAH
EYVAH... BU
ALMAN BU
KADAR
OKUMAYA
KATAYI YER...

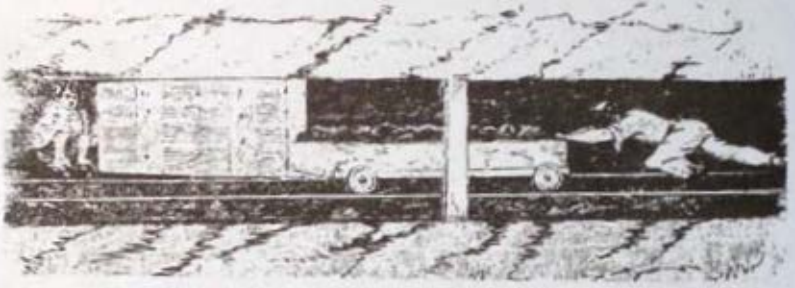
AMA MARX'İ ESAS DÖNÜSTÜREN
KENDİSİ GİBİ BİR ALMAN OLAN VE
'RENANYA GAZETESİ' DÖNEMİNDEN
BU YANA TANDIĞI FRIEDRICH
ENGELS'LE DOSTLUĞU VE ORTAK
ÇALIŞMALARINDI

ENGELS KİMDİR?..

MARX'TAN İKİ YAŞ KÜÇÜK OLAN ENGELS, ZENGİN BİR DOKUMA
FABRİKATORUNUN OĞLUYDU. BABASI ONU İŞLETMELEERİNDEN BİRİNİ
YÖNETMEK ÜZERE İNGİLTEREYE GÖNDERMİŞTİ. ENGELS ORAYA BİR
TÜRLÜ İSNAMAMIŞTI, AMA İŞÇİ SINIFININ SEFALETİYLE YÜZLEŞTİĞİNDE
DERİNDEN SAASILMIŞTI.

DÖNEMİN BİÇOK SANATÇISI BİZE
İNGİLİZ İŞÇİLERİNİN YAŞADIĞI SEFALET
VE SÖMÜRÜYE DAİR KANITLAR
BIRAKMIŞTIR.

PATRONLAR BOYLARININ
KÜÇÜKLÜĞÜNDEN (DAHA DOĞRUSU
ÖCRETLERİNİN DÜŞÜKLÜĞÜNDEN)
ÇOCUKLARI MADENLERDE
- VE BİLCÜMLE FABRİKADA-
SÖMÜRÜYÖRLERDE

DOMUZLARI!

ENGELS İNGİLTERE'DEN İŞÇİ SİNİTİN ORDAKİ DURUMUNU DİLE GETİREN
BİR YAZI YOLLAMIŞTI "ANNALS" A. MARX ONUN DÜŞÜNME BİÇİMİNDEN
ÇOK ETKİLENDİ. ENGELS BAĞTİ PARİSE MARXI ZİYARETE GELDİĞİNDE
DOST OLDULAR, BERABER ÇALIŞMAYA KARAR VERDİLER.

MARXIN DEVRİMCİ
EYLEMLERİ VE YAZILARI KISA
SÜREDE BÜYÜK BİR TEHDİT
OLUŞTURDU. ALMAN
HÜKÜMETİ, MARXI
SINIRDIŞI ETMESİ İÇİN
TRANSİYA BASKI
YAPMAYA BAŞLADI
BELÇİKAYA SÜRGÜNE
GÖNDERİLDİĞİNDE DAHA
DA RADİKALLEŞTİ
ORADAN DA
YOLLANDI
ALMANYAYA
DÖNDÜ
NEYSE SÖZÜN ÖZÜ
1849'DA LONDRA'YA
YERLEŞENE DEK
ORADAN ORAYA
KOŞTURDU DURDU.

YAŞ: 30
EKONOMİK DURUM
REZALET
İŞ PARA GETİREN
BİR İŞ YOK...

MARX, PRUSYA
YURTTAŞLIĞINDAN
ÇIKTI, VATANSİZ
BİR - BİR
"DÜNYA
VATANDAŞI" -
OLDU

LONDRA'YA İLTİCA
ETMEDEN ÖNCE, MARX
İLE ENGELS KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ ADLI GİZLİ BİR
PROPAGANDA
ÖRGÜTÜNÜN
ÜYESİDİLER. BİRLİĞİN
TALİMATIYLA ONU
SONRADAN
DÜNYAYA YAYILAN
BİR ESERİ YAZMAYA
KOVULDULAR:

TABİ PARA
KAZANMADIK
BU İŞTEN

KOMÜNİST PARTİ MANİFESTOSU

BASIMIZA
GELENLERİ

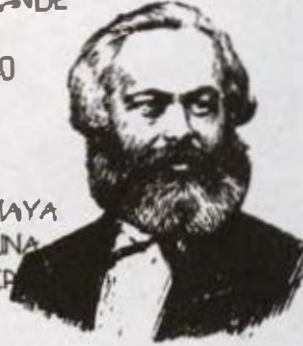
İLKİN YARATTIĞI ETKİ FAZLA
DEĞİLDİ AMA YAYILMAYA
BAŞLAYINCA DÜNYANIN DÖRT
YANINA, TESİRİ BÜYÜK OLDU
MANİFESTONUN ORTAYA
ÇIKIŞI İNSANLIK TARİHİNİN EN
ÖNEMLİ OLAYLARINDAN BİRİDİR.

AVRUPA'DA
BİR HEYULA KOL
GEZİYOR - KOMÜNİZM HE-
YULASI KÖHNE AVRUPA'NIN TÜM
GÜÇLERİ: PAPA VE ÇAR, METTER-
NICH VE GUİZOT, FRANSIZ RADİKAL-
LERİ VE ALMAN POLİSİ BU HEYULAYA
KARŞI KUTSAL BİR SÜREK AVI İÇİN
ARALARINDA İTTİFAK ETMİŞLERDİR.
İKTİDARDAKİ HASIMLARI TARAFIN-
DAN, KOMÜNİST DİYE DAMGALAN-
MAMIŞ MUHALEFET PARTİSİ Mİ
VAR? BU AŞAĞILAYICI SUÇ-
LAMAYI, MUHALEFETTE
KENDİSİNDEN DAHA
İLERİCİ KİMSELERİN
ÜSTÜNE ATMAKLA
KALMAYIP, GERİCİ
HASIMLARININ DA
ÜSTÜNE ATMA-
MIŞ MUHALE-
FET
PARTİSİ Mİ
VAR?

(BÖYLE BAŞLIYOR MANİFESTO. İLERİDE
DAHA DETAYLI GÖRECEĞİZ)

MARX YAŞAMININ GERİ KALANIN
BÜYÜK BİR SETALET İÇİNDE
LONDRA'DA GEÇİRDİ
(VEDİ BEBESİNDEN UÇO
İLAÇ YOKLUĞUNDAN
ÖLMÜŞTÜ) AMA O,
DEVRİMÇİ KİTAPLAR
VE MAKALELER YAZMAYA
DEVAM ETTİ. YAZILARINA
GAZETELERDEN TALEP
GELDİKÇE
CESARETLENİYORDU.

BU
GAZETELERDEN
BİRİ DE NEWYORK
DAILY
TRIBUNE İDİ.

ENGELS DESTEK OLDU. ÇOĞU ZAMAN DA BAKTI ONA. JENNY'NİN
BABASI ÖLDÜĞÜNDE ELİNE GEÇEN AZIK MİRAS DA BORÇLARA
GİTTİ. DEMİRYOLLARINDA MEMURLUĞA BAŞLAYACAKTI Kİ, O KÖTÜ
ELYAZISINDAN DOLAYI REDDEDİLDİ (HAKSIZLAR MI, SİZ SÖYLEYİN!)

Handwritten text in German, likely a letter or a note, written in a cursive script. The text is partially obscured by a large, dark, irregular shape that looks like a smudge or a large letter 'X'.

MARXIN NE SÜREKLİ BİR GELİR, NE
KALICI BİR KİŞİ, NE DE BİR BANKA
HESABI VARDI AMA ONA VE
AİLESİNE BİŞEY KAZANDIRMAYAN
YAZILARI MİLYONLARCA İNSANIN
KAZANIMI OLDU.

MARXIN FİKRİLERİNİN HALK ARASINDA BİR HEZEYAN
YARATTIĞINI SANDIMAYIN AKSİNE, BİR ALMAN
MÜL.TECİ ÇEVRESİ VE DAR BİR AYDIN GRUBU
DİŞİNDE BİLEEN YOKTU.

Marx'ın İktisat kuramları olumünden önce işçi sınıfı içerisinde ve alanında yetkin düşünücüler arasında etkili yaratmadı. Aynı şey, emek-değer, artı-değer, yoğunlaşma ve birikim, yabancılaşma ve yoksullaştırma, bunalım ve çöküş, sınıf mücadelesi ve devrim kuramları için de geçerlidir. Ama 19. yüzyılın sonuna gelindiğinde, bu kuramların birçoku artık işçi hareketi içinde şiddetli bir şekilde tartışılıyordu; kimileriylese mutlak geçerli kuramsal niteliğine rağmen, ona evrimsel bir anlam atfediyorlardı.

YAYINLANN KİTAPLARININ VE DERGİLERİN TIRAJI ÇOK DÜŞÜKTÜ. KARL'IN DİLİ DE PEK ÇOKLARI İÇİN ANLASHILAR DEĞİLDİ. BU YÜZDEN ÇOK AZ KİŞİ ONUN DEĞERİNİ AMA ZOR FİKRİLERİNİ ANLAYABİLİYORDU.

ANCAK 1917'DE, LENİNİN RUSYA'DAKİ ZAFERİYLE, ESERLERİNİN DÜNYA GENELİNDE YAYINIMLA TARTIŞILIR, İNCELENİR OLDU.

(VE
MİLYONLARCA
İNSAN
TARAFINDAN
UYGULAMAYA
KONULDU.)

Öylesi bir sefalet içinde çalışmak imkansız gibiydi. Marx ailesinin altı ferdi Dean Caddesi'ndeki iki göz evde yaşamaya çalışıyorlardı. Giysileri yama içindeli Marx baten sokaga bile çıkamıyordu. Yazmaya kağıdı yoktu ama ailesinin durumu düşünüldüğünde bu işin en önemsiz yanındı. O sıralarda Francesca dünyaya geldi. İma yavruca bu sefaletle uzun süre dayanamadı. Bayan Marx bir arkadaşına yazdığı mektupta bu zor zamanları şöyle anlatıyor: "Oş çocuğumuzla yanı başımızda soğuk ve soluksuz yatan küçük ineleğimiz için sarılıp ağlaştık. Yavruumuz öldüğünde en sefil dünyamızı yaşıyorduk. Yakınlarda oturan ve kısa süre önce ziyaretimize gelmiş olan bir Fransız mültecinin yanına koştu. Durumumuzu anlatınca üzüldü de adançagız, çıkarıp iki İngiliz lirası verdi. Bu para ile zavallı yavruunun huzur içinde uyuyabileceği bir küçük tabut alabildik. Doğduğunda beşiği yaktı, öldüğünde ise rahat uyusun diye içine koyabileceğimiz bir tabutu zor alabildik..."

MARX ÖMRÜNÜN SON 25
YILINI, BAŞYAPITI OLAN VE
BİTİREMEDİĞİ

"KAPITAL"

YAZMAYA ADADI

ÜÇ CİLT OLMASI
PLANLANAN BU YAPIT
MARXA PAHALIYA MAL
OLDU SADECE BİR CİLDİ
YAZIP GÖZDEN
GEÇİREBİLDİ
ENGELS, KİNCİ VE ÜÇÜNCÜ
CİLTLERİ MARXIN
NOTLARINA VE
EL YAZMALARINA
BAKARAK ÖZENE KOYUP
TAMAMLADI MARX SON
YILLARINDA
HASTALIKLARDAN
YAKASINI KURTARAMADI

Das Kapital.

Kritik der politischen ökonomie.

V. 1

Karl Marx.

Erster Band.

Buch 1: Der Produktionsprocess des Kapitals.

Das Recht der Uebersetzung wird vorbehalten.

Hamburg

Verlag von Otto Meissner,
1867.

New-York: F. W. Schmidt, 24 Barclay-Street.

ALMAN, İNGİLİZ, FRANSTİ VE KUZEY
AMERİKA DERGİLERİ İÇİN YAZDIĞI
MAKALELER DIŞINDA, MARXIN KALEME
ALDIĞI KİTAPLAR ŞUNLARDI:
1841: "DEMOKRİTOS İLE EPİKİROSUN DOĞA
FELSEFELERİ ARASINDAKİ AYRIM ÜZERİNE"
1843: "YAHUDİ SORUNU ÜZERİNE"
1844: "HEGELİN HUKUK FELSEFESİNİN
ELEŞTİRİSİ" VE "EKONOMİ VE FELSEFE
ELYAZMALARI"
1845: "KÜTİSAL AİLE" VE "FELSEFENİN SE-
TALETİ"
1846: "ALMAN İDEOLOJİSİ"
1848: "KOMÜNİST MANİFESTO"
1850: "FRANSADA SİNİT SAVAŞLARI"
1852: "LOUIS BONAPARTEİN İİ. BRUMAİRE"
1857: "EKONOMİ POLİTİĞİN ELEŞTİRİSİNE
KATKI"
1865: "ÜCRET, FİYAT VE KAR"
1871: "FRANSADA İÇ SAVAŞ"

1867
1893
1894

> KAPİTAL
I VE II CİLTLER"

MARXIN ESERLERİ
İÇİN, İŞÇİ SİNİFİNİN
TEMEL KİTAPIDIR
DENEİLİR. AMA
GARİP OLAN ŞİDUR Kİ,
BUNLARI PEK AZ İŞÇİ
ANLAYABİLİR.
YAZDIKLARININ ÇOĞU
ONLARA MATEMATİK
GİBİ SOYUT VE ZOR
GEİR. AMA İŞTE O
ESERLERDİR,
DEĞİŞTİREN DÜNYAYI

SON YÜZYILDAKİ
TUM TOPLUMSAL
HAREKETLER
MARXİZMDEN
ETKİLENMİŞTİR. (KÜBA,
ŞİLİ, MEKSİKA, VİETNAM,
KORE, KİBRİS, MACARİSTAN,
ÇEKOSLOVAKYA, DOĞU
ALMANYA, ENDONEZYA,
POLONYA, TİBET,
BOLİVYA, GUATEMALA,
KONGO,
ARNAVUTLUK,
YUNANİSTAN,
ANGOLA VS.)

İNSAN BİLGİSİNİN HER DALI
MARXTAN İZLER TAŞIR.
İŞTE MARXTAN ESİNLENEN,
KENDİLERİ DE MİLYONLARCA
İNSANI ETKİLEMİŞ BÜYÜK
İSİMLERDEN BAZILARI:

GORKI CHAGALL MEYERHOLD KÖKE KOLWITZ
CARDENAS CAMUS MARIATEGUI
De Gaulle GAGARIN ORWELL LUMUMBA
Pasternak STRAVINSKY chaplin
KANDINSKY BUIUEL MAO WOSTARA SUPRI
DARWIN tsioikowsky BERTRAND Russell GARAUDY HEMINGWAY
DIEGO RIVERA KANDINSKY
GANDHI Bertold Brecht THOMAS MANN PROUST Malraux
DIMITROV MAKARENKO PISCATOR TOLSTOI SIQUEIROS
CURIE ROLLAND LÉGER EL CHÉ LEON FELIPE ENRANBURG EDUARD RUSHKIN
JUAN XXIII PAVLOV HO-CHI-MINH LE CORBUSIER C. Vallejo
neruda PROKOFIEFF PASOLINI KAREL CAPEK Weiss
STALIN LUKACS Thaelmann HUXLEY EISENSTEIN TOGLIATTI
PICASSO GB Shaw SARTRE TURPLEV ZAPATA ORTEGA Y GASSET ROSA
ANTONIO MACHADO KAFKA NIEMEYER TROTSKY RENÉ CLAY fucik WYENBURGO
REED SHOLOJOV MİRİ SOSTAKOVICH
TITO matisse
FREUD

BU KISA YAŞAMÖYKÜSÜNÜN ARDINDAN, ŞİMDİ MARKSİZMİN NE OLDUĞUNU VE İNSANLIGIN İLERLEMESİNE MARXIN NASIL BUNCA KATKI KOYDUĞUNU GÖRECEĞİZ.

DÜNYADA İNSANLAR NE DÜŞÜNÜP DURDULAR?

İFADE ETMEDİKLERİ
SÖRECE İNSANLARIN NE
DÜŞÜNDÜKLERİNİ BİLMEK
İMKANSIZDIR. KONUŞMA
YOLUYLA İFADE ETSERLER
DAHİ GERİYE YAZILI BİR
KALIT BIRAKMIYORLARSA
BU İŞ YİNE DE ZORDUR
PEKİL İLK İNSANLAR
NELER DÜŞÜNDÜLER?

İLK ÇAĞLARDA KORKU VE CEHALET HAKİMİ GERÇEKLERDEN BİHABER
OLDUKLARINDAN ETRAFLARINDAKİ HER ŞEYDEN KORKARLARDI
"GÖĞÜ KİM GÜRELETTİ?", "YERİ KİM YÜRÜNDEN OYNATTI?", "YAĞMURU KİM
YAĞDIRDI?" TÜRÜNDEN SORULARA DOĞAİSTİ CEVAPLAR ARARLARDI

BÖYLECE İNSANOĞLU
DOĞA OLAYLARINI
AÇIKLAMAK İÇİN
TANRILARI
YARATTI. YAĞMUR,
ATEŞ, TOPRAK,
GÜNEŞ TANRILARI,
BEREKET TANRIÇASI,
AV TANRISI...
ORTALIK TANRIDAN
GEÇİLMIYORDU...

BU CANAVAR DA
KİMİŞ BENİM
TANRIMIN YANINDA?..

SONRA, TANRI KAVRAMINI
KENDİ HESABINA
KULLANAN BOYUCULAR
VE ETSUNCULAR
ÇIKTI ORTAYA.
KENDİLERİNİ TANRILARIN
GÖNDERDİĞİ TEMSİLCİLER
OLARAK TANITTIYOR,
DOĞAOSTU GÜÇLERİMİZ
VAR DİYE MİLLETİ
KANDIRIYORLARDI

TABI,
KENDİ
HESAPLARI
IÇIN

İLK SİNTALAR BOYLE
ÇIKTI ORTAYA, EZEN
SİNT İLE EZİLEN SİNT...
HER ŞEYE İNANAN
CAHİLLER İLE
BU DURUMDAN
FAYDALANARAK
ÇALIŞMAYD DA
SÖMÜRENLER

AMA, BİR DE KAFASINI KULLANANLAR,
ÇEVRELERİNDE MEYDANA GELEN OLGULARA
MANTIKSAL BİR AÇIKLAMA GETİRMEK İÇİN
UGRAŞANLAR DA ÇIKTI ORTAYA DÜŞÜNÖRLER...

BRK
ARTIK
BOS BOS
DÜŞÜNMEYİ DE
Bİ İŞE
YARAR

AZ
BEKLE
TELSEFİYİ
KEŞFETMEK
ÜZEREYİM

FELSEFE DİNİ İNANÇLARA GETİRİLEN BİR
ELEŞTİRİ OLARAK DOĞRU İNSANOĞLU
DOĞADAKİ OLAYLARA MANTIKSAL
NEDENLER ARARKEN TELSEFE BÜYÜK
YARATTI...

ESKİ
YUNANCADA
FİLOS: DOST
SOFOS: BİLİM

BÖYLECE BUGÜNE DEK
VARLIĞINI SÜRDÜREN İKİ KARŞT
TARAF ORTAYA ÇIKTI:
BİLME NANANLAR VE
DİNE NANANLAR

ADINI İLK DUYDUĞAMIZ FİLOZOTLARDAN BİRİ, KOLOTONLU
XENOFANES ADLI BİR YUNANLIYDI. PUTLARA TAPINMAYI REDDEDİYOR
VE ŞÖYLE DİYORDU:

"ÖKOZLERİN,
ATLARIN, ASLANLARIN
ELLERİ OLSAYDI, TANRILARIN
RESMİNİ, ATLAR AT GİBİ,
ÖKOZLER ÖKOZ GİBİ, ASLANLAR
DA ASLAN GİBİ ÇİZERDİ ÇİZDİKLERİ
TANRILAR, HAYVANLARIN
SÜRETİNE
BORUNALORDU."

XENOFANES'İN ESERLERİ YOK EDİLDİ. EGEMEN SİNE, BU DENLİ GÜLÜNÇ
DURUMA DÜŞÜRÜLMEMEYE DAYANAMAZDI ELBET. "KUTSAL VE MEŞRUF
İKTİDARININ SIRTINI DAYADIĞI TANRILARIN VARLIĞINDAN ŞÜPHE
EDİLMESİNE TAHAMMÜL EDEMEZDİ. YİNE DE XENOFANES'İN
SÖYLEDİKLERİNE KULAK VEREN ÇOK OLDU.

ZAMAN İLERLEYİP ÇEŞİTLER DOLDUKÇA, EGEMEN SINIF DİNİ DE GELİŞTİRDİ. YENİ YONİ TANILAR, EFSANELER, RİTÜELLER, AYINLER YARATTI. İNSANLAR TANILARA VE TANRICILARA TAPINILAR DİYE YONİ TAPNAKLAR İNŞA EDİLDİ. ASIL AMAÇ, TANILARIN HOŞUNA GİDECEK BAĞIŞLARI ÇEBE İNDİRMEKTİ.

AYNI DÖNEMDE, YENİ BİR RUHBAN SINIFI GELİŞTİ. KRALLAR VE TİARİMLERİNE BAKLIK OLAN BÜYÜCÜLER, KUDRETLİ RAHİPLER HALİNE GELDİLER. TEBANIN YÜCE TANILAR ÜÇRUNA KÖLELEŞTİĞİ KOCA İMPARATORLUKLAR KURDULAR. HANGİ TANRIYA İNANMALI, HANGİSİNİ ÇÖPE ATMALI, "DEVLET" BİLDİ.

İŞ ÖYLE BİR NOKTAYA GELDİ Kİ, BAŞLADILAR KRALLARA DA TAPINMAYA.

BU ARADA, VARLIĞINI HAKLI
GÖSTERMEK İÇİN DİN BİLE
KENDİ FELSEFESİNİ YARATTI:
İLAHİYAT, YANİ TANRI BİLİM

(BU İŞİ İLK
ÇIKARANLARDI
MISIRLILAR...)

DİNİN İLK KEŞİTİ OLUMDEN
SONRA VAR OLDUĞU
SÖYLENEN BİR ÖTE
DÜNYAYDI

MISIRLIYIN İDDİASI OLDUKÇA BASİTTİ: OSİS (TANRI) TARAFINDAN YARATILAN
İNSAN, YERYÜZÜNDE DE ONA BİAT ETMELİYDİ. GÜNÜN BİRİNDE KÖLELİKTEN
KURTULACAK, HUZURA ERECEĞİ UMUDUYLA GEÇİLMELİYDİ. HAYATINI BİR KÖLE
OLARAK TAHLİ.

(SİZE DE
TANIDIK
GELMEDİ
Mİ...)

BU İDDIALARIN VE
SAÇMAKLARIN
YANINDA, KÖR
NANÇLARA KARŞI
ÇIKANLAR, OLAN
BİTENİ BİLME
DAYANARAK
ÇÖZÜMLEMEK
YOLUNU
SEÇENLER DE
VARDI

KİMDİ
BUNLAR?

HİMM
THALES
MESELA

MİLASLI THALES

FELSEFENİN BABASI
OLARAK KABUL EDİLER
İSADAN DÖRT YÜZYIL
ÖNCE YAŞADI
GÖKBİLİM VE DOĞAL
OLAYLARIN BİLİMSEL
İNCELENMESİYLE
UĞRAŞTI

HER
ŞEY HAREKET
HALİNDE. KİMDİR
BUNU YAPAN?

PİSAGOR

BİR KILÇAK DAHA
METAMATİĞİN BABASI
ONA GÖRE HERŞEYİN
KÖKENİNDE SAYILAR
YATTIYORDU
TABİ YAŞAMIN DA

BEDENİN
PARÇALARI
ARASINDA ŞAŞMAZ
BİR MATEMATİK İLİŞKİ
OLDUĞU SONUCUNA
VARDI

PİSAGOR İLE ÖĞRENCİLERİ (FASÜLYE YEMENİN YASAK OLDUĞU
BİR GARİP TARİKATTI BUNLAR) YERYÜZÜNÜN EVRENİN MERKEZİ
OLMADIĞINI İLK İLERİ SÖRENLERDİ

SONUNDA YOBAZLARIN HİŞMİNİ
UĞRADILAR, TARİKATLARI DAĞITILDI

DERKEN

HERAKLİTOS

ÇIKTI ORTAYA,
DİYALEKTİĞİN, YANİ
TARTIŞMA SANATININ
BABASYDI

TANRIYANIMAZ BİR FİLOZOF
OLAN HERAKLİTOS, HER ŞEYİN
AYNI ANDA HEM VAR HEM DE
YOK OLDUĞUNU YANİ SÜREKLİ BİR
DEĞİŞİM HALİNDE AKUP
GİTTİĞİNİ, GÖRÜNÜP
KAYBOLDUĞUNU ÖĞRETTİ

İKİ KEZ YÜZEMEZSİN
Kİ AYNI DEREDE SEN
GARİP ÇIKANA KADAR,
GİDER ESKİ DİBAE,
GELİR YENİ DERE.

VAY,
YAŞLI
KURT
VAYL

BU KAFA DARLARIN DA
BAŞLARI BELADAN
KURTULAMADI
KOĞUŞTURULDULAR...
BİLİM HENÜZ ÇOK
GERİLERDEYDİ.
ONLARIN TANRITANIMAZ
KURAMLARINA YER
YOKTU.

ARTIK
SİCİLYA'YA
GİDEBİLİRİZ...

SİCİLYA'DA EMPEDOKLES
ADINDA BİR FİLOZOF
YAŞIYORDU. "TÜM İNSANLAR
EN BAŞTA TANRIYDILAR AMA
PİŞLİKLERİ VE KÖTÜLÜKLERİ
YÜZÜNDEN DÜNYAYA
SÜRÜLDÜLER." DİYORDU.

HER ŞEYİN HAVA, ATEŞ,
SU VE TOPRAKTAN
OLUŞTUĞUNU İDDİA EDİYORDU.
BU İDDİA ORTAÇAĞA
DEK SÜRDÜ.

MODERN
KİMYANIN
TEMELİYDİ
BU.

BU ELEMENTLERE
İKİ GÜCÜN ETKİSİNİ
DAHA EKLIYORDU:
ÇEKİM VE İTİM.
ÇEKİM İLE İTİM,
AŞKLA NEFRET.
EVRENDEKİ HER
ŞEYİN YAŞAM VE
ÖLÜM RİTMİNE GÖRE
HAREKET ETMESİNİ
SAĞLIYORLARDI

AŞK
BİRLEŞTİRİR,
NEFRETSE AYIRIR.
DEĞİŞİM VE HAREKET
BÖYLECE
DOĞAR.

İSTE SİZE AĞZINI TUTAMADIĞI
İÇİN ÖLEN BİR DOĞRUCU
DAVUT DAHA:

ANAXAGORAS...

"GÜNEŞ ATEŞ VE KAYANN
BAŞT BİR BİLEŞİMİDİR."

DIYORDU

(ATINALI CAHİLLERİN İNANDIĞI
GİBİ BİR TANRI DEĞİL YANLI)

AMA
SOKRATESİN
BAŞINA GELEN
EN KÖTÜSÜYDÜ

SOKRATES

MİZAHIN BABASIYDI MAYTAP GEÇERDİ HER
ŞEYLE TANRILARLA, FİLOZOFİLERLE,
HÜKÜMETLE, DİNLE. TABİ KENDİSİYLE
DE. ŞİŞMANIM, BODURUM, KELİM, KARGA
BURUNLUYUM, PASAKLIYIM DİYE

İLK YARAMAZLIĞI, AHLAKİ OLANLA
DİNSEL OLAN BİRERİNDEN
AYIRMAKTI

İNSANOĞLU
TANRILARA
İNANIMADAN DA
İYİ OLABİLİR...

KİMSE
BİLE İSTEYE
KÖTÜ OLMAZ,
KÖTÜYSE
CAHİLİĞİNE
VER...

YAŞADIM
DİYEBİLMEYİ İÇİN
KUŞKU DUYMAYA
BAŞLAYACAKSIN.
KARŞINA ÇIKAN,
DOĞRU BİLDİĞİN
ŞEYLERDEN KUŞKU
DUYACAKSIN.

KUŞKU
DOĞRUNUN
BAŞLANGICIDIR.

KENDİNİ
TANL

SONUNDA,
SOKRATES TOPLUM
YAPISINA ZARAR VERMEKLE,
KURUMLARA SALDIRMAKLA,
DİNSİZLİKLE, AHLAKSIZLIKLA
SUÇLANDI. BALDRIAN
ZEHRİYLE ÖLÜME MAHKUM
EDİLDİ. ZEHRİ İÇERKEN
BİLE ÖĞRENCİLERİYLE
ŞAKALAŞMAYI SÜRDÜRDÜ.

YUNAN FELSEFESİ ŞU ÜÇ BÜYÜK DEHA YLA SONA ERDİ

EFLATUN,
DEMOKRİTOS,
ARİSTOTELES...

EFLATUN GÖRÜŞLERİNİ SUNARKEN DİYALOG
TARZINI KULLANIRDI BU YOLLA FELSEFENİN
ŞU ÜÇ ANA SORUNUNU ORTAYA KOYDU...

İNSAN DOĞRUYU NEREDE BULABİLİR?

EVRENİN KÖKENİ NEDİR?

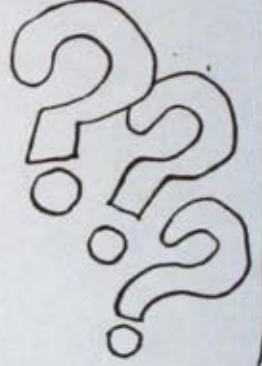
İNSANIN YAŞAMDA AMACI NER?

EFLATUN BU SORULARA
VERDİĞİ YANITLARLA
'NESNEL İDEALİZM' ADI
VERİLEN BİR FELSEFE ÖĞRETİSİ
KURDUL ONA GÖRE ŞEYLER
İDEALARIN YANSIMASINDAN
BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİ.
ÖLÜMSÜZ OLAN İDEALARDI,
ŞEYLER İSE GEÇİCİYDİ

AT DİVE
BİR ŞEY
YOKTUR, BİZİM
AT İDEAMIZ
VARDIR

EFLATUNA GÖRE, ŞEYLERE DAİR DOĞRU BİLGİLERİMİZİ, DUYULARIMIZ
YOLUYLA DEĞİL, AKIL YÜRÜTME YOLUYLA EDİNİRİZ. YANİ, İNSANOĞLU
DOĞRUYU BİLİM YOLUYLA ÖĞRENEMEZ. ANCAK "ÖTE DÜNYADAN"
GELEN "İLHAM"LA ÖĞRENEBİLİR. İNSANLAR ŞEYLERİN NE OLDUĞUNU
KENDİ KENDİLERİNE, TANRININ ŞEYLERLE İLGİLİ SUNDUĞU İDEALAR
OLMADAN BİLEMEZLER.

EFLATUN

EFLATUNU
TAŞLAYAN
OLMADI
TABİ

YAPTIĞI YORUMLAR EGEMEN-
LERİN HOŞUNA GİTTİ
BİLİRLERİ SOYLULARA VE
ZENGİNLERE HİZMET
ETMELİYDİ, YOKSULLAR
ŞİKAYET ETMEDEN YAŞAYIP,
ÖTE DÜNYADAKİ MUTLULUKLA
İLGİLENMELİLERDİ ÖTE DÜNYA DA
HAYAL MAHSULÜ OLACAK DEĞİLDİ
YA

ULUSAL
BÜM ÖÇÜLLERİNİ
AÇKLIYORUM:
ETLATUNA BİR BÜM
DÜMBELEĞİ

DAHA SONRA, KATOLİK KİLİSESİ EFLATUNUN GÖRÜŞLERİNİ, 'RUHUN
OLİMSÖZLÜĞÜ' VE 'BEDENİNİN MAHREMİYETİ' ÜSTÜNE ÖĞRETİLERİNİ
DESTEKLEMELİK İÇİN KULLANDI ANIN

DEMOKRİTOS

MADDECİ GÖRÜŞLERİ NEDENİYLE
ÖLDÜRÜLDÜ

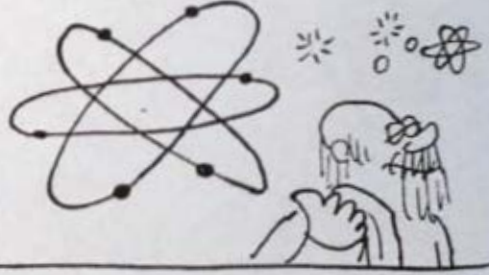
"EVRENSEL TÖZ,
SONSUZ SAYIDA
ELEMENTTEN VEYA FİZİKSEL
OLARAK BÖLÜNMEŞİ, YOK
EDİLMESİ MÜMKÜN OLMAYAN,
HAREKET HALİNDE DEĞİŞİK BOY
VE BİÇİMDEKİ SONSUZ SAYIDA
ELEMENTLERDEN VE
PARÇACIKLARDAN
OLUŞUR."

SEN
NEDEN
BAHSEDİ-
YORSUN?

DEMOKRATOS, İSA'DAN ÜÇ
EİNSTEİN'DAN DA YİRMİ ÜÇ
YÜZYIL ÖNCE
ATOM'LARDAN SOZ
EDİYORDU

YUNAN DEVRİ
İLE KAPANIR...

ARİSTOTELES

GERÇEK
BİR BİLGEYDİ
BÜYÜK İSKENDER'İN
HOCASIDIR.
BÜTÜN BİLİM
DALLARINA EL
ATMIŞ OLAN BİR
DAHİYDİ (TİZİK,
METATİZİK,
AHLAK, SİYASET,
FELSEFE, BİYOLOJİ,
ZOOLOJİ
HAKKINDA YAZIP
GİZLİ)
BU BÜYÜK
ÖĞRETİMENİN,
YORULMAK NEDİR
BİLMEZ BİLGENİN
ETKİSİ 18. YÜZYILDA
MADDEÇİLİĞİN
DOĞUŞUNA KADAR
DÜNYA ÇAPINDA
SÜRÜDÜ

ARİSTOTELES'İN EN İLGİ ÇEKİCİ BULUŞLARINDAN BİRİ, TOPLUMSAL MÜCADELELERİN KÖKENİNİN İNSANLARIN DURUMLARINDAKİ EŞİTSİZLİKTE KAYNAKLANMASIYDI.

ZENGİNİ
DE VAR,
TAKRİ DE
BU İŞİN
TANRIYLA HİÇBİR
İLGİSİ YOK.

"HER ŞEY İKTİDARIN KİMDE OLUĞUNA BAĞLI" DİYORDU ARİSTOTELES. EĞER ZENGİNLERDEYSE ONUN ADI OLIGARŞİDİR. DEMOKRASİDİR, HALKIN ELİNDEYSE DEMOKRASİDE DE FARKLI SINIFLAR VARDIR. KÖYLÜLER, ZANAATKARLAR, ÜCRETİLER. BUNLARDAN HANGİSİ EĞEMEN, BİR DE ONA BAKMALLI.

ARİSTOTELES HER NE KADAR KÖLELİĞİN VARLIĞINI, TOPLUMSAL AÇIDAN "GEREKLİ" OLDUĞU İÇİN HAKLI GÖSTERSE DE, TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLERİN TEMELİNDE İKTİSADİ DÜZENİN YATTIĞINI İLK KEŞİTEDEN KİŞİDİR.

AYNI
ŞEKİLDE
KADINLARIN
KÖLELİĞİNİ DE
AİLE İÇİN
"GEREKLİ"
GÖRÜYORDU.

ANCAK ARİSTOLES EFLATUN'UN
GÖRÜŞLERİNİ SAÇMA BULUYOR, ONLARI
REDDEDİYORDU. O'NA GÖRE, GERÇEĞİN
TEK KAYNAĞI DUYULARDI

AHLAKLA İLGİLİ
"YAŞAMIN AMACI
MUTLULUĞA
ULAŞMAKTIR"
DİYORDU ŞUNU
DA EKLEYORDU.
"AMA PEK ÇOK
SERSEM KİN
MUTLULUK PARA,
İKTİDAR VE İTİBAR
DEMECTİR."

BOSYERSENE
ONLARI

GENÇ MARX'IN İLK FELSEFE
ÇALIŞMASI İŞTE BU
TERANİLERLE İLGİLİYDİ
DOKTORA TEZİ DE
BU KONUDAYDI

DEMOKRATOS
İLE EPİKÜROS'UN
DOĞA FELSEFELERİ
ARASINDAKİ AYRIM
ÖSTÜNE

VAY ANAM
VAYL

OKUYUP DELİRMEK
İSTEYEN VARSA
ARANIZDA BU KİTABI
SÖYLEYVERSİN
ADRESİNE DE
GÖNDERİYİM Bİ TANE
SİZİ TEMİN EDERİM BİR.
KERE AÇINCA
KAPAGINI, Kİ HATTADA
DAHI OLUR ÇIKARSINIZ.
(TABİ BEŞİNCİ
HATTADA DELİRMEK
DE VAR.)

TELSETE O DURAKTA BEKLEYİP DURMADI
ELBET. ANCAK, GERİKİ HİSTİYANLIĞIN
FALSOLARI NEDENİYLE ORTALARDA
GÖZÜKMEDİ PEK.

BİLİM
KİLİSEYE
ESİR
DÜŞTÜ...

O AKLA ZİYAN ÇAĞA BOŞUNA

İMAN ÇAĞI (ORTAÇAĞ) DEMEMİŞLER!

İMAN DEDİKLERİ DE HİÇ TÜRLÜ BİLİMSEL ÇALIŞMANN REDDİYDİ

KATON
ÖLÜMÜNDEN
SONRA ROMA'DA
ZALİM BİR
DİKTATÖRLÜK
KURULDU. KİLİSEYE
TERS DÜŞEN
HERKES
"KAFİR" İLAN
EDİLDİ. AVRUPA'DA
TELSEFENİN ÖNDE
GELEN BÜTÜN
KİMLERİ
ENGİZİSYONUN
KUTSAL ATEŞİNDE
CAN VERDİ

YENİ
TARTIŞMA
KONUMUZU
AÇIKLIYORUM:
MELEKLERİN KAÇ
KANADI
VARDIR?

BU KARA DÖNEMDE,
BİLİM VE FELSEFE
YALNIZCA
AVRUPANIN
DIŞINDA,
İSLAM DÜNYASINDA
GELİŞTİ İBN-İ RÜŞT,
İBN-İ SİNA GİBİ
DÜŞÜNÜRLER İNCİLİN
"CAHİLLER İÇİN BİR
MASAL KİTABI
OLDUĞUNU
GÖSTERDİLER

←
ERASMUSUN
İSPANYOL
İNCELEYENİ
TARAFINDAN
"KATR"
OLDUĞU
GEREKÇESİYLE
SANSÜRELENMİŞ
BİR RESİM

FELSEFE KAYITLARA KARŞINCA, BOŞ BELEŞ ADAMLAR "MELEKLERİN
GÖBEK DELİKLERİ", "YENGEÇLERİN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ" "KİLİSENİN GİZEMİ",
"BABA, OĞUL, KUTSAL RUH" GİBİ ÇOOK ÖNEMLİ KONULARDA ATIP
TUTTULAR. AQUINAU TOMAS, ÖRNEĞİN, ROMA KATOLİK KİLİSESİNİN
DOĞMALARINI HAKLI ÇIKARMAK İÇİN YRMI BİR CİLT LAF SALATASI
YAPTI.

mao i tu
id ad ca
l n dedt
anq mō
n fit pōp

(KATOLİK
SEMİNERLERİNDE
BUGÜN BİLE BUNLAR
TARTIŞILYOR...)

İTALYAN DÜŞÜNÜR MAKİYAVEL (1469-1527)
KİLİSEYE İLK SALDIRAN, DİNSEL
DİKTATÖRLÜĞE KARŞI KİYAN BAYRAĞI
AÇAN KİŞİ OLDU

KİLİSE,
TANRİYİ KENDİ
ÇIKARLARI İÇİN
KULLANDI

BÖYLECE AÇILIR PERDESİ

RÖNESANSIN

RÖNESANS BİR KARŞI
SALDIRIYDI. BİLİMİN,
MANTIGIN VE AKLIN
DOGMAYA, DİNSEL
DİKTATÖRLÜĞE,
YOBAZLIĞA KARŞI
SALDIRISI. İNSANLIK
İÇİN ÇOK DEĞERLİ BİR
ANLAMI VARDI:
DÜŞÜNCE
ÖZGÜRLÜĞÜ.

NEDEN
ASİLERDEN
GEÇİMEYEN
YERLERDE,
YOKSULLUKTAN
DA GEÇİMEZ
ACEP?

BACON.

DANTE,
BOCCACCIO,
PETRARCU,
MAKYAVEL,
LEONARDO DA
VİNCİ, ERASMUS,
LUTHER, VICO,
KOPERNİK,
GALİLEO, KEPLER,
NEWTON, BACON,
BRUNO... İNSANLIK
TARİHİNİN BU EN
AŞAĞILIK
DÖNEMİNİN SONA
ERMESİNE VE
DÜŞÜNCENİN
ZAFERİNE İMZA
ATTILAR...

Dominiklı bir rahip ve
Galileo'nun çağdaşı olan
Giordano Bruno 1548-1600
Tanrı'yı ve Dünya'yı gerçekliğin
etken ve edilgen iki unsuru
olarak tasavvur eden Panleisl
öğretisi benimsedi. "Sapkın"
suçlainesıyla İngizisyon
koralından tutuklandı. Tövbe
elmeyi reddetliği için de 1600
yılında yakıldı.

HEDSİ DE GERÇEĞİ, ROMA KİLİSESİNİN VE DİNİN
ÇİZDİĞİ SINIRLARIN DIŞINDA ARADILAR. ANCAK
ATILDIKLARI MACERANIN SONUÇLARINA DA
KATILANMALARİ GEREKTİ.

BU ÖNLÖLER LİSTESİNE
BAKINCA, VİCO DA KİMİN
NESİ DİYE SORDUNUZ
BELKİ.

VİCO GIAMBATTİSTA,
NAPOLU BİR
FİLOZOFTU (1668-1714).
'ULUSLARIN ORTAK
YADSI İLE İLGİLİ YENİ
BİR BİLİMİN İLKELERİ'
ADLI KİTAPIN
YAZARİ.

YANİTİ.

ASLINDA BU TEZ İKİ KÜÇÜK AYRINTI DIŞINDA PEK BİR ÖZELLİK TAŞIMİYORDU.
VİCO BU TEZİ GELİŞTİRDİĞİNDE FEODAL DÖNEM SÜRMEKTEYDİ. DAHAŞI,
TOPLUMUN SINIF MÜCADELESİ YOLUYLA DEMOKRASİYE DOĞRU BİR EVRİM
GEÇİRMekte OLDUĞUNU SÖYLEYEN İLK KİŞİ VİCOYDU.

ANCAK HATASI, BAHSETTİĞİ EVRİMİN DURACAĞINI, BURJUA DÜZENİNİN
YERİNİ YENİ BİR TOPLUMSAL DÜZENİN ALAMAYACAĞINI VE İNSANLIĞIN
BAŞLADIĞI NOKTAYA GERİ DÖNEREK EVRİM DÖNGÜSÜNÜ YENİ BAŞTAN
YAŞAYACAĞINI SANMASIYDI.

DESCARTES İLE SPİNOZA

İNSANLIK
ONLARLA
BERABER
BAŞLADI AKLINI
KULLANMAYA

17. YÜZYILDA, KİLİSENİN HALA
HAKİM OLUĞU BİR DÖNEMDE
YETİŞTİ BU İKİ FELSEFE USTASI

RENE DESCARTES, ÜSTÜN BİLİMSEL
ZEKASININ DA YARDIMIYLA, DÜNYAYI
MADDECI BİR BAKIŞ AÇISIYLA AÇIKLAMA
MÜCADELESİ VERDİ. ŞEYLERİN VARLIĞINI
AKIL YOLUYLA AÇIKLARKEN, BİR YANDAN
DA BİR TANRININ VARLIĞINI İSPATLAMAYA
UGRAŞTI.

AÇIK VE
BELİRGİN BİR BİÇİMDE
ALGILAYABİLDİĞİMİZ
HER ŞEY
MEVCUTTUR.

DESCARTESİN KARTEZYEN ÖĞRETİSİ
(DÜŞÜNÜYORUM, ÖYLEYSE VARIM) HEM
MADDECI HEM İDEALİSTTİ.
DESCARTES İNSANOĞLUNUN
YALNIZCA BİR MAKİNA, AMA
RUHU OLAN BİR MAKİNA
OLUĞUNA İNANIYORDU.
RENEYE GÖRE BU RUH
BEYNİN İÇİNDE, EPİTİZ SALGI
BEZİNDE BULUNUYORDU.

DESCARTES
MEKANİK BİR
DÜNYA
GÖRÜŞÜNE
SAHİPTİ. MEKANİK
GÖRÜŞÜN
BAŞVİZA NELER
AÇTIĞINI
ANLAYACAGIZ
YAKINDA.

SEVENİ YOKTU SPINOZANIN EN BAŞTA YAHUDİ OLUĞU İÇİN, SONRA DA BRAKO YAHUDİLÜĞÜ DİNSİZLİĞİ SEÇTİĞİ İÇİN. ÖSTELİK, O DÖNEM İÇİN PEK UÇ BİR SAVLA ÇIKMIŞTI ORTAYA.

İNSAN, AKLI DOĞRULTUSUNDA DÜŞÜNMEKTE VE İNANIMAKTA ÖZGÜRDÜR.

SPINOZA DİYORDU Kİ, TANRI VARDIR AMA DİNİN BİZE ANLATTIĞI GİRİ DEĞİL, GAYRİ KİŞİSEL VE RUHSAL BİR "İLKE" OLARAK, EVRENİN GERÇEKLİĞİNİ VAR EDEN BİR TÖZ OLARAK VARDIR. (PANTEİZM: "HER ŞEY TANRI'DIR" DER) İŞTE BU YÜZDEN ZAVALLI SPINOZA GÖZLÜK CAMILARINI PARLATARAK, YOKLUK İÇİNDE YAŞADI.

BÜTÜN BU FİLOZOFLAR, İYİ BRER MADDECİ VE YARI DİNSİZ OLMAKLA BERABER, ONLARIN DA BİR KUSURCUKLARI VARDI. BÜME YANLIŞ BİÇİMDE BEL BAĞLAMISLARDI. İNSANIN, DOĞANIN BİR PARÇASI OLDUĞU (Kİ, DOĞRUYDU BU) VE İNSAN İLİŞKİLERİNİN DOĞA OLAYLARINI YÖNETEN YASALARA TABİ OLDUĞU (YANLIŞTI ELBET) VARSAYIMINDAN YOLA ÇIKMIŞLARDI.

NEŞİ YANLIŞMIŞ BUNUN?

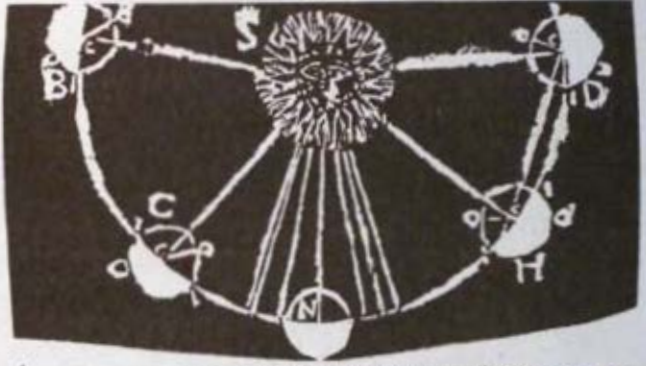

ÇÜNKÜ DESCARTES, SPINOZA VE ONLARIN ARDINDAN GELENLER DOĞANIN DEĞİŞMEDİĞİNİ, EVRİM GEÇİRMEDİĞİNİ, EVRENSEL VE DEĞİŞMEZ YASALARA TABİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORLAR VE YANILIYORLARDI...

BAKALIM DİDEROT NE DİYECEK BU İŞE?

"GÖKBİLM,
GEZEĞENLERİN
KENDİ İÇİNDE KAPALI
BİR YÖRÜNGE
İZLEDİKLERİNİ VE BU
DÖNGÜ İÇİNDE ÇIKIŞ
NOKTALARINA GERİ
DÖNDÜKLÜĞÜNÜ
GÖSTERMEKTEDİR."

DIDEROT (VE DAHA BAŞKALARI) DÜNYANIN VE
İNSANLIĞIN BAŞINDAN BERİ HEP BÖYLE OLDUĞU
SONUCUNA VARMIŞLARDI ONLARA GÖRE,
NE DÜNYA, NE DE İNSANOĞLU BİR EVRİM
GEÇİRMİŞTİ YAPTIKLARI, YAŞAM VE ÖLÜM
DÖNGÜLERİNİ YİNELEMELİTİ.

BRAZDAN
GÖRECEĞİZ, BUNLAR
MEKANİKÇİ VE
METATİZİKÇİ
GÖRÜŞLERDİ.

BRAZDAN MR.
YETMEDİ Mİ ARTIK!

ONLARA GÖRE YİĞİTLER, HALK YOKTU
BİR TEK KAHRAMANLAR (KRALLAR,
KOMUTANLAR, PEYGAMBERLER,
FİLOZOFLAR) VARDI, YİĞİTLERİ
KAHRAMANLARIN
GÜDÜMÜNDEYDİLER. TARKİTİN
TİKİ GÜÇÜ BU KAHRAMANLARDI
KLEOPATRA'NIN BURNU, TÜM MİSİR
HALKININ TOPLAMINDAN DAHA FAZLA
ETKİLEMİŞTİ DÜNYAYI...

YANİ İNSAN
KADERİN DEĞİL,
RASGELE
MEYDANA
GELEN
OLAYLARIN
ÜRÜNÜYDÜ.

HAYDAA!

MARX'TAN ÖNCEKİ FİLOZOFLARIN İZİNİ SORDUĞUMUZDA
LOCKE'UN, BERKELEY'İN VE HUME'UN
DENEYİMCİLİĞİNE ULASHIR.

LOCKE (JOHN)

KRALLARIN "TANRISAL
HAKKINA, DİNİN
"YANILMAZLIĞINA YANI
'MUTLAK DOĞRU'YA VE
KİLSENİN DOĞMALARINA
KARŞI ÇIKAN İNGİLİZ.
O DA TANRITANIMAZ
BİR MADDEÇİ

"KİMSE BİR
DİĞERİNDEN FAZLASINA
SAHİP OLAMAZ.
HEPİMİZ AYNI TÜRDEN
VE KÖKENDEN
GELİYORUZ
ESTİZ HEPİMİZ
DOĞANIN
NİYETLERİNEN
YARARLANMAKTA EŞİT
HAKKA SAHİBİZ."

LOCKE'A GÖRE İNSANLAR TANRİY, DİNİN BUYRUGUNCA DEĞİL, KENDİLERİN-
CE ANLAMALIDIR. BU GÖRÜŞLER PAPAZ CAMIASINDA BOMBA ETKİSİ
YARATTI. BİR ANGLIKAN DİSKOPOSU VE İDEALİST BİR FİLOZOFT OLAN
CORÇ BERKELEY, LOCKE'UN GÖRÜŞLERİNİ ÇÜRÜTMEK İÇİN DİDİNDİ DURDU,
AMA BECEREMEDİ. BİR BAŞKA FİLOZOFT LOCKE'UN YAROMINA YETİŞMİŞTİ.

DAVID
HUME
(1711-1776)

BİLİNEMEZCİ, YANİ HİÇBİR
ŞEYİN KESİN OLARAK
BİLİNEMEYECEĞİNİ
SAVUNAN HUME DİNE
HEPTEN KARŞI BU
DÜŞÜNCELERİYLE
İNGİLTERE'DE ORTALIK
KARIŞTI, FRANSAYA GÖÇ
ETTİ. BURADA DA SES
GETİRDİ DÜŞÜNCELERİ.

TRANS O SRA EN
"CÜRETKAR"
DÜŞÜNCELERİN
MERKEZİDİ SARAYA
VE RAHİPLERİN
TRANİÇİNA KARŞI
YAYILAN İSYANIN
MEYVELERİ TRANSİZ
DEVİRİ VE
AKLIN
ZAFERİ OLDU.

TRANSİZ DEVİRİ "FELSEFİ" FİKRİLERİNDEN ÇOK "SİYASAL"
FİKRİLERİYLE (ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK, KARDEŞLİK GİBİ) YAYILDI.
TRANSİZLARI ÖRNEK ALAN AMERİKALILAR, AVRUPA'DAN
KURTARDILAR KENDİLERİNİ AVRUPALILAR DA KİLİSENİN
SALTANATINDAN.

AYDINLANMA
FELSEFESİ DÜNYAYI
BAĞNAZUKTAN
KURTARDI

(BU SAYEDE YENİ BİLİMLER ÇİÇEK AÇTI.)

BU ARADA, 18.
YÜZYILIN
MADDECİ
FİKRİLERİNE
MEYDAN OKUYAN
YENİ BİR İDEALİST
TELSİSETE TÜREDİ
EN ÖNEMLİ
TEMSİLCİSİ
**IMMANUEL
KANT**
(ALMAN, 1724-1804)

Kritik
der reinen Vernunft

IMMANUEL KANT
1724 - 1804

1781
Königsberg

EN ÖNEMLİ ESERİ, "SAF
AKLIN ELEŞTİRSİ" ADLI
KİTAPTI. BU KİTAP İÇİN 15
YIL BOYUNCA
İNSAN AKLININ ELEŞTİREL
ÇÖZÜMLEMESİNE KATA
YORDU. BİRÇOK ZOR
SORUNLA UĞRAŞTIĞI
ESERDE VARDIĞI SONUÇ
ŞUYDU:

"GERÇEKLİĞİ
TANIMLAMAYA DÖNÜK
HER ÇABA, İSTER
BİLİMSEL, İSTER DİNSEL
OLSUN, VARSAYIM
OLMAKTAN ÖTEYE
GİDEMEZ!"

"DENEY-ÜSTÜ
BİLGİYİ KAVRAMAYA
DÖNÜK ÇABALAR, BEYHÜDE
ÇABALARDIR. ÇÜNKÜ ZİHN,
ÜRETTİĞİ BÜTÜN TEZLERE
KARŞI AYNI ŞEKİLDE GEÇERLİ
OLABİLEK BİR KARŞI-TEZ
ÜRETEBİLİR."

"TANRININ
VARLIĞINI OLAGAN
YÖNTEMLERLE
KANTLAMAK
OLANAKSIZDIR."

BUNA RAĞMEN KANT, "TANRIYA VE
OLIMSUZLUĞA İNANMADAN AHLAK
VAR OLAMAZ" DİYORDU. O NEDENLE,
TANRININ VARLIĞINA "İNANMAK" LAZIM
GELİYORDU, ÇÜNKÜ ÖYLE
"GEREKİYORDU".

(SÖYLEDİKLERİMDEN
PEK BİR ŞEY
ANLAMADYSAÑIZ
TASALANMAYIN.
BU "SAF" TELSEFE
ZAMANLARINDA
DA KİMSENİN
BİR ŞEYDEN
ANLADIĞI YOKTU.)

NEDEN BU KADAR LAKORDI ETTİN O ZAMAN DEMEYİN
AMACIM, MARXIN GÖRÜŞLERİNİN OLUŞMASINDA ETKİLİ OLAN VE EN
BÜYÜK TEMSİLCİLERİ SCHELLİNG, FICHTE VE HEGEL OLAN ALMAN
IDEALİST TELSEFESİNE ULAŞMAKTI. BU HERİTLERLE TELSEFE BÜYÜK
BİR SÇRAMA YAŞADI. YUNAN TELSEFESİNİN EN Mİ YÖNLERİ YENİDEN
HAYAT BULDU: DİYALEKTİK, İNSANLIĞIN GELİŞİM ÖĞRETİSİ

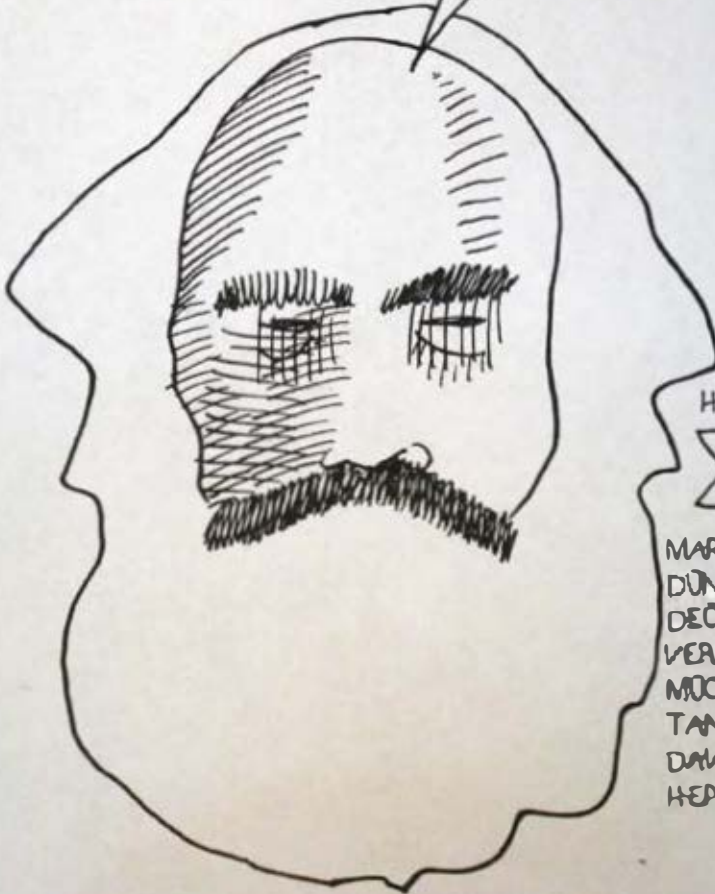
METAFİZİK,
DİYALEKTİK,
MEKANİKÇILIK,
MADDEÇİLİK,
İDEALİZM.
YETTİ BE KATA
ÜTÜLEDİĞİNİZ.

OYNAT-
MAYA
AZ
KALDI.

MARX DA AYNI ŞEYİ
DÜŞÜNÜYORDU... TELSEFENİN
DİLİ, ANLAMASI İMKANSIZ,
SOYUT BİR KARMAŞAYA
DÖNMÜŞTÜ.

MARX İŞTE BU KÖRÜĞÜMÜ
ÇÖZMEYİ KATASINA
KOYDI. VARSAYIMLARDAN
ÇIKIP GERÇEK BİLİMSEL BİR
TELSEFEYE DÖNDÜ. YÜZÜNE
TELSEFEYE DÜNYAYI
DEĞİŞTİRECEK, PRATİK BİR
KULLANIMI KAZANDIRDI.

BUGÜNE KADAR BÜTÜN
FİLOZOFLAR DÜNYAYI
YORUMLAMAKLA
UGRAŞTILAR.
ANCAK ASLOLAN
DEĞİŞTİRMEKTİR
DÜNYAYI!

HADİ BAKALIM!

MARXIN YAŞADIĞI
DÜNYAYA VE ONU
DEĞİŞTİRMEK İÇİN
VERDİĞİ
MÜCADELEYE
TANIK OLUNAYI
DAVETLİSİNİZ...
HEPİNİZ...

MARXIN
KURAMI KADR-İ
MUTLAKTIR
ÇÜNKÜ
DOĞRULUĞU
KESİNDİR...

LENİN

BU KİTAPÇIKTA MARXIN
TAM KURAMINI
ANLATIMIZ İMKANSIZ.
DERYA DENİZ BİR
KURAMDIR ONUNKI

BİZİM YAPABİLECEĞİMİZ,
MARKSİZMİN ÜÇ ANA
DALA AYRILAN
TEMELLERİNİ
ÖZETLEMektir:

1
MARXIN
FELSEFESİ

2
MARXIN
EKONOMİ
ÖĞRETİSİ

3
BAY MARXIN
TARİHSEL
MADDECİLİĞİ

3

GÖRDÜĞÜMİZ GİBİ
FELSEFİ DÜŞÜNCELERİ
BAKIMINDAN İNSAN
EVLADI İKİYE AYIRILIR:

İDEALİSTLER
VE
MADDECİLER

İDEALİZM DOĞANIN
VE KUTSAL GÜÇLERİN
VARLIĞINI KABUL
ETMEKLE BAŞLAR

MADDECİLİK İSE
DOĞANIN ÖTESİNDE
HİÇBİR ŞEY
OLMADIĞINI SÖYLER...

İDEALİZM HAYALLER GÖRÜR,
TANRILARIN VAR OLDUĞUNU İDDİA
EDER, HER ŞEYİ "YÜCELTİR", AMA
ORTAYA ATTİĞİ İDDİALAR İÇİN
ELİNDE BİR KANITI YOKTUR

KANIT
DA NEYDİ,
MAN YETER DE
ARTAR BİLE...

AKSİNE MADDECİLİK YÜCELTMEZ,
SADECE OLAYLARA DİNİN DIŞINDA
BİLİMSEL AÇIKLAMALAR GETİRMeye
ÇALIŞIR

YANİ
DAHA
BASİTİ;

İDEALİSTLER OLAYLARI DİNİN
BÜYÜDÜĞÜ ÜZERE AÇIKLARLAR

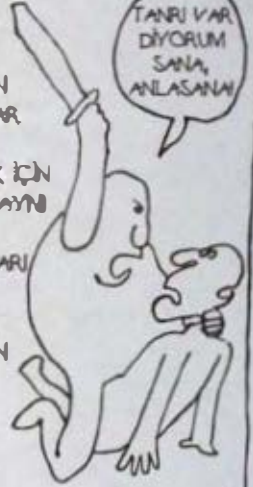
MADDECİLER İSE
BİLİMSEL TEMELDE

İLK FELSEFİ ÇALIŞMALARINDAN
İTİBAREN MARX, MADDECİLİĞE
YÖNELDİ ANCAK BÜTÜN
HAYATINI MADDECİLİĞE
BÜYÜKSEL BİR NİTELİK
KAZANDIRARAK ONU
GÜÇLENDİRMEYE ADANDI

NEDEN MR.
MARX'TAN
ÖNCE
MADDECİLERİN
İNKAR ETTİĞİ
TEK ŞEY VARDI
TANRI, O KADAR.

ORTAOKTA CRİT
ATAN BU
"TANRIDAN
LAZETU
DİŞİZLERİN
TANRINI VAR
OLMADIGINI
KANTLAMAK İÇİN
DİŞİZLERLE AYNI
TEZLERİ
KULLANIMLARI
BOŞ
KAVRAMLAR
ÜRETMEKTEN
BAŞKA ŞEY
YARARLANIR

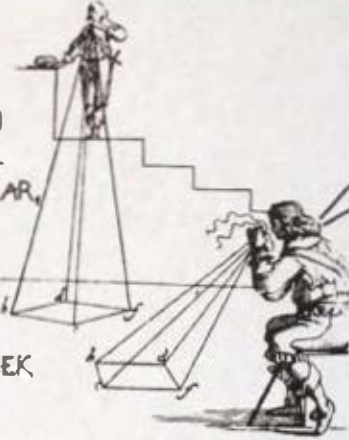

17. 18. YÜZYILLARDA
EN BÜYÜK BÜYÜKSEL
GELİŞMELER,
MATEMATİK VE
GÖRSEL
VARLIKLARIN
DEVİNİMİ (MEKANİKİ)
ALANLARINDA
YAŞANDI MADDECİLİK
DE MEKANİK BİR HALE
BÜRÜNDÜ YANİ
MADDECİ FİLOZOFLAR
HEM DOĞAYI, HEM
TOPLUMSAL YAŞAM
MEKANİK BİR BAKIŞ
AÇISINDAN
İRDELEMELERE
BAŞLAIDILAR

O YÜZDEN
DİDEROT,
HELVECİO,
TOLAND VE
DESCARTES'E
FİLAN MEKANİKÇİ
ADI VERİLDİ

O GÜNLERDE
BİLİMİN
ULASTIĞI SON
NOKTA SAYILAN
MEKANİK TEMEL
ALAN FİLOZOFLAR,
MEKANİK
YASALARINDAN
TUM DOĞAYA
VE HAYATA
UYGULANABİLECEK
YASALAR
TÜRETTİLER.

DOĞA,
MAKİNE GİBİ
DEĞİŞMEZ VE
SONSUZ
DÖNGÜSEL BİR
YAPYA
SAHİPTİR.*

* BU FELSEFE ÖLÇÜTÜNE DE
METAFİZİK DENİR

PEKİ NİYE METAFİZİK?

METAFİZİK YUNANCADA
"FİZİK ÖTESİ" ANLAMINA
GELİR.

DOĞADA
YALNIZ
NİCELİKSEL
ARTIŞLAR OLUR,
ANCAK
DEĞİŞEN BİR
ŞEY
OLMAZ.

←
HEGEL'İN ÖĞRENCİSİ
FEUERBACH'IN TEZİYDİ
BU...

METAFİZİĞE
GÖRE
NESNELER
DEĞİŞMEZDİR,
BAŞTA
NEYSE SONDA
DA ODUR...
ARALARINDA
İLİŞKİ YOKTUR,
ONUN İÇİN DE
BİRİ DİĞERİNDEN
BAĞIMSIZ
OLARAK
İNCELENEBİLİR...

DOĞA ÜSTÜNE BÖYLE
DÜŞÜNENLER TOPLUM İÇİN
DE AYNI TEZLERİ ÖNE
SÜRÜYORLARDI. METAFİZİĞE
GÖRE TOPLUM DA
DEĞİŞMEZDİ. YALNIZ
MEKANİK BİR HAREKETLE
KENDİNİ TEKRAR EDERDİ.
SAVAŞLAR OLUR, KİTLİK
BAŞ GÖSTERİR,
HÜKÜMETLERİN BİRİ DOŞER
YENİSİ KURULUR.

YANI
İNSANOĞLU
HIÇBİR ŞEYİ
DEĞİŞTİREMEZ
OYLE Mİ?

METATİZİKÇİ MADDECİLERİN VE MEKANİKÇİLERİN DETOLARIN
GÖREN MARX ŞU SORUYU SORDU:

ŞİMDİ ŞU TARIHI KOYALIM BİR TARAFI SABAH AKŞAMI ONU TARTIŞANLARI
DA DİĞER TARAFI BİRAZ DA İNSANDAN, ONUN TARİHTEKİ YERİNDEN
KONUŞALIM BAKALIM, "HİÇBİR ŞEY DEĞİŞMEZ" DEMEK NE DEMEKİMSİ?

DOĞAYA VE İNSANA DAİR
MEKANİKÇİ GÖRÜŞLERE
KARŞI, MARX VE ENGELS
BİR İLERLEME ÖĞRETİSİ
ÖNE SÜRDÜLER.
BU DA DİYALEKTİĞE
DÖNMEK DEMEKTİ.

DİVALEKTİK
YUNANCA
'DİVALOG'DAN
GELİR. YANİ TARTIŞMA.

ÇOK ESKİ ÇAĞLARDAN BERİ BAZI TİLOZOTLAR,
GERÇEĞİ KEŞFETMEK İÇİN BİR YÖNTEM
KULLANILARDI BU, GERÇEĞE, KARŞINDAKİNİN AKL
YÜRÜTMESİNDE VAR OLAN ÇELİŞKİLERİ ORTAYA
SEREREK
ULAŞMA
YÖNTEMİYDİ.

DİN (ÖZELLİKLE DE KATOLİKLİK)
TARTIŞMAYA KARŞI ÇIKTI.
DİVALEKTİĞİN BİTMESİ DEMEKTİ BU.
HER ŞEY KUTSAL KİTAPIN
BUYURDUĞU GİBİYSE, TARTIŞMAYA
NE GEREK VAR ÖYLE DEĞİL Mİ?

İLE
TARTIŞMAK
İSTİYORSA
CANIN, BEN
BURDAYIM.

KANT VE HEGEL
DİVALEKTİĞİ
YENİDEN
KULLANMAYA
BAŞLADILAR
AMA HEGELİN
MESELEYE
YAKLAŞIMINDA
Bİ TERSLİK VARDI
ENGELS BUNU ŞÖYLE AÇIKLAR:

"ÖNCELİKLE, UTKU O GÜNÜN
BİLGİ VE KAVRAMLARIYLA
SINIRLIYDI BUNA BİR DE HEGELİN
İDEALİST OLMASINI EKLEYELİM.
ONUN İÇİN DÜŞÜNCELER
(İDEAL'LAR), NESNELERİN SOYUT
İMGELERİNDEN BAŞKA BİR ŞEY
DEĞİLDİ. BUNLAR VE GELİŞİMLERİ,
DÜNYA DAHA VAR OLMADAN
NASILSA VAR OLAN
DÜŞÜNCELERİN İZDÜŞÜMÜYDÜ
ONA GÖRE, HEGELİN SİSTEMİ ÖLÜ
DOĞMUŞ BİR BEBEKTİ SANKİ.
AMA DÖNEMİNİN EN İLERİ
ÖRÜNÜYDÜ. BİR YANDAN TARİH
KAVRAMINA VAZGEÇİLMEZ BİR
ÖNEM ATFEDERKEN,
DİĞER YANDAN İNSANLIK TARİHİNİ
BİR İLERLEME SÜRECİ OLARAK
GÖRÜYÖRÜ."

ANLADIN MI?

CIK...

ÖZÜNDE:

HEGEL'İN FELSEFESİ ÇOK DEĞERLİ
GÖRÜŞLER KARIYORDU: SONSUZ
DEVAM, EVRENSEL RUHUN GELİŞİMİ
ÖĞRETİLERİ VE DE

DİYALEKTİK...

AMA BİR AYACI ÇUKURDAYDI
DİYALEKTİKİN DİYALEKTİKİN
SÖZLÜ KURALLARI SADECE RUHUN
GELİŞİMİNİ YÖNETİYORDU,
DOĞAYI VE TOPLUMU DEĞİL

Berlin 18 Jan 1831

Mon cher monsieur,

*C'est un plaisir de vous en-
voyer la main pour votre lettre
qui l'introduit après de bons vœux*

NASIL
YANI?

DİNLE
DE
ÖĞREN.

DİYALEKTİK YÖNTEME GÖRE
SONSUZA DEK SABİT KALAN VE
DEĞİŞMEYEN HİÇBİR ŞEY
YOKTUR. BUNA RAĞMEN
HEGEL DOĞANIN VE TOPLUMUN
GELİŞİMİNİ İNKAR EDİYORDU.
ONUN DİYALEKTİKİNDEKİ EN
BÜYÜK ÇELİŞKİ İŞTE BUDUR.

BİZİ DE
DÜŞÜN BE
BRADER,
Bİ ÖRNEK
VER...

(TERCÜMESİ ŞU, EN AZINDAN
BENİM ELİMDEN GELEN...) HEGEL İDEALİST BİR
FİLOZOFTU. ONA GÖRE,
DÜNYADA ESAS OLAN
MADDE DEĞİL RUH İDİ.
BU NEDENLE BAĞIMSIZ VE
SONUÇTA ÖZGÜR OLAN
DA BU RUH'TU

TERCÜMESİ
BUYSAL

BİR DE BUNU
DİNLE BAKALIM.
HEGEL, ZİNCİRE
KURULMUŞ OLSAN
DA KENDİNİ ÖZGÜR
SAYABİLİRSİN DİYOR...

PATRON TARAFINDAN SÖMÜRÜLÜN
İÇİNE HEGEL'İN OĞUDU ŞUYDU
MADDEYEN MARUZ KALDIĞI
ZULÜMDEN KURTULMAYA UĞRAŞMA
DEVLETE (YANİ TANRININ YERİNDEKİ)
TENSİLCİSİNE) İTAAAT ET Kİ MUTLU VE ÖZGÜR OL-
SIN. (RUHEN ELBET)

BUGÜN HEGEL'İN
GÖRÜŞLERİ
SAÇMA
GÖRÜNEBİLİR,
AMA DÖNEMİNDE
ÇOK CESUR,
DEK ÇOKLARI
İÇİN HAZMETMESİ
GÜÇ GÖRÜŞLERDİ
BUNLAR KENDİ
ÇAĞINDA
DİYALEKTİK
OLDUKLARINDAN.

DİYALEKTİK
AMA
İDEALİST.

NE ATIP
TUTUYOR
BU HEGEL!

MAX HEGEL'İN
DİYALEKTİĞİ İÇİN
"EGRETİ, BAŞAŞAĞI,
YENİDEN AYAKLARI
ÜSTÜNE OTURTMAK
GEREK" DEDİ.

KASTETTİĞİ,
TEK KELİMEYLE,
MADDEÇİLİĞE
DÖNDÜRMEK

HEGEL İLERLEME
KURAMI İLE İLGİLİ
NE ÇİZKİTİYOR
ÜSTADINIZ?

BEKLE BE
KARDEŞİM
VALDE HANIN
KARINCAĞINDA
NASIL DURDUN?

•İNSANIN GELİŞİMİ

-DİYORDU HEGEL-

SADECE TIRANIN

ÖZGÜR OLUĞU İLKEL

DOĞU DESPOTLUĞUNDAN,

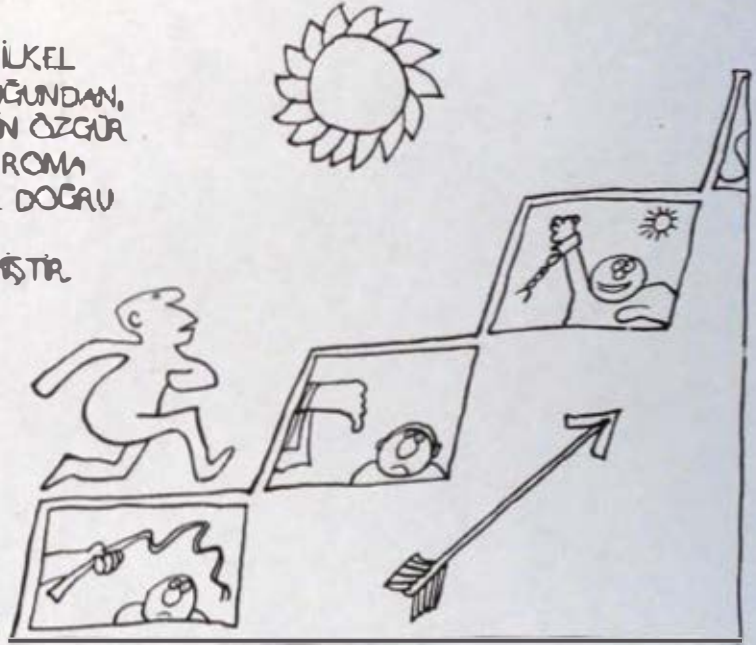
DAHA ÇOK KİŞİNİN ÖZGÜR

OLUĞU YUNAN-ROMA

SOYLU DÜZENİNE DOĞRU

SÜREKLİ BİR

İLERLEME GEÇİRMİŞTİR

SONRA KÖLELİK VE SERTLİK DÜZENİ DE YIKILDI, DAHA FAZLA İNSAN "ÖZGÜR"LEŞTİ. ARDINDAN, HRİSTİYAN-CERMEN DÜNYASI, FEODALİZM, MONARŞİ, TRANSİZ DEVRİMİ VE NİHAYET PRUSYA DEVLETİYLE İNSANLIĞIN MUTLAK ÖZGÜRLÜĞÜNE VARILDI.

-DİYORDU HEGEL

TUTTUM
BU HEGELİ Bİ
ULUSAL NİŞAN
DA ONA
VERELİM,
SEVİNSİN
GARİBAN.

PRUSYA'DA BİR İMPARATOR, BİR ORDU, ZENGİN BİR KİLİSE VE DÜZİNELERCE TOPRAK SAHİBİ BULUNURDU. HALK ONLARIN KÖLELERİ DEĞİLSE DE ÇALIŞANLARIYDI, ONLAR İÇİN ÇALIŞIRDI. KÖLE DEĞİL DEDİYSEK EZİLİYOR DEMEDİK. BU ZULME GÖZLERİNİ KAPAYAN HEGEL KÖLELİK KALKTI DİYORDU. ONA GÖRE MUTLAK ÖZGÜRLÜK MEVCUTTU.

ASLINDA DÖNEN
DOLAP ŞUYDU:
FEODALİZM
KAPİTALİZME
DÖNÜŞYÖRÜ.
YANI SÖMÜRÜNÜN
DAHA İNCE,
DAHA BİR
MODERN
BİÇİMİNE

İŞTE
ANLAYAMADIĞI
BUYDU BAY
HEGELİN.

VE MARX'IN
ANLADIĞI...

HEGEL BİR YANDAN
İNSANIN GELİŞİMİNDEN
BAHSEDİYOR, DİĞER
YANDAN BU GELİŞİMİN
PRUSYA DEVLETİYLE
SON BULDUĞUNU
SÖYLEYEREK
GELİŞİMİ İNKAR
EDİYORDU.
İŞTE HEGEL BİR KEZ
DAHA METAFİZİKİN
SULARINA
DALIYORDU.

PRUSYANIN
KRALI
MÜBAREK.

HEGELİN AKIL
YÜRÜTME BİÇİMİ
İMİ VE DİYALEKTİK
YÖNTEME UYGUN
OLSA DA,
GERÇEKLİĞE
YANLIŞ
UYGULANMIŞTI.
"KARŞILAR
ARASINDAKİ
ÇATIŞMA"YA Bİ
BAKALIM
ÖRNEĞİN.

KARŞILARIN
BİRLİĞİ HER
DURUMDA GEÇERLİDİR.
HER ŞEY, BİRBİRLERİYLE
AYRILMAZ BİÇİMDE
BAĞLANTILI AMA BİR O
KADAR DA BİRİ DİĞERİNİ
DİSLAYAN ÖGELERDEN
MEYDANA GELMİŞTİR.

Bİ ÖRNEK DAHA VERELİM
BAŞ AĞRITMADAN.

ÖRNEĞİN TOPLUM
BİR BÜTÜNDÜR
BU BÜTÜNDEKİ
ZONGINLER, ORTA
SINIFLAR, FAKİRLER VE
SETİLLER GİBİ KARŞIT
UNSURLAR ARASINDA
HEM BİR BÜLÜKTEK,
HEM DE ÇELİŞKİLER
MEVCUTTUR...

HEGEL MANTIKI BİR
BİÇİMDE, "İNSANLIĞIN
GELİŞİMİNİ
KARŞITLARIN
MÜCADELESİ
SAĞLIYOR, BU
MÜCADELEDE BİR
TARAFIN ZATERİ
DEĞİŞİMLERİ
TETİKLEYOR" DEMİŞTİ

AMA İŞTE BU
DİYALEKTİK
YASASI
UYGULANAMADI
GERÇEKLİĞE.

VE YENİ DEVİRDE,
KARŞITLARIN MÜCADELESİ
ARTIK TOPLUMU
DÖNÜŞTÜRME
HEDEFİNDEN ÇIKIP,
ZATEN EN İLERİ NOKTA
OLAN PRUSYA
TOPLUMUNU BİRAZ DAHA
İYİLEŞTİRMeye HİZMET
ETMELİYDİ

İŞTE BU NOKTADA, MARX DEVREYE
GİREREK HEGELİN DİYALEKTİĞİNİ
AYAKLARI ÜSTÜNE DİKTİ

HEGEL

SERMAYE İLE EMEK
GİBİ GERÇEK
KARŞITLIKLARIN OLUĞU
YERDE UZLAŞMANIN
SÖZÜ GEÇMEZ.
ANLAŞILDI MI?

MARX'İ DİYALEKTİĞE
YÖNELTEN HEGEL İSE,
ONU MADDECİLİĞE
YÖNELTEN DE LUDWIG
FEUERBACH'TI
(FOYERBAH).
MARX'IN, FEUERBACH'IN
ÖĞRETİSİNİ DE
DÖNÜŞTÜRMESİ
GEREKECEKTİ ELBET...

NE HALT ETMİŞ
DE BU
FOYERBAH,
MARX UĞRAŞMIŞ
ONUNLA DA...

İDEALİST HEGEL'İN
ÖĞRENCİSİ OLAN
FEUERBACH, HEGEL
İDEALİZMİNE TEKMEYİ
BASIP MADDECİLİĞE
ÇAĞAK EDİVERDİ
YİNE DE METATİZİKÇİ
DEMELİYİZ ONUN İÇİN
ÇÜNKÜ DOĞAYI VE
TOPLUMU DURAGAN,
HAREKETSİZ VE
DEĞİŞİM SÜRECİNDEN
KOPUK OLARAK
TASAVVUR ETTİ

YANI...

HEGEL
DİYALEKTİKÇİDİ AMA
İDEALİSTTİ, FEUERBACH
İSE MADDECİDİ AMA
METATİZİKÇİDİ
(DİYALEKTİKÇİ DEĞİLDİ
ANLAYACAGIN)

BUNLARIN EN İYİ YANLARINI ALIP, BİR
BİLEŞİM YARATMA İŞİNİ MARX YAPTI
BU ESASLI BİLEŞİMİN ADI

**DİYALEKTİK
MADDECİLİK**

(FEUERBACH'IN MADDECİLİĞİ,
HEGEL'İN DİYALEKTİĞİ)

OOO... Mİ
AŞIRMIS BİZİM
SAKALLI

HAYR... MARX
ONLARI DÜZELTİP,
GELİŞTİRDİ

DAHA ÖNCE DE SÖYLEDİĞİMİZ
GİBİ HEGEL ARTIK ÇOĞUNLUĞUN
ZENGİN VE AYRICALIKLI BİR AZINLIK
TARAFINDAN SÖMÜRÜLDÜĞÜNÜ YA
GÖRMÜYORDU, YA DA GÖRMEK
İSTEMİYORDU. GENÇ MARX'IN İLK
UGRAŞTIĞI İŞ BUDU

EMEK İŞÇİYE
YABANCILAŞ-
YOR DA, NİYE?
NASIL?

*YABANCILAŞMA
OKULU DOĞMUR
BAŞEVİN HAKİMİYETİNİ
BRÜNDEN ALD BİR
ÖĞERNE VERMEK BİRİN
SABİKTEN MAHRUM
ETMEK

ÖZGÜR OLMAYAN
EMEK (YANI PATRON
İÇİN YAPILAN İŞ)
İŞÇİYE BİR ÜCRET
KAZANDIRIR, AMA AYNI
ZAMANDA ONU
"YABANCILAŞTIRIR",
YANI PATRONUN EL
KOYUĞU
BİŞEYDEN
MAHRUM EDER.

BU
"BİŞEY"
DE NE OLA?

İLK "MARKSİST" ESERİNDE GENÇ MARX
YABANCILAŞMA FELSEFESİNİ, DAHA DOĞRUSU
YABANCILAŞMANIN ÇEŞİTLERİNİ İNCELEDİ
SİYASİ, DİNSEL VE EKONOMİK ÇEŞİTLERİNİ

BU ESERE,
"1844
ELYAZMALARI"
ADI VERİLİR.

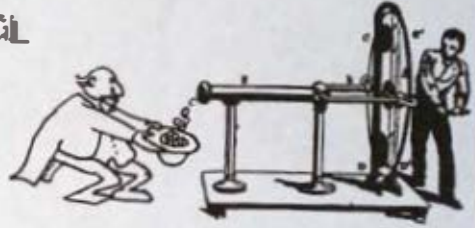

"İŞÇİNİN EMEGINİN
ÜRÜNÜ NEREYE
GİDİYOR?" DİYE
SORAR MARX.

İŞÇİ EMEGİYLE
İPLİK, MAKNE,
LASTİK, ÇELİK VEYA
KİTAP YARATIR AMA
SONUNDA BUNLAR
PATRONUN MÜLKÜ
OLUR SONRA DA
TİCARETİN
KONUSU HALİNE
GELİR BÖYLEKİLE
İŞÇİNİN EMEGİ,
KENDİSİNİN DEĞİL
BAKALANIN
ÇIKARLARINA
HİZMET EDER

SERSETİL
ETMENİN ADI
YABANCILAŞMA
OLUYOR.

İŞÇİNİN YABANCILAŞMASI ŞU ANLAMA GELİR: İŞÇİ NE KADAR FAZLA ÜRETİRSE O
KADAR AZ TÜKETEBİLİR; NE KADAR FAZLA DEĞER YARATIRSA O KADAR AZ
DEĞERLİDİR. EMEGİN ÜRETTİĞİ ZENGİNLİK İÇİN CENNET, İŞÇİLER İÇİNSE CEHENNEM.
İNSAN EMEGİNİN YERİNİ MAKİNELER ALSA DA İŞÇİLERİN BİR BÖLÜMÜ İÇİN EKMEK
ASLANIN AGZINDAN MİDESİNE İNER. İŞÇİLERİN DİĞER BÖLÜMÜ İSE, BİRER MAKİNEYE
DÖNÜŞÜR.

(YABANCILAŞMA İŞTE BÖYLE SERSETİL
EDİYOR. AŞAĞIYOR.)

AMA YABANCILAŞMA
AŞAĞILAMAKLA KALMAZ,
(MARXIN KEŞFETTİĞİ
ÜZERE) İŞÇİYİ BİR
YANDAN DA
KİŞİLİKSİZLEŞTİRİR.
PATRON İÇİN İŞİN BİR
YÖNTEMİ, HIZI VAR DA,
İŞÇİNİN MECALİ VAR MI,
SORAN YOK. İŞÇİ
SONUNDA İŞTE ŞU
GÖRDÜĞÜZ ŞEYE
DÖNÜŞÜYOR.

İŞTE BU
DEMİR
YIGİNIN
İÇİNDE BİR ET
PARÇASI.

MARX BU,
DURUR MU
"MEVCUT ÜRETİM
ARAÇLARININ
TAMAMI, DAHA
ÖNCE YAŞAMIS,
DÜŞÜNÜMÜŞ,
YARATMIŞ VE BİR
ŞEYLER
BAŞARMAK İÇİN
HAYATLARINI
VERMİŞ BÜTÜN
NESİLLERİN
EMEKLERİNİN
ÜRÜNÜDÜR"
DİYOR

ÖYLEYSE
GALİLEONUN
NEWTONUN,
LEONARDO'NUN,
KOPERNİK'İN VE DAHA
BİNLERCESİNİN
BULUŞLARI KİME AİT?

HAK MI Kİ, TÜM
BUNLARIN YALNIZ
BAZILARINA AİT
OLMASI? BİNLERCE
YILLIK EMEK VE
ORTAYA ÇIKAN
ONCA DEHA BİR
ZENGİN AZINLIĞIN
ÇIKARLARINA MI
HİZMET EDECEK?
HIÇ ÖYLE OLUR MU!

ÜRETİM
ARAÇLARININ
ÖZEL MÜLKİYETİ
YABANCILAŞMANIN
DANİSKASIDIR...

TOPLUMSAL GÜÇ, DİYOR MARX, KÜÇÜK BİR
GRUBUN AYRICALIKLI GÜCÜNE DÖNÜŞTÜ.
ÇOĞUNLUĞUN EMELİ, KÜÇÜK BİR AZINLIĞIN
SERMAYESİNE DÖNÜŞTÜ.

İŞTE
KAPİTALİZMİN
KÖKLERİ

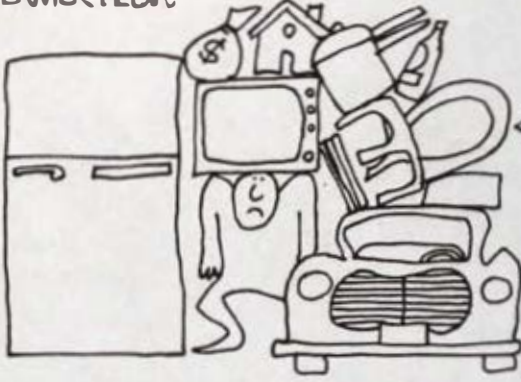
MARXIN VARDIĞI SONUÇ ŞU
İNSANIN ÖZÜ, YARATICI
EYLEMİ BİR METAYA
DÖNÜŞTÜ.

E O VAKİT HEGELİN
BAHSETTİĞİ ÖZGÜRLÜĞÜ
ARA Kİ BULASIN.
PARA, ONA SAHİP
OLMAYANLARI YA
KENDİLERİNİ (HİZMETÇİ
OLARAK), YA DA EMEK
GÜÇLERİNİ SATMAYA
ZORLUYOR (İŞÇİLER,
KÖYLÜLER, AYDINLAR).
İŞTE BUDUR
YABANCILAŞMA,
SÖMÜRÜ...

KENDİ BENLİĞİNİ, MAL MÜLK SAHİBİ OLMAK İÇİN
SATAR İNSAN AMA BÜMEZ Kİ, DAHA FAZLASINA
SAHİD OLACAGIM DİYE YİNE KENDİNDEN
VERMEKTEDİR.

SUNA BAK.
HERİTİN MAL
MÜLTEN BAŞKA
BİŞEY DÜŞÜNECEK
HALİ KALMAMIŞ,
TEK AMACI ALMAK
DA ALMAK.

İNSANLIGIN
BITTİĞİ YER.

İŞTE BÖYLE BÜTÜN
KÖTÜLÜKLER
ÖZEL
MÜLKİYETİN
KORUNMASINDAN
KAYNAKLANIYOR.
AÇGÖZLÜLÜK,
SAVAŞLAR,
BENCİLLİK,
HİRSİZLİK,
SUÇLAR,
ADALETSİZLİK,
ÇÖĞUNLUĞUN
SEFALETİ VE
AZINLIĞIN
ZENGİNLİĞİ HEP O
NEDENLE.

BU
MARX
DENEN ADAM
HİÇ TEKİN
GELMEDİ BANA,
BAŞ BELASI
MİDR
NEDİR!

E NASIL DEĞİŞECEK BU GİDİŞ???

DEĞİŞMEZ
KARDEŞİM DEĞİŞMEZ!
ZENGİNLE, İKTİDARLA,
DİNLE KİM BAŞA
ÇIKABİLİR.

MARX YENİ BİR
TOPLUMCA SINFIN
VARLIĞINI MÜDELİYORDU:

PROLETARYA

BU YENİ SINIF SANAYİ DEVRİNİN E
VE MAKİNELERLE DOĞMUŞTU. ESKİ
ZANAAT EHLİNİN YÖRÜNİ ALDI

PROLETER.
PATRONUN HEM
MAKİNESİ, HEM
KULU, KÖLESİ
OLAN KİŞİ.

MARX BU SINIFI,
YANI İŞÇİ SINIFININ,
KOŞULLARI
DEĞİŞTİRMEYE GÜÇÜ
YETECEK SINIF
OLDUĞUNU DA
MÜDELEDİ.

Mİ DE
NASIL VE HANGİ GÜÇLE?

KENDİ ÜRETİM ARAÇLARINA,
EMEĞİNE VE EMEĞİNDEN
ELDE ETTİĞİ ÜRÜNE SAHİP
OLAN KÜÇÜK ZANAATÇIDAN
Bİ FARKI VAR
PROLETARYANIN
PROLETER SAHİP DEĞİL
HİÇBİR ŞEYE

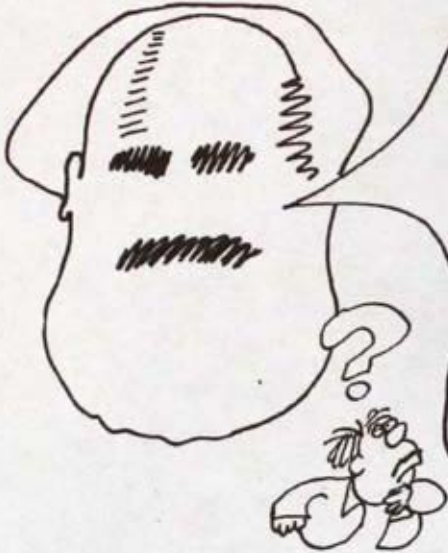
EMEĞİMİZ
DE BİZE AİT
DEĞİL

TÜM DİĞER TOPLUMSAL
SINIFLARDAN
FARKLI OLARAK İŞÇİ
SINIFI, YALNIZCA
EMEK-GÜCÜNE YANİ
BİR "DEMİR YUMRUĞA"
SAHİP.

İŞTE DİYALEKTİK
OLARAK
KARŞILARIN
MÜCADELESİ
BOYLE OLUR:
BİR TARAFTA
SERMAYE, DİĞER
TARAFTA EMEK
BİRLİKTE YAŞARLAR
AMA ÇIKARLARI
TABAN TABANA
ZITIR.

MARX ARTIK SORUNU TEŞHİS
ETMİŞTİ KİMSENİN ANLAMADIĞI
FEYLESOFÇA LAFLAR DEĞİL,
SOMUT KANITLAR BULMAK
GEREK...

Özel mülkiyet bizi öyle ahmak ve dar kafalı
ettiki ki, bir nesnenin ancak ona sahipsek, bi-
zim olacağını düşünüyoruz - yani ille ki ser-
maye haliyle bizim olacak ya da doğrudan elde
edeceğiz, yiyeceğiz, içeceğiz, giyeceğiz. İçin-
de oturacağız - kısacası, onu biz kullanacağız.

Bütün fiziksel ve zihinsel duyular tümünden yabancı-
laştılar ve yerlerini sahip olma duygusuna bıraktılar.
İnsanoğlu kendi iç zenginliğini dış dünyaya teslim
etsin diye bu mutlak yoksulluğa mahkum edildi.

Özel mülkiyet tasavvurunu ortadan kaldırmak
için, komünizm tasavvuru fazlasıyla yeterlidir.
İlah hazırda var olan özel mülkiyeti ortadan kal-
dıracak olan, komünist eylemdir. Teori yoluyla
kendini aşan mülkiyet olduğunu şimdiden bildi-
ğimiz bu eylem, güncel gerçeklikte, çok zorlu ve
sürüncemeli bir süreçte girecektir. Tarihin bizi
götüreceği yer orasıdır.

Marx (1844 E yazınları'ndan alıntılar)

MARX ELYAZMALARINDA HALA SAĞ FELSEFE DİLİYLE KONUŞUR VE
KEŞFETTİĞİ BU İŞÇİ SINITLA GERÇEK BİR TEMAS KURMAZ. VE TABİ
BURJUVA FELSEFESİNİN ÇİZDİĞİ SINIRLARDAN KOPMADIKÇA, YANI İŞÇİ
SINITININ GÖZLÜĞÜYLE BAKMADIKÇA MESELEYİ AÇIKLIĞA KAVUŞTURAMAZ.

NEDENİ ÇOK BAST... BUGÜNKÜ FELSEFE
HALA BURJUVAZİNİN FELSEFESİ,
PROLETARYANIN DEĞİL, KÜÇÜK BİR
SEÇKİNLER GRUBU İÇİN FELSEFE...

İŞÇİ SINITININ
KENDİ
FELSEFESİ
HENÜZ YOK!

İSTE MARXIN KAVRADICI VE
UĞRUNA HAYATINI ADADICI
MESELE: PROLETARYA
TELSETESİNİ YARATMAK

BU
MADDECI VE
DİYALEKTİKSEL
BİR
TELSEFE
OLMALLI

NASIL Kİ TELSEFE KENDİ MADDİ SİLAHINI PROLETARYADA
BULDU, PROLETARYA DA KENDİ ZİHNSEL SİLAHINI
TELSEFEDE BULDU. PROLETARYA ORTADAN KALKMADAN
TELSEFE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREMEYECEĞİ GİBİ
TELSEFE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRMEDEN PROLETARYA
ORTADAN KALKMAZ.

(HEGELİN HUKUK TELSETESİNİN ELEŞTİRİSİ R44)

AMA ÖNCE
PROLETARYANIN
DÜŞÜNCE DÜNYASINA
GİRMELİ, ONLARI
ARASINDA YAŞAMALI
VE SONUNDA TEORİ İLE
PRATİKİ
BİRLEŞTİRMELİYDİ

DEVRİMCI PRATİĞİN EN
İLERİ OLDUĞU ÖLKE

FRANSA

KEŞFEDİLMİYİ

BEKLİYOR

1789'DA DÜNYA

TARİHİN İLK BÜYÜK

DEVRİMİ OLAN

BÜYÜK

FRANSIZ

DEVRİMİ

BURADA MEYDANA

GELDİ

DAHA ÖNCE DE
GÖR DÜĞÜMÜZ GİBİ
(UNUTTUNUZ
BELKİ)
MARKS'IN 3 TEMEL
KAYNAĞI VAR:

3 ALMAN FELSEFESİ
İNGİLİZ EKONOMİ POLİTİĞİ
TRANSİZ SOSYALİZMİ

DAHA ÖNCE FELSEFİ
KÖKENLERİNİ GÖRMÜŞ
OLDUĞUMUZA GÖRE,
ŞİMDİ HIZLICA TRANSİZ
SOSYALİSTLERİNİ
İNCELEYEBİLİRİZ.
BAŞLAYALIM BAKALIM

GRACCHUS
BABEUF
(HİZMETKAR...)

TRANSİZ DEVRİMİNİN (DAHA DOĞRUSU
JAKOBENLERİN) YENİLGİYE UĞRAMASINDAN
SONRA, DEVRİMİ SÜRDÜRMEYE KARARLI BİR
GRUP, SİLAHLA İKTİDARI ALMAYA VE
SOSYALİST BİR DÜZEN KURMAYA ÇALIŞTI

EŞİTLER KOMPLOSU

DENDİ BUNA...

NASIL BİR
SOSYALİZMİ
İSTEDİKLERİ?

BİR KOMÜN KURARAK BÜTÜN
ZENGİNLİKLERE EL KOYMAK VE
BUNLARI EŞİT BİR ŞEKİLDE DAĞITMAK
İSTİYORLARDI. ÇALIŞMAK, AYNI EĞİTİM
GİBİ ZORUNLU OLACAKTI. BU
KOMPLO GİRİŞİMİ ORTAYA ÇIKTI VE
BABEUF ÖLDÜRÜLDÜ. BU SİSTEMİ NASIL
KURMAYI DÜŞÜNDÜĞÜ HALA
BİLİNİYOR...

BUNDAN SONRAKİ SOSYALİST ATILIMLAR DA FRANSADA, NAPOLYON YÖNETİMİ SRASINDA DENENDİ AMA BUNLAR YALNIZCA KURAMSAL DENEMELERDİ

TEMSİLCİLERİ SAINT-SIMON ile FOURIER

ÜTOPYA* OLARAK NİTELELENDİREBİLECEĞİMİZ BİR SİSTEM HAYAL ETTİKLERİ İÇİN BUNLARA "ÜTOPİK SOSYALİSTLER" DENDİ

(* ÜTOPYA LATİNCEDE "OLMAYAN ÖLKE" ANLAMINA GELİYOR-şhn)

BİR MERKEZ
BANKASININ
YÖNETİMİ
ALTINDA
PLANLI
EKONOMİ

AYLAKLARIN
(SOYLULARIN,
RAHİPLERİN VE
ASKERLERİN)
EGEMENLİĞİNE
SON

ÇALIŞMAYI
İNSANIN EN
YÜCE ERDEMİ
KABUL EDEN
YENİ BİR DİN

GENİŞ YOKSUL
SININ RETAHINI
SAĞLAMAK İÇİN
SANAYİCİLER*
TARAFINDAN
YÖNETİLEN YENİ BİR
TOPLUMSAL DÜZEN

(SANAYİCİ RAYBRON
SAINT-SIMON TARAFINDAN
SANAYİ BURULUŞU ANLAMINDA
DEĞİL BİR TÖR SANAYİ UZMANI
OLARAK KULLANILMIŞTIR-şhn)

SAINT
SIMON

SANT-SIMON'UN OLUDUĞU BİRÜKTE ÖĞRENCİLERİ
BİR DİN KURMAYA ÇAŞTILAR. BİR KİTAP, TÖRENLER
VE DİNLERE ÖZGÜ BİRCOK BAŞKA ŞEY DE İYERİYORDU BU DİN
KATAMI YEMİŞ ÇERİTİLER.
SANT-SIMONCU
KURAMLARININ HİÇBİR
BİLİMSEL TEMELİ
YOKTU VE SİNT
MÜCADELESİYLE DE
İLGİLERİ YOKTU
TABİ.

DİNSEL
AHLAK,
TOPLUMSAL
EŞİTSİZLİK
SONA
ERDİRMEK İÇİN
YETERLİDİR.

FOURIER

SOYLU SAINT-SIMON GİBİ DEĞİLDİ. YOKSUL
BİRİDİ VE BÜTÜN HAYATI ZENGİNLER KENDİ
PROJELERİNİ DESTEKLESİN DİYE UĞRAŞMAKLA
GEÇTİ.

DELİ Mİ NEL
GELMİŞ
ZENGİNLERE
KARŞI
BENDEN PARA
İSTİYOR.

NE
YAPMAK
İSTİYOR
BU
MANYAK?

ASLINDA PEK BİR ŞEY DEĞİL.
TOPLULUK İÇİNDEKİ KÜÇÜK
KÜÇÜK GRUPLARDAN OLUŞAN
VE ORTAK EVLERİN,
TÜKETİCİ KOOPERATİFLERİNİN
BULUNUĞU BİR "KOMÜNİST"
SİSTEM KURMAKTI İSTEĞİ.
ZENGİNLERİN DAHA DA
ZENGİNLİŞMESİNİ
ENGELLEMELİK İÇİN PAYIN
KÜÇÜĞÜNÜ ONLARA,
BOYUĞUNU İSE YOKSULLARA
VERECEKTİ. BÖYLECE
EŞİTLİK SAĞLANMIŞ
OLACAKTI. BUNUN İÇİN
"FALANSTER" ADINDA
TOPLULUKLAR BİLE KURDU.
AMA EN SONUNDA
TİM RİHANEYİ BOYLADI.

TABİ, FİKİRLERİ ARASINDA OKKATE DEĞİŞİR OLANLAR DA VARDI. ÇARNEĞİN,
TABAKATÖRLEER ARASINDAKİ REKABETİ SONA ERDİREREK, GÖREKSİD, LÜKS VE ÇARNEĞİNE
EŞ ÜRÜNLERİN ÜRETİMİNİ DÜRDÜRMEK GİBİ.

SAINT-SIMONUN
VE FOURIERİN
BAZI GÖRÜŞLERİ,
KURAMLARINI
UYGULAMAYA
DÖKMELERİ
BAKIMINDAN
MARX (VE LENİN)
ETKİLENMİŞTİ
AMA ASIL KATKI
ŞU ÜÇ FRANSIZ
"SOSYALİST"İNDEN
GELDİ:

BLANQUI,
PROUDHON
VE
BLANC

LOUIS
AUGUSTE
BLANQUI
(1805-1881)

(BİR RESMİNİ
BULUP DA
KOYAMADIK
NE YAZIK...)

SİVİL
MÜCADELESİ VE
SİLAHLI DEVRİM
TARAFIYLA 33 YILNI
FAALİYETLERİNDEN DOLAYI
CEZAEVİNDE GEÇİRDİ
PROLETARYA
DİKTATÖRLÜĞÜNDEN İLK
BAHSEDEN OYDU, AMA
BAHSETTİĞİ AZINLIĞIN
DİKTATÖRLÜĞÜYDÜ. OYSA
MARX ÇOĞUNLUK
DİKTATÖRLÜĞÜNÜ
SAYUNACAKTI

ANARŞİST VE
SENDİKALİSTTİ
ANCAK KADINLARIN
ÖZGÜRLÜKLERİNE
SONUNA KADAR KARŞIYDI
KARŞILIĞI YARIM
DERNEKLERİ KURDU
"ÖZEL" MÜLKİYET
HRSİZLİKTİR" DİYEN
OYDU

PROUDHON
1809-1865

BLANC
1805-1882

İŞÇİ ÖNERİ
KESNİKLİ
SİDDETE DAYALI BİR
DEVİRME BAŞIYANMAYAN,
SEÇİMLERE DAYALI VE BİR
YASAMA ORGANININ
BULUNDUĞU BİR
SOSYALİZMDEN YANAYDI
EN ÖNEMLİ SÖZÜ
"HERKESTEN YETENEĞİNE
GÖRE, HERKESE
İHTİYACI KADAR"

PARİSTE MARX TÜM BU ADAMLARLA İLİŞKİ KURDU (VE HEPSİYLE KAĞIDA ETTİ). ONLARA HATALARINI GÖSTERMEK İÇİN MÜCADELE ETTİ KİMSİ ONU ÇOK MACERACI BULDU BAZISI DA GÖRÜŞLERİNİ ANLAMAYIP, ONLARI UYGULANAMAZ ZARVALIKLAR OLARAK GÖRDÜ ÇOK RADİKAL GÖRÜŞLER BUNLAR DEDİ

BU MARX
BUNAYİŞ BE
KARDESİMİZ BİZ
DE ONU
DİNLEYE DİNLEYE
DÖNDÜK
TERELELLİYE

TEMELDE, TÜM BU 'ÜTÖPİK
SOSYALİSTLERİN VE
ANARŞİSTLERİN
HATASI İLERİ GÖRÜŞLÜ VE
HAZIRLIKLI
OLMAMALARI,
ARAŞTIRMAYI VE
ÖRGÜTLENMEYİ
KÜÇÜMSEMELERİYDİ
SİNT MÜCADELESİNİ
TEMEL ALAN BİR
TARİHSEL İERLEME
YASASINI İNKAR
EDİYORLARDI

SİNT
MÜCADELESİNİ
ANLAYAMIYORLAR!
SANIYORLAR Kİ
TOPLUM BÜYÜK
BİR AİLEYE
BENZER

AİLE HA!
KUTSAL
BİR AİLE
HA! HMMM!!

MARX TUHAF BİR İSMİ OLAN
KİTABINI İŞTE O ZAMAN YAZDI:

KUTSAL AİLE

Die heilige Familie,

oder

Kritik

der

kritischen Kritik.

Von Bruno Bauer & Consorten.

von

Friedrich Engels und Karl Marx.

BRUNO BAUER
İLE TILMİZLERİNE
KARŞI ELEŞTİREL
ELEŞTİRİNİN
ELEŞTİRSİ.

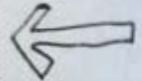

ENGELS'LE BİRLİKTE YAZDIĞI BU KİTAPTA MARX, KAPİTALİST TOPLUM İÇİNDE VAR OLAN KARŞITLARIN MÜCADELESİNİ, YANİ EMEKLE SERMAYE ARASINDAKİ MÜCADELEYİ, İŞÇİ SINIFININ ENGELLENEMEZ ÇIKIŞINI VE BUNUN SONUCUNDA BURJUVA SINIFININ ÇÖKÜŞÜNÜ ANLATIYORDU. MARXIN İŞARET ETTİĞİ ŞEY, SINIF MÜCADELESİYDİ.

EMEK İLE SERMAYE

ORTALIKI
KARİŞTIRDI
BU TEZ.

SERMAYE,
İLERLEME
İÇİN, SINIF
MÜCADELESİ
YERİNE
"BİLİK"
TELKİN
EDİYORDU.

AMERİKAN İKİZLERİ
"YANYANA DURMAKTAYIZ
ONUN İÇİN AYAKTAYIZ."

SINIF MÜCADELESİ MARXIN İÇADİ DEĞİL ELBET, DÜNYA KURULALI BERİ VAR. ANCAK MARX BUNUN SONSUZA DEK SÖRMEYECEĞİNİ KANITLADI (İLERİDE GÖRECEĞİZ BUNU DA)

ESKİ ROMA'DA
SOYLULAR,
ŞÖVALYELER,
KENTLİLER VE
KÖLELER VARDI

ORTAÇAĞ'DA,
DEREBEYLER,
VASALLAR,
SERFLER İLE
USTALAR VE
ÇIRAKLAR
VARDI

FEODAL TOPLUMUN ÇÖKÜŞÜYLE DOĞAN
MODERN BURJUA TOPLUMU, SINIF ÇELİŞKİLERİNİ
YOK ETMEDİ. YENİ SINIFLAR, YENİ BAŞKI
KOŞULLARI VE YENİ MÜCADELE BİÇİMLERİ
YARATMAKTAN BAŞKA BİR ŞEY YAPMADI.
TOPLUM, HER GEÇEN GÜN DAHA BELİRCİN BİR
BİÇİMDE İKİ BÜYÜK SINIF BÖLÜNÜYOR:
BURJUA VE PROLETARYA

MARX BUNU KABDE
YAZDI HEMEN
YANLIŞ DEMEYİN
BUNA, ONUN
ZAMANI
SMDKİNDEN ÇOK
FARKLYDI

ÖNEMLİ OLAN ŞUNU
GÖRMESYDİ HER
TOPLUMSAL SININ KENDİ
ÇIKARLARI VARDIR VE HER
TOPLUMSAL SINIF ÜLKİYİ
VE DEVLETİ BU ÇIKARLAR
DOĞRULTUSUNDA
DEĞERLENDİRİR

Weydemeyer'e yazdığı bu 5 Mart 1862 gen-
li mektuptan görülecektir. Marx diğer dü-
şüncelere olan biricini da inkar etmiyor:
Şimdi, kendi payıma, modern toplumdaki sınıfların var-
lığının ya da bu sınıflar arasındaki mücadelenin tara-
fından keşfedildiğini iddia edemem. Benden çok önce,
sınıflar arasındaki mücadelenin tarihsel gelişimi
burjuva tarihçileri tarafından, iktisadi analomisi
de burjuva iktisatçıları tarafından anlaşılmıştı.
Benim katkım: 1- sınıfların varlığının, üretimin
gelişimindeki belli tarihsel evrelere bağlı olduğunu;
2- sınıf mücadelesinin kaçınılmaz olarak prolelar-
ya diktatörlüğüne yol açacağını; 3- bu diktatörlüğün
de tüm sınıfların ortadan kaldırılması ve sınıfsız bir
toplum yolunda bir geçiş döneminden başka bir şey
olmadığını göstermekti.

BAZI AKLI
EYVELERİN
BUYURDUKLARI
GİBİ BİR
TOPLUMSAL
UYUM
İMKAHSIZDIR.

İMKAHSIZDIR ÇÜNKÜ, DİĞER
SINIFLAR TARAFINDAN
SÖMÜRÜLEN BİR SINIF
VARSA, BU SINIFIN KENDİSİNİ
SÖMÜRÜCÜLERDEN
ÖZGÜRLEŞTİRMESİ İÇİN BİR
MÜCADELE VERMESİ
GEREKİR.

VE SINIF
MÜCADELESİ
İNSANLIĞIN
İLERLEMESİ İÇİN
GEREKİLİ

KEŞKE SINIFLAR BÖYLE
BİR UYUM İÇİNDE OLSA
DA, ZENGİNLİK HERKES
TARAFINDAN EŞİT BİR
ŞEKİLDE
PAYLAŞILSA
AMMAAA

İMKANSIZ ÇÜNKÜ, KAPİTALİST DÜZENİN TEMEL İLKESİ ÖZEL MÜLKİYETE
DAYANAN KÂRDIR VE BU ANCAK İŞÇİ SINIFININ EMERİ SÖMÜRÜLEREK
ELDE EDİLEBİLİR.

* NOT: BİLGİNİZ GİBİ MARXIN
YAŞADIĞI DÖNEMDE DİNSEL
TİKRLER HÂLA HAKİMDE

TANRI
BAZISINI
YÖNETSİN DİYE,
BAZISINI DA
İTAAT ETSİN
DİYE
YARATMIŞTIR.

HEGEL İŞTE BU TIKRI SAVUNUYOR,
YOKSULLARA KAPİTALİZMİN
NİMETLERİNİ GÖSTERİYORDU. MARX
İSE TAM AKSİNİ DÜŞÜNÜYORDU

MARX BU YENİ DÜZENDE
-ANILAYIN İSTE-
KAPİTALİZMDE, İŞÇİLERİN
BÜTÜN NİMETLERDEN
YOKSUN KALMAYA
MAHKUM OLUŞUNU,
DÜZENİN NİMETLERİNDEN
ANCAK VE ANCAK
ÜRETİM ARAÇLARINA
SAHİP OLANLARIN
YARARLANDIĞINI
GÖSTERİYOR.

ÇALIŞTIĞIN
FABRİKADA
ELDE EDİLEN
KÂR KİME
GİDİYOR?

KİME
OLACAK,
PATRONA
TABİ Kİ.

NEDEN
SİRT PATRONA?

MARX TEZLERİNİ KANITLAYABİLMEK İÇİN FELSEFİ SORUNLARDAN
BAŞKA ŞEYLERE, FİLOZOFLARIN TOPTAN İHMAL ETTİKLERİ
MESELELERE GEÇMEK ZORUNDAYDI. BU NEDENLE ÜZERİNE GİTMESİ
GEREKEN SORUNLAR,

EKONOMİK SORUNLAR İDİ

KENDİ
EKONOMİK
SORUNLARI
DI MI.

NE GARİP ADAM BU MARX!
DAHA KENDİ EKONOMİK
SORUNLARINI ÇÖZEMEDİ,
AİLESİ NEREDEYSE
AÇUKTAN ÖLECEK. BİZİNKİ
HALA LONDRA'DA, PARİSTE,
BRÜKSEL'DE, ROMA'DA,
BERLİNDE, İSTANBUL'DA
SÖMÜRÜLEN MİLYONLARCA
İŞÇİNİN SORUNLARINI
ÇÖZMEYE UĞRAŞIYOR.

MARX BÜYÜK BİR SETALET İÇİNDE YAŞIYORDU,
NE DÜZENLİ BİR GELİRİ VARDI, NE DE ELİNDE
SERMAYESİ.

BAKIN BAKALIM, NASIL
DÖKMÜŞ İÇİNİ DOSTU
ENGELS'E:

Marx'tan Engels'e 8 Eylül 1862.

"Ev hastaneye döndü. Öyle berbal bir durum-
dayım. soluk alamaz oldum... Karım hasta.
Jennychen has a. Lenchen'in de sinir nöbet-
leri tutuyor. Doktor çağıramadım. İlaça vere-
cek ara yok ki... 8-10 gündür oluk çocuk,
ekmekle. patatesle idare ettik. b gün bakalım
ne yapacağız? ...Dana'ya yazı yazamadım. Ga-
zeteleri okumaya çıkamıyorum. meteliğim yok.
ekmekçinin, sütçünün borcu var bi de ba-
şımda. Nasıl kalkacağım bütün bu belaların
altından, bilmem..."

MARX BAŞLIYOR
ÜCRET NEDİR?

NASIL
BELİRLENİR?

İşçilere "ne kadar ücret alıyorsunuz" diye soracak olsanız, insial biri "2 lira alıyorum" diyecektir, bir diğeri "1 lira" diye cevap verecektir. Artık hangi sanayi daimda çalışıyorlarsa, örneğin bir metre keten dokunak ya da bir forma dizgi işi gibi, size belirli bir parça işin bilirliliği karşılığında patronlardan aldıkları değişik para miktarlarını söyleyemektelerdir. Verdikleri cevapların çeşitliliğine rağmen, ücretin belirli bir emek zamanı ya da tamamlanan iş karşılığında kapitalistlin ödediği para miktarı olduğunda anlaşacaklardır.

Kapitalist, para karşılığında onların emeğini satın alıyor görünür. Yani onlar da para karşılığında emeklerini satıyorlar. Ancak bu tamamıyla bir görüntüden ibarettir. Kapitaliste gerçekte sattıkları emek-gücüdür. Kapitalist bu emek-gücünü bir günlüğüne, bir haftalığına, bir aylığına vb. satın alır. Ve emek-gücünü satın aldıktan sonra da, başlan şart koşulan süre boyunca çalıştırarak kullanır. Kapitalist, emek-gücünü satın almak için harcadığı para miktarıyla 12 lira diyelim) belli bir miktar şeker ya da herhangi başka bir mala da satın alabilirdi. İki kilo şeker almak için verdiği 2 lira, iki kilo şekerin fiyatıdır. Kullanacağı, on iki saatlik emek-gücünü satın almak için verdiği 2 lira da, on iki saatlik emek-gücünün fiyatıdır. Dürnek ki, emek-güce de şeker gibi, ne eksik ne fazla, bir maddedir. Biri saatle, diğeryse lerazıyla ölçülür.

ANLADINIZ MI?

İŞÇİ, YAŞAMAK İÇİN GEREKSİNDİĞİ ŞEYLERİ
(İŞİĞİNİ, YEMEĞİNİ, EVİNİ, GİYECƏĞİNİ) SATIN
ALABİLMEK İÇİN, KENDİ METASINI
(EMEK-GÜCÜNÜ) EŞDEĞER - PATRON
ÖYLE DİYOR- BİR PARAYLA TAKAS EDER.

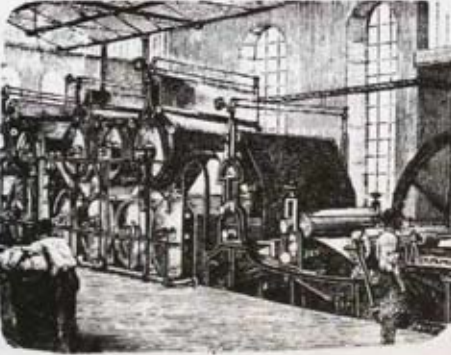

HAYATTA
KALABİLMEK
İÇİN

AMA PATRONLAR, "EĞER BİR İŞÇİN ÜCRETİ İHTİYAÇLARINA GÖRE BELİLENİYORSA, DAHA NE İSTİYORSUNUZ?" DİYEBİLİR

SONUNDA ANLAŞILDI Kİ, ELDE ETTİKLERİ KÂR İŞÇİNİN ÜRÜNÜNDEN KAYNAKLANIYOR. KENDİSİ DE BİR PATRON OLAN ENGELS, BUNU ŞÖYLE AÇIKLİYOR:

Farz edelim ki, işçimiz (diyelim bir makine işçisi) bu makine parçasını bir günde müleyecek. Hammadde (gerekliği şekilde hazırlanmış halde olan demir ve pıncı) 20 lira tutuyor. Buharlı makinenin kömür sarfıyatı, makinenin boron tazyoluunun ve çalışanların işçimizin kullandığı aletlerin yıpranma payı ise günlük 1 lira ediyor. Varsayımımızı göre, günlük ücret 3 liradır. Makine parçası ise 24 lira etmektedir. Fakat kapıta- list, makine parçası için müşterilerinden: ortalama 27 lira alacağını hesaplamaktadır, yani giderlerinden 3 lira daha fazlasını.

Öyleyse kapitalistin cebine giren bu 3 lira nereden geliyor? Klasik siyasal iktisadın iddiasına göre, mallar uzun vadede kendi değerlerinden, yani içerdikleri gerekli emek miktarına karşılık gelen fiyattan satılırlar. Öyleyse makine parçamızın ortalama fiyatı olan 27 lira, parçanın değerine yani onun içerdği emek miktarına eşit olacaktır. Ancak bu 27 lira'nın 21'i, işçimiz çalışmaya başlamadan önce de zaten var olan bir değerdi: 20 lirası hammaddeye, 1'i de iş sırasında kullanılan yakıt ve makine ve araç-gerecin yıpranma payına girmişti. Biliriz bu giderler çıktığında kalan 6 lira da hammaddeye eklenmektedir. Oysa klasik iktisatçılarımızın iddiasına göre bu 6 lira ancak hammaddeye işçinin katıldığı emekle orlaya çıkabilir. Bu durumda, işçinin 12 saatlik emeği 6 liralık yeni bir değer yaratır. Öyleyse on iki saatlik emeği 6 lira'ya eşit olmalıdır. İşte sonunda "emeğin değeri"ni ne olduğunu bulabildik.

(Engels, Ücretli Emek ve Sermaye)

YANI BİR PATRON FABRİKASINDA ÇALIŞAN TÜM İŞÇİLERİN GÜNLÜK KAZANCI KADAR KAZANIYOR, HEM DE KOLUNU BİLE OYNATMADAN, UTANMAZ!

İŞÇİYE 12 SAATLİK ÇALIŞMANIN
KARŞILIĞI OLARAK ÖDEDİĞİ
ÜCRETİ ÇIKIN, GÖRÜ KALANIN
HERSİ VE TABİ YANINDA ÇALIŞAN
İŞÇİLERİN SAYISIYLA ÇARPILMIŞ
OLARAK, PATRONUN CEBİNE
KALYOR.
OH NE ALA

VE
TABİ İŞÇİLER
BÖYLE BİR
ÜCRETLE ASLA
ÇALIŞMAYI BIR-
KAMAYACAK.

TEKRAR
SÖYLÜYORUM
BEN
YATIRDIM
BU İŞE
PARAYL

İŞÇİ YAŞAMAK İÇİN ÇALIŞIYOR, BAKIMLA YÜKÜMLÜ OLUKLARINI DOYURMAK
İÇİN EMEĞİNİ SATIYOR VE HAYATININ EN GÜZEL DÖNEMİNİ HİÇ DE HOŞUNA
GİTMEYEN BİR ŞEYLE GEÇİRİYOR. PATRONU ZENGİN ETMEKLE

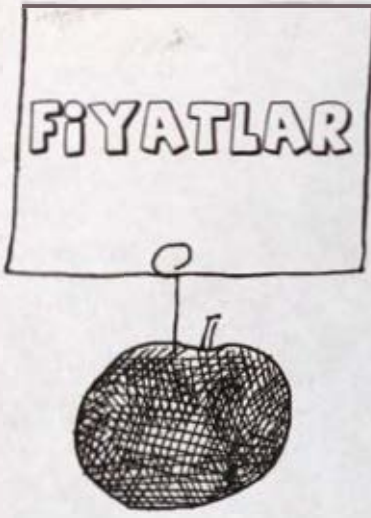
DİLİMDE TÜY
BİTTİ TEKRAR
ETMEKTEN, BEN
KOYUYORUM
ULAN O
PARAYL

DEKİ,
NEREDEN
BULDUN
BAKAYIM O
PARAYI
SEN?

HİKİ!
MİKİ!

PATRONLAR, MARX'A YANIT VEREBİLMEK İÇİN İKTİSATÇILARA VE
İDEOLOGLARA DANIŞIYOR, MARX İŞE DEVAM EDİYORDU: "ÜCRET
BELİRİ BİR METANIN TİYATIDIR AMA, BİR METANIN TİYATİ NASIL
BELİRLENİR? BİR METANIN TİYATİNİ BELİRLEYEN NEDİR?"

BİR ÜRÜNÜN FİYATINI BELİRLEYEN
ŞEY REKABETTİR, DAHA DOĞRU
BİR DEYİŞLE REKABETİN ÜÇ
ÇEŞİDİDİR:

SATICIYA KARŞI SATICI

ALICIYA KARŞI ALICI

ALICIYA KARŞI SATICI

3

SATICILAR
ARASINDAKİ
REKABET,
İÇLERİNDEN BİRİNİN
AYNI ÜRÜNÜ DAHA
UCUZA SATMASIYLA
SON BULUR.

BU
FİYATLARI
DÜŞÜRÜR.

ALICILAR ARASINDAKİ
REKABETTE, BİR MALA OLAN
TALEP ARTAR VE BİRİLERİ
DAHA FAZLA ÖDEME YAPAR.

BU DA
FİYATLARI
YÜKSELTR.

SATICIYLA ALICI
ARASINDAKİ REKABET
İSE BİRİNİN DAHA
PAHALIYA SATMAK
İSTEMESİ, DİĞERİNİN
DAHA UCUZA SATIN
ALMAYA ÇALIŞMASIDIR.

BURADA HER
ŞEY ÖNCEKİ
REKABETLERE
BAĞLIDIR.

İŞTE BU ARZ
VE TALEP
YASASIDIR
EVLATI

YÜZ ARABA VARSA VE BİN
POTANSİYEL ALICI VARSA,
ARABANIN TİYATİ SATICININ
GÖNLÜNE GÖRE
BELİRLENİR.
YÜZ ARABA İÇİN SADECE
YİRİMİ ALICI VARSA, BÜYÜK
İHTİMALLE ARABA DAHA
UCUZA ALINABİLECEKTİR.

AMA HALA
TİYATLARI NEYİN
BELİRLEDİĞİNİ
BİLMİYORUZ...

ÜRETİM MALİYETİYLE
DEVAM EDELİM O
ZAMAN. ÖRNEĞİN
BİR ARABA
FABRİKADAN
15 BİN LİRAYA
MAL OLARAK
ÇIKIYOR AMA BU
MALİYET, BAŞKA
HARCAMALARLA
BİRLİKTE DAHA DA
ARTIYOR.
REKLAM, HALKLA
İŞKİLER,
DAĞITIM PAYI,
VERGİLER VE
TABİ ŞİRKETİN
KÂRLI

SONUÇ?
ARABANIN
SATIŞ TİYATİ 30 BİN
LİRAYA
TIRLAYIYOR...

MARX TABİ Kİ "TANITIM GİDERLERİ",
REKLAM YA DA HALKLA İLİŞKİLER
GİDERLERİ GİBİ, TİYATLARI FAHŞ
BİR ŞEKİLDE ARTIRAN YENİ
KAVRAMLARI DÜŞÜNEMEZDİ
O ZAMAN

YOKSA
KAPİTAL'E
KOCA BİR
BÖLÜM DE
BUNLAR İÇİN
EKLERDİM.

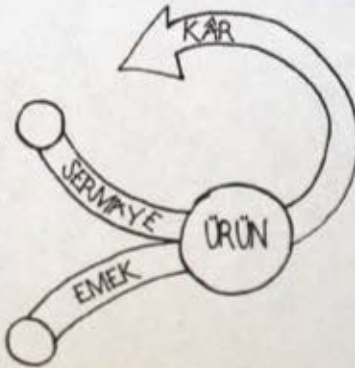
PEKİ
ZENGİNLERİN
KAZANÇLARINI
NE KADAR VE
NASIL
SINIRLANDIRACAGIZ?
DİYE SORABİRSİNİZ.
DİYELİM YÜZDE 10
"ADİL" MİDİR,
TATMİN EDER Mİ
YETERİNCE?
YA YÜZDE BÜYÜK
KÂR ORANINA NE
DERSİNİZ?

YÜZDE
200 KÂR
ORANIYLA
ÇALIŞANLAR
VAR.

DEMİK Kİ,
İŞÇİNİN EMEK
GÜCÜ
SAYESİNDE
PATRON
SEMİRİYOR
GÜN BE GÜN.
ZENGİN HEPTEN
ZENGİNLEŞİYOR,
YOKSUL DA,
ALDIĞI ÜCRETLE
ANCA GÜNÜ
KURTARIYOR.

PATRON, İŞÇİNİN EMEK GÜCÜNDEN KÂRINI KATLARKEN
(EN AZ KİYE) İŞÇİ EMEĞİ KARŞILIĞINDA FAZLADAN YEK
KURUŞ KAZANAMAZ.

(TERS LİK
VAR BU
İŞTEL)

BU ÇİZİM İŞLEİN NASIL YÜRÜDÜĞÜNÜ GÖSTERİYOR:
KAPİTALİSTLE İŞÇİNİN YATIRIMLARI (BİRİNİN PARA, BİRİNİN
EMEK CİNSİNDEN) BİR ÜRÜN YARATMAK İÇİN BİR ARAYA
GELİYOR. AMA ELDE EDİLEN KÂR SADECE BİR TARAFATA
AKIYOR. ADALET Mİ BİR. BİRİNİN GÖBEĞİ BÜYÜRKEN
ÖTEKİ KÖMERİNİ SIKACAK DELİK BULAMIYOR.

BİZİM SAKALLI, KAPİTALİZMİN TEMELİNİ İŞTE BÖYLE KEŞFETTİ,
YANI

ARTI-DEĞER'i

ANLATIR
MISINIZ TEZ
ELDEN,
SINIRLENMEK
ÜZREYİM.

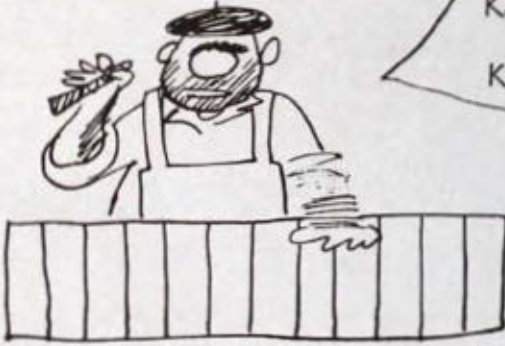

TABL
KAPİTALİZMİN FORMÜLÜ
PEK Bİ BASİT: SATIN AL,
ÜZERİNE KÂR KOY, SAT.
BU FORMÜLDE,
DOLAŞIMDA OLAN
PARANIN DEĞERİNDEKİ
ARTIŞA MARX
ARTI-DEĞER ADINI
VERİR.

MARXIN AÇIKLAMASI ŞU:
ARTI-DEĞER
METALARIN ELDEN ELE
GEÇMESİYLE ELDE
EDİLMEZ. ZİRA,
BURADA SÖZ KONUSU
OLAN EŞDEĞERDEKİ
NESNELERİN
DEĞİŞ-TOKUŞUDUR
YANI, BİR METAYI
BAŞKA BİR METAYI
SATIN ALMAK İÇİN
SATILIR.

ARTI-DEĞER FİYAT ARTIŞLARINDAN
DA KAYNAKLANMAZ. ÇÜNKÜ ALICI VE
SATILANIN KARŞILIĞI KÂR-ZARAR
DURUMLARI BİRBİRİNİ DENGELER.

BİRİ
KAZANIRSA,
ÖBÜRÜ
KAYBEDER.

YANİ?..

PARA SAHİBİ, ARTI-DEĞER (FAZLADAN KÂR) ELDE ETMEK İÇİN
PİYASADA, KULLANIM DEĞERİ YENİ DEĞER YARATMA ÖZELLİĞİNE
SAHİP OLAN BİR "META" BULMALLI

NEYMİŞ O
META?
CEVHER
MÜBAREK...

NE OLACAK,
SENİN, BENİM
EMEK
GÜCÜMÜZ...

KAPİTALİST İŞÇİNİN
EMEK GÜCÜNÜ
HERHANGİ BİR META
GİBİ SATIN ALIR,
GÜNDE 8 SAAT
ÇALIŞTIRIR.
(MARX'IN DÖNEMİNDE
GÜNLÜK
ÇALIŞMA SAAATİ 12 YA
DA 15 SAATLİ)

AMA İŞÇİ,
DİYELİM 6 SAATTE
(‘GEREKLİ’
ÇALIŞMA
SÜRESİNDE)
KENDİNE
YETECEK ÜRÜNÜ
YARATABILIR.

YANI ALTI
SAATTE
ÜCRETİNİ
ÇIKARIR...

KALAN İKİ
SAATTE ÜRETTİĞİ
META İSE
PATRONUN ONA
KARŞILIĞINI
VERMEDİĞİ ARTI
ÜRÜNDÜR...

BU ARTI ÜRÜN,
PATRONUN BU
FAZLADAN
KARLI
ARTI-DEĞERDİR.

ARTI-DEĞER SAYESİNDE PATRON DAHA DA
ZENGİNLEŞİR AMA İŞÇİYE ZARF KOKLATMAZ.
KAPİTALİST BU PARAYI İŞÇİNİN DURUMUNU
İYİLEŞTİRMEK İÇİN DE KULLANMAZ.
ANCA BANKAYA YATIRIR.

YATSIN
DA BÜYÜSÜN
PARACIKLARIM.

İŞTE KAPİTALİZMİN EN BÜYÜK AYAK
OYUNU: İŞÇİNİN VERİMLİLİĞİNİ,
ETKİNLİLİĞİNİ ARTIR, ARTI-DEĞERİN DE
KATLANSIN.

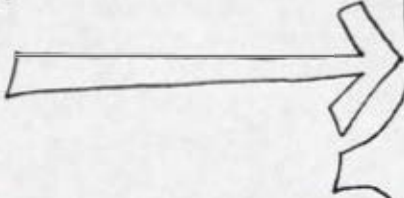
VERİMLİLİĞİN ARTMASI, PATRONUN
SERMAYESİNİ, BİR DE İŞÇİNİN
YOKSULLUĞUNU ARTIRMAKTAN
BAŞKA ANLAMA GELMEZ...

(YİNE)
HİK!
MİK!

KİMİLERİ DE ARTIRALIM İŞÇİLERİN ÜCRETİNİ
DE, ÇÖZÜLSÜN ŞU İŞ DİYE BİLİR...

AMA MARX YUTMUYOR BU
ZOKAYL
İŞTE SİZE NEDENİ

Gerçek ücretler sabit kalsa, hatta yükselse dahi, görece ücretler düşecektir. Diyelim, tüm üretim maddelerinin fiyatları üçte iki oranında düşse, buna karşılık, günlük ücretler ise üçte bir oranında azaldı, yani eskiden 3 liraya şimdi 2'ye oldu. İşçi şimdi elindeki 2 lira ile, daha önce 3 liraya alabiliyordu, şimdi daha fazla miktarda ürün alabileceği olur. Kapitalistin kazancı ile kıyaslandığında işçinin ücreti oran olarak azalmıştır. Kapitalistin kârı 1 lira artmıştır. Bu da demektir ki, işçi patronundan aldığı daha küçük miktardaki değişim değeri için eskisine göre daha yüksek değişim değeri üretmek zorundadır. Emegin payına oranla sermayenin payı artmıştır. Toplumsal refahın sermaye ve emek arasında paylaşımında şimdi daha da eşitsiz bir durum oluşmuştur. Kapitalist aynı sermayeyle daha çok emeği buyruğuna sokmuştur. Kapitalist sınıfın işçi sınıfı üzerindeki yaptırım gücü artmış, işçinin sosyal durumu kötüleşmiştir, kapitalistin durumuna bakarak bir basamak daha aşağıya inmiştir. Şimdi, ücretlerin ve kârların karşılıklı kurdukları ilişkide düşüş ve yükselişlerini belirleyen genel yasa nedir o halde?

Buralarda ters orantılı bir ilişki vardır. Emegin payı (ücret) ne oranda düşerse sermayenin payı (kâr) da o oranda yükselir ya da tam tersi yükseldiği oranda düşer. Ücretler ne kadar düşerse kâr da o kadar yükselir, veya ücretler ne kadar yükselirse kâr da o kadar düşer.

(Marks, Ücretli Emek ve Sermaye)

HER DURUMDA PATRON KAZANIYOR ANLAYACAĞINIZ...

BİR İNŞAAT İŞÇİSİNİ
ELE ALALIM.

KARDEŞ... ASLA İÇİNDE YAŞAMAYACAĞIN VE
SANA TEK KURUŞ KAZANDIRMAYACAK BİR
BİNAYI YAPARKEN,
KENDİNİ SÖMÜREN
SINIFI
SEMİRTMEKTEN
BAŞKA BİR İŞ
YAPMIYORSUN.

İŞÇİ DAHA FAZLA KAZANIR HATTA
ŞİMDİ ALOĞUNUN Kİ KATINI ALSA DA,
ONUN İÇİN DEĞİŞEN BİR ŞEY
OLMAYACAK MARX ANLATIYOR
BUNU AÇIK AÇIK.

İŞÇİLERİN GÜNLÜK
TETHEDEDEN EN YÜKSEK
ÖCETLER VE ÖZELLİKLE
EN Mİ K OŞULLAR İŞÇİLER
İÇİN BÜYÜK BİR EVLEM
"ÖZGÜRLÜK" HİSİYATI
YARATIRAK ONLARI
PARMAKLARINI KALIN VE
GÜÇLÜ BİR ALTIN KATESTE
TUTSAK EDİR.

*
DAHA FAZLA MAŞ, PATRONUN
CERİNE GİREN DAHA FAZLA KAR
DEMektir.

AMA MARXIN
DİL Kİ BU
SÖZLER...

ATERİN
AVUSTURYALI
BİR MARKSİST
ERNST TİŞCHER
(TİŞER) SÖYLEMİŞ
BUNLARI BİR DE
ŞUNLARI

İŞÇİNİN SETALETİ
ÖNCELİKLE
ŞUNDANDIR: İŞÇİ
SERMAYE İÇİN
ÇALIŞARAK SERMAYEYİ
YENİDEN ÜRETİR.
SERMAYEYİ YENİDEN
ÜRETEREK DE KENDİ
YABANCILAŞMASINI VE
SETALETİNİ YENİDEN
ÜRETİR...

NE
YAPACAĞIZ
O HALDE
BİZ?

MARX İŞÇİLER İÇİN TEK
KURTULUŞ YOLU GÖRÜYORDU:

BİRLİK!..

MARXIN TOPLUMUN DÖNÜŞÜMÜ,
YOKSULLARIN ZİNCİRLERİNDEN
(ALTIN, GÜMÜŞ, BAKIR HER NEYSE...) KURTULMASI VE ÖZGÜRLEŞMESİ
HAKKINDA ÖNE SÜRDÜĞÜ TEZLERİ VE
TARİHSEL DÖNÜM NOKTASINI
ANLAMAK İÇİN KÜÇÜK BİR TARİH
GEZİNTİSİNE ÇIKALIM İZNİNİZLE...

Manifesto Avrupa kıtasında 1848 öncesinin siyasi koşullarında kaçınılmaz olarak gizli örgütlendi ve başlangıçta yalnızca Alman, daha sonra ise uluslararası bir işçi birliği olan Komünistler Birliğinin platformu olarak yayımlandı. Birinci Fasus 1847'de Lupton kongresinde Marx ve Engels teorik ve pratik tabandan etkisiz bir parti programı hazırlamakla görevlendirildi. Ocak 1848'de Almanca kaleme alınan el yazması Fransa 24 Şubat Devriminden birkaç hafta önce Londra'daki malbaya gönderildi. Fransızca tercümesi 1848 Haziran Ayoklanımından kısa bir süre önce Paris'te yayımlandı. Bayan Helen Macfarlane'in yaptığı ilk İngilizce tercümesi, 1850'de Londra'da George Julian Harney'in Red Republicanında çıktı. Danimarkaca ve Lehçe baskıları da yayımlandı.

İngels, Komünist Manifesto 1888 Önsözü Son yirmi beş yıl içerisinde koşullar ne kadar değişmiş olsa da, Manifesto'da ortaya konan genel esaslar, bir buton olarak bugün de doğruluklarını korumaktadır.

(K. Marx, F. Engels, Komünist Manifesto 1872 Önsözü)

KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ Mİ?
O DA NEYİN
NESİ?

1845-47 YILLARINDA ALMANYA'DA ÖNCÜ (YANI İLERİ TIKIRLI) İŞÇİLER, ZANAATKARLAR VE AYONELERDEN OLUŞAN BİR GRUP VARDI BUNLAR KENDİLERİNE "ADİLLER BİRLİĞİ" DİYORLARDI MEMLEKET MESELELERİNİ TARTIŞMAK İÇİN BİRBİRAYA GELİRLER VE DİĞER ÖKELEERDEKİ "ADİLLER" İLE İLŞKİ KURMAYA ÇALIŞIRLARDI

HUKUK BİZİM
İÇİN ADALETİ
SAĞLAYAMIYORSA
ONA HUKUK
DEMEZLER.

EYET
BAY
ADİL

BU ADİLLER, YARI ANARŞİSTLER VE TUHAF BİR SOSYALİZM TAHAYYÜL EDİYORLARDI: ÜRETİM ARAÇLARININ (SAHPLERİYLE BİRLİKTE FABRİKALARIN) İMHİ EDİLMESİNİ VE HERŞEYİN TEKRAR ESKİYE, YANI TARIM VE GELENEKSEL ZANAATA DAYALI SİSTEME DÖNMESİNİ İSTİYORLARDI. 1847 ŞUBATINDA MARX VE ENGELS, BİRLİĞE ÜYE OLMALARI VE ONU YENİDEN DÜZENLEMELERİ İÇİN DAVET EDİLDİLER.

MARX VE ENGELS BURADAKİ İNSANLARIN
GÖNLÜNÜ KAZANIP BİRİKİMLERİ SAYESİNDE
KOLAY SÖZ GEÇİRMeye BAŞLADILAR...

BİR KERE ŞU
ADILLERİ BIRAKIM
ARTIK,
KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ
BİZİM ADIMIZ.

ANLAŞTIK MI?

BİZİM ALMANLARIN
İLK İŞİ HAZİRAN
1847'DE LONDRA'DA
AVRUPA'NIN DÖRT
BİR YANINDAN
GELEN
DELEGELERLE
YAPILAN KONGREYİ
DÜZENLEMELİK
OLDU. BU
KONGREDE
ENGELS
KOMÜNİSTLER
BİRLİĞİ İÇİN BİR
TUZUK TASLAĞI
ORTAYA KOYDU VE
BU TUZUK MARX VE
ENGELS'İN
"KOMÜNİST
MANİFESTO'SU İÇİN
BİR TEMEL
OLUŞTURDU.

Soru 1: Komünizm nedir?

Cevap: Komünizm, proletaryanın burluluş koşullarını gösteren bir öğretilerdir.

Soru 2: Proletarya nedir?

Cevap: Proletarya, toplumdaki sadece emeğini salarak geçimini ve sermayeyi herhangi bir çeşiddendir kâr elde etmeyenlerin sınıfıdır. servisi ve kederiyle, yaşamı ve ölümüyle bütün varlığı emeğine gösterilen talebe - yani iş yaşamının iyilik, kötülük durumuna, dizginli rekabetin kaprislerine bağlıdır. Proletarya ya da proletelerler sınıfı tek kelimeyle, 19. yüzyılın işçi sınıfıdır.

Soru 3: Yani proletelerler her zaman var oldular diyemeyiz, öyle mi?

Cevap: Hayır. Yoksulluk ve işçi sınıfları her zaman vardı ve işçi sınıfları çoğunlukla yoksullardı. Ancak bugünküne benzer koşullarda yaşayan işçiler ve yoksullar her zaman vardı diyemeyiz; başka bir deyişle, dizginli ve basıboş rekabet, her zaman vardı denemeyeceğimiz gibi proletelerler de öleden beri vardılar denemez.

Soru 4: Proletarya nasıl doğdu?

Cevap: Proletarya 18. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de meydana geldi. o zamandan itibaren dünyanın bütün uygar ülkelerinde yaşanan sanayi devriminin beraberinde geldi. Çok pahalı ulu ve bu nedenle de yalnızca büyük kapitalistler tarafından satın alınabilen bu makineler üretim biçimini bundan değiştirdi, mevcut işçilerin yerlerinden etti. Bunun ödem, işçilerin dokumada el bezgahları ve kırıklarla geçeceklerdikleri verimsiz üretime göre makinelerin daha ucuz ve iyi metaller üretmesiydi. Makineler, esneyişi bütünyle büyük kapitalistlerin eline, les- sin ederkiz işçilerin pek az olan mülküne kaptılar, el bezgahları, vb.) bundan hoş çıkardı. Sonuçta, kapitalistler her şeyi satın aldılar, işçilerin elinde hiçbir şey kalmadı.

NOT:

BU ÇEŞİT KOLAY
ANLAŞILIR AÇIKLAMALAR
HAZMEDİLMESİ GÜÇ
OLAN MARX'A KIYASLA
ENGELSİ DAHA ÇOK
OKUNUR, İŞÇİLERE DAHA
YAKIN KILMIŞTIR.

Soru 7: Proleterleri kölelerden farklı kılan nedir?
Köleler bir kez satılır, hepsi o; oysa ki, proleterler her gün, her saat satılmak zorundadırlar kendile (ni).

Efendinin mülkü olması hasebiyle, efendisinin çıkarları onu gerektirdiği için, tek tek kölelerin varlığı güvence altındadır, sefalet içinde yaşayacak olsalar da. Tek tek proleterlerin ise adeta bütün bir burjuva sınıfının mülkü oldukları için ve omekleri ancak biri ona ihtiyaç duyduğunda satın alındığı için varlıkları güvence altında değildir. Güvence altında olan ancak bütün bir sınıfın varlığıdır. Köle rekabet dışıdır; proleter ise rekabetin içindedir. bütün dalgalanmalarından bizzat etkilenir. Köle neşeden sayılır, toplumun bir ferdi değildir. Yani, köle proleterden daha iyi bir yaşama sahip olabilirse de, proleterya toplumsal gelişmenin daha yüksek bir aşamasına atılır ve kendisi de köleden daha yüksek bir toplumsal düzeydedir.

Köle, özel mülkiyetin bütün ilişkilerinden yalnızca kölelik ilişkisini ortadan kaldırarak kendisini özgürleştirebilir ve böylece bir proleter haline gelebilir. proleter ise kendisini ancak özel mülkiyeti bütünöyle ortadan kaldırarak özgürleştirebilir.

DEDİKLERİNDE
HAKLIYSA
YANDIK KI NE
YANDIK...

Soru 18: Özel mülkiyetin barışçıl yollardan ortadan kaldırılması mümkün müdür?

Cevap: Öylesi mümkün olsa onu tercih ederdik, emin olabilirsiniz ki komünistler buna itiraz edecek son kişilerdir. Komünistler her türlü horapkonun yalnızca ya a sız olmakla tatmıyıp, zararı da olduğunu çok iyi bilirler elbet. Onlar, devrimlerin kasli ve keyfi olarak yapılamayacağını, devrimin her yerde ve her zaman, tek tek partilerin ve tüm sınıfların istek ve yönlendirmelerinden bağımsız olarak, koşulların zorunlu sonucu olduğunu da iyi bilirler. Ancak onlar, proleteryanın gelişiminin neredeyse bütün uygar ülkelerde zorla bastırıldığını, ve komünizmin taşıtlarının böylelikle tüm güçleriyle bir devrim çıkarmaya gayret ettiklerini de görüyorlar. Sonunda ezilen proleterya bir devrime sürüklendiği takdirde, şimdi sözcüklerimizle yapığımız gibi, o zaman da biz komünistler eylemlerimizle işçilerin davalarını savunuyor olacağız.

Soru 17: Özel mülkiyetin bir çarpıda ortadan kaldırılması mümkün müdür?

Cevap: Hayır, bu çarpıda mevcut üretici güçleri komünist toplumun kurulması için gerekli düzeni oluşturmak nasıl oluyorsa bu da aynı şekilde olmaktadır. Her halükarda yaklaşımda olan proletar devrimin mevcut toplumu yavaş yavaş dönüştürerek ve özel mülkiyeti ancak üretici araçları yoluyla değiştirilerek ortadan kaldırabilir.

ŞUBAT 1848'DE LONRA'DA ORTAYA ÇIKTI KOMÜNİST MANİFESTO

BASKI SAYISI MI?
BİR TANECİK,
BİN KOPYALIK...

YAZARLARI
MARX VE
ENGELS
TABİ Kİ...

ALMANCA,
İNGİLİZCE,
FRANSTİZCA,
RUSÇA,
İSPANYOLCA
YAYIMLANDI.

DAHA SONRA
DA İTALYANCA,
DANİMARKACA,
İSVEÇÇE,
FLAMANCA, ÇİNCE,
LEHÇE, ÇEKÇE,
MACARCA,
HİNDUCA VAY
ANAM VAY!

Manifesto, bütün işçilere hitap eden bir çağrıdır. İşçi sınıfının kuruluşunun yitir işçi sınıfının mücadele ile gerçekleştirileceği yönündeki komünist lezi savunur. Manifestonun gayet açık ve kesin kısılları günümüzde de geçerlidir. Bizi, servetin eşitsiz dağılıldığı bir toplum yapısına karşı lutum alınmaya yönlendir.

MANİFESTO
ASLINDA,
MARX'IN
FİKİRLERİNİN
CANLI, ÖZLÜ
VE KURUCU
BİR ŞEKİLDE
KALEME
ALINMIŞ
BİLEŞİMİDİR...

İYİ Mİ
SİZ BİR
OKUYUN
ŞUNU...

BURAYA
SADECE BAZI
PARÇALARINI
AKTARIYORUM
YOKSA KİTAPIN
YARISI BUNUNLA
DOLACAK.

Büyük sanayi, Amerikanın keşfiyle yolu hazırlanmış olan dünya pazarını var etmiştir. Dünya pazarı ticaretle, gemiciliğe, kara ulaştırılabilirliğine muazzam bir gelişim sağlamıştır. Bu gelişimi de bu kez, sanayinin yaygınlaşmasını yeniden etkilemiştir: sanayinin, ticaretin gemiciliğin, demiryollarının böylece yaygınlaşması ölçüsünde, burjuvazi de gelişmiş, sermayelerini artırmış, ortaçağdan mirla kalınış tüm sınıfının arka plana itmiştir.

Böylece, modern burjuvazinin kendisinin de uzun bir gelişim sürecinin, tırların ve mübadele lar/zarındaki bir dizi dönüşümün ürünü olduğunu görmöyleyiz. Burjuvazi, egemon konuma geldiği her yerde, tüm feodal, ulıcklı, kırsal kesime özgü gönül okşayıcı ilişkileri yerle bir etmiştir. (feodal dönemdeki) insanı doğal üstlerine bağlayan elaca bulaca feodal bağları gaddarca koparmış ve insan ile insan arasında yalnız çıkardan, duygu lanımayan "nakil ödeme"den başka hiçbir bağ bırakmamıştır. Dikardarca vcdılı şövalyeye coşkunun, "yontulmuş" kasabaliya özgü geçmiş zaman özleminin mübarek üperitlerini, bencil besapçılığı bu gün sularında boğmuştur. Üssel onurunu ortadan kaldırıp onu mübadele değeri haline getirmiştir, zahmetlerle kazanılmış ve berabarla güvence altına alınmış sayısız serbestliğin yerini, tek bir ögürlüğü, viedan lanımayan ticaret özgürlüğünü getirmiştir. Tek sözcekle diosel ve si-yasal yanışamalarla pentelenmiş sömürünümü yerine, apaçık ulanmazsı, dolaysız, düpedür sömürüyü getirmiştir. Burjuvazi, asle ilişkisinin etkileyci duygusal maskesini sıyrıp alınıs ve onu yeniden sall bir para ilişkisine çevirmiştir.

NE
KADAR
MALIN VARSA
O KADARLIK
ADAMIN
İŞTE.

Burjuvazi, yüzyılı ancak bulan sınıf egemenliği sırasında, tüm geçmiş kuşukların toplam olarak yarattığından daha çok sayıda ve daha in boyutlarda üretici güçler yaratmıştır. Oğru güçlerin boyunduruk altına alınması toplu makine kullanımı, kimyanın sanayiye ve lanıma uygulanması, buharlı gemicilik, demiryolları, elektrikli telgraflar, uşur buvaksız toprakların tanına uşılması, uahirlerin gemi seferlerine elverişli hale getirilmesi, nüfusun yerdin bulercusino şıgılması - toplumsal emegin beğrında meğır belyosı üretici güçlerin uykladığını bundan önceki hangi yüzyıl, aklının ucundan geçirmiştir?

Proletlerin gördüğü iş, toplu makine kullanımının yaygınlaşmasıyla ve işbölümüyle, tüm özerk karakterini ve dolayısıyla, işçi için tüm çekiciliğini yitirmiştir. Proleter düpedüz, makinenin bir yardımcı parçası haline gelir; ondan yalnızca, en basit, en tekdüze, en kolay öğrenilebilen el işlemlerini yapması istenir. Bu yüzden de işçinin yol açtığı maliyet giderleri, hemen hemen yalnızca, onun ayakta kalması ve soyunu sürdürmesi için gerekli geçim maddelerinin tutarıyla sınırlandırılmıştır. Ne var ki, bir metanın fiyatı, dolayısıyla, em gün de fiyatı, onun üretilme maliyetine eşittir. Bu yüzden, çalışmanı sevimsizliği arttığı ölçüde, ücret de azalır.

VE TABİ HER GECE
UYKUYA DALMADAN
ÖNCE BİZİ BİR DOZ
DAHA APTALLAŞTIRAN
ŞU TELEVİZYON DENEN
AYGIT KAT EDİLMENİSTİ
O ZAMAN

Modern sanayi, alâetkil ustasını küçük imalathanesini, sanayici kapitalistin büyük fabrikası haline getirmiştir. Fabrikaya doşturulmuş işçi yığınları askerçesine örgütlenirler. Onlar, sanayinin sıradan neferleri olarak, tam bir astsubay ve subay hiyerarşisinin gözetimi altına sokulur. Onlar yalnızca burjuva sınıfın, burjuva devletin emir kulları değildir; aynı zamanda her gün, her saat, makinenin, postabaşının ve hepsinden önce, her bir fabrikatör burjuvanın da kulları durumundadır. Bu despotça tahakküm, amacının kazanç sağlamak olduğunu ne kadar açıkça ifan etmişse, o denli cimri, o denli kindar, o denli amansız olur.

Kol emeği ne kadar az kuvvet kullanımı ve beceri gereklirse, yani modern sanayi ne kadar çok gelişmişse, erkek emeğinin yerini de kadın emeği, o kadar çok alır. Cinsiyet ve yaş farklarının işçi sınıfı bakımından artık toplumsal önemi yoktur. Yalnızca, yaşa ve cinsiyete göre masrafları değişen iş aletleri vardır.

İşçinin fabrikatör tarafından sömürülmesi, işçinin ücretini nakit para olarak eline almasıyla son bulur bulmaz, bu kez burjuvazinin diğer kesimleri, ev sahibi, bakkal, faizci, vb. onun üstüne üşüşür.

Fakal, sanayinin gelişmesiyle, proletarya sadece sayıca artmaz, daha büyük kitleler halinde toplulaştırılmış da olur, gücü artar ve o bunu daha çok hisseder. Toplu makine kullanımı, çalışmadaki farklılıkları gittikçe oradan sildikçe ve ücretli hemen hemen her yerde aynı derecede düşük bir düzeye indirdikçe, proletarya içerisinde çıkarlar ve yaşam koşulları gittikçe eşileşir. Burjuvazinin kendi içinde gittikçe artan rekabet ve bu rekabetin yol açtığı ticari bunalımlar, işçi ücretlerini gittikçe daha çok istikrarsızlaştırır; daima daha hızla gelişen, durmadan mükemmelleşen toplu makine kullanımı, işçilerin iş yaşamındaki tüm konumlarını gittikçe güvencesiz kılar; tek tek işçiler ile tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar giderek daha çok, iki sınıf arasındaki çatışmalar karakterine bürünür. Böylece, işçiler burjuvalara karşı "Koalisyon"lar oluşturmaya başlarlar; ücretlerini korumak için bir araya gelirler. Olası başkaldırılara hazırlıklı olmak için de kalıcı birliktelikler kurarlar. Mücadele yer yer, sokağa dökülmeler halinde pallak verir.

BURADA
MARX'IN
SINIF
MÜCADELESİNDEN NE
ANLADIĞINI
GÖRÜYORUZ...

Zaman zaman işçiler galip gelir, ama yalnızca geçici bir süre için. Mücadelelerinin asıl sonucu, hemen o andaki başarıları değil, işçilerin gittikçe daha yaygınlaşan birleşmesidir. Büyük sanayi tarafından üretilmiş olan ve değişik yörelerdeki işçileri birbirleriyle bağlantı içine sokan, gelişkin ulaşım ve haberleşme araçları o birleşmeyi daha da kolaylaştırır. Nitekim, her yerde aynı karakteri taşıyan pek çok yerel mücadelenin, ulusal (çapta) bir mücadelede, bir sınıf mücadelesinde merkezileştirilmesi için, işte tam da o bağlantılanmaya iltiyaç vardır. Şu var ki her sınıf mücadelesi siyasal bir mücadeledir. Ye orlaçağ kasabalıları için, derme çatma köy yollarıyla sağlanması yüzyıllar almış olan birleşmeyi, modern proletarler demiryolları sayesinde birkaç yılda gerçekleştirebilirler. Proleterlerin sınıf düzeyinde, öylelikle, siyasal taraf olarak bu örgülenmesi, işçilerin kendi aralarındaki rekabet yüzünden her an yeniden parçalanır. Ama o her seferinde daha kuvvetli, daha sağlam, daha güçlenmiş olarak yeniden dirilir. Bu örgülenme -burjuvazinin kendi içindeki bölünmelerden yararlanarak- burjuvaziye, işçilerin bazı çıkarlarını yasa biçiminde tanımaya zorlar. İngiltere'de "On Saat Yasası"nın çıkmasında olduğu gibi,

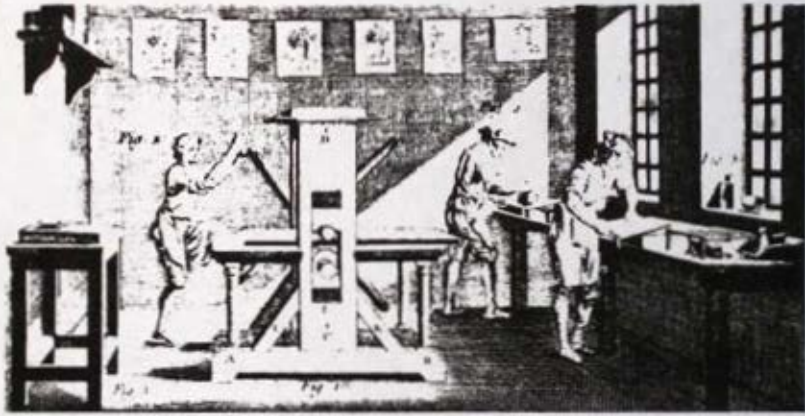

SEİLLER
İÇİN NE
DİYOR BU
MANİFESTO?

Çünümüzde burjuvazinin karşısında yer alan tüm sınıflar arasında yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Öbür sınıflar büyük sanayile perişan olur ve yıkıma sürüklenirler: proletarya ise onun düpedüz kendi ürünüdür. Orta zümreler: küçük imalatçı, perakendeci, zanaatkâr, köylü, bunların hepsi, orla zümreler olarak göçüp giline tehlikesine karşı varoluşlarını güvence altında tutmak için, burjuvaziye karşı mücadele ederler. Demek ki onlar devrimci değil, tutucudurlar. Dahası, onlar gericidirler, Larihin çarkını geri-singeri çevirineye uğraşırlar. Onların devrimden yana olmaları, proletaryaya geçişin eşliğinde bulunmalarından ötürüdür: böylece onlar kendilerinin güncel çıkarlarını değil ve fakat gelecekteki çıkarlarını savunurlar; öylelikle, kendi bakış açılarını terk edip, proletaryanın-kine geçerler.

Lumpen proletaryanın, köhne toplumdun en alt kalmanlarında yer alan o, asalak çürümüşler grubunun, bir proletarya devrimiyle yer yer hareket içine sürüklendiği de olur; bununla birlikte, yaşam ortamından ölümlü o, gericî entrikalara kendini salmaya yakın duracaktır.

Tüm mülkiyet ilişkileri, aralıksız bir tarihsel değişmeye, aralıksız bir tarihsel dönüşüne tabi olmuştur.

Örneğin, Fransız Devrimi, burjuva mülkiyetle emek, feodal mülkiyetle son vermiştir.

Komünizmin ayırt edici özelliği, bütünüyle mülkiyetle son vermesi değil, burjuva mülkiyetle son verme iştir.

Şu var ki modern burjuva özel mülkiyet, ürünlerin sınıf karşılıklarına ve birilerinin başka birileri tarafından sömürülmesine dayalı üretiminin ve ediniminin sonuncu ve en olgun ifadesidir. Bu anlamda komünistler teorilerini şöyle bir ifadede özelleştirebilirler: Özel mülkiyetle son.

Kişisel olarak kazanılmış, kişinin kendi emeğinin ürünü olan mülkiyetle, hani o, kişisel her tür özgürlüğün, faaliyetin, özerkliğin temelini oluşturduğu söylenen mülkiyetle son vermek istiyormuşuz diye biz komünistleri kınayanlar oldu. Emek ürünü olan, (çabayla) kazanılmış, bir başına hak edilmiş mülkiyetmiş! O, sizin söz ettiğiniz, burjuva mülkiyetten önceki küçük kasabalı küçük köylü mülkiyeti değil mi? O mülkiyetle bizim son vermemize gerek yok; sanayinin gelişmesi zaten ona büyük ölçüde son vermiştir, her gün de son vermektedir.

Yoksa siz, modern burjuva özel mülkiyetten mi söz ediyorsunuz?

Peki ama, ücretli emek, prolelerin emeği, prolelerin kendisine mülkiyet yaratır mı? Kuşkusuz hayır. Ücretli emek, sermayeyi, —yani ücretli emeği sömüren ve ancak, yeniden sömüreceği ücretli emeği yeniden üretmesi koşuluyla artabilen mülkiyeti— yaratır. Bugünkü biçimiyle mülkiyet, sermaye ile ücretli emek karşılığı çerçevesinde hareketini sürdürür. Bu karşılığın her iki yanına bir göz atalım.

Özel mülkiyeti ortadan kaldırmak isl memizden ürküntüye kapılıyorsunuz. Ama sizin şimdiki toplumunuzda özel mülkiyet, toplum üyelerinin onda dokuzu için zalemi ortadan kalkmıştır: özel mülkiyet, işte, onda dokuz için varolmadığından ölürü vardır. Demek oluyor ki siz, toplumun muazzam çoğunluğunun mülksüzleşmesini zorunlu koşul olarak dayatan bir mülkiyeti ortadan kaldırmak istememizden ölürü bizi kınıyorsunuz.

ÖZEL MÜLKİYET OLMAZSA NİCE TEMBEL OLURMUŞUZ-

ÖYLE DİYORLAR! K

Tek sözcükle, sizin mülkiyetinizi ortadan kaldırmak istememizi kınıyorsunuz. Elbett, biz de işte tam bunu istiyoruz. Siz, emeğin arlık, sermayeye, paraya, toprak ranlına, kısacası, tekelleşirilebilir bir toplumsal güç haline gelemeye e-ği andan itibaren, yani kişisel mülkiyetin artık, burjuva mülkiyele, sermayeye dönüşemeyeceği andan itibaren, işle o andan itibaren ikisicelliğe sahip! kimse kalmaz, yorumunu yapıyorsunuz. Demek ki siz, "kimse" derken, burjuvadan, burjuva mülk sahibinden baskasını aklınızdan geçirmediginizi itiraf ediyorsunuz. İşle, löylesi! kimse elbette kalmamalıdır.

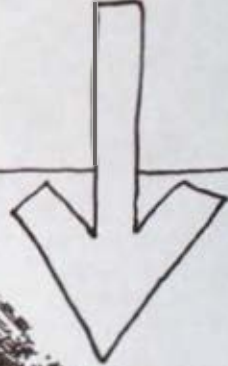

SERMAYE
EMEĞİYE
MUHTAÇTIR AMA
EMEĞİ MUHTAÇ
DEĞİLDİR
SERMAYEDARA
ONUN
SERMAYESİ EMEK
GUCUDUR

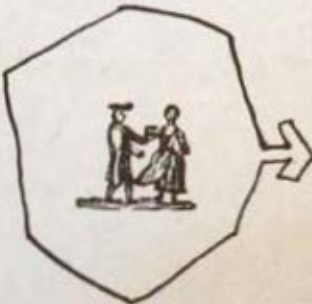
Özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla, her türlü çalışına faaliyetinin duracağı ve ortalığı genel bir tembelliğin kaplayacağı ilirazi öne sürül-müşür. Bu ilirazi göre, burjuva toplumun uyusukluktan çoktan çıkmış olması gerekirdi: çünkü bu toplumda, çalışanların kazancı yok, kazancı olanlar ise ç lışmıyor.

OLMAZ MI HİÇ? MARX KADINLARIN
SÖMÜRÜLMESİNİ ELE ALAN İLK
KİŞİYDİ VE MANİFESTO'DA İŞTE
BÖYLE BAHSE DİYOR BU
MESELEDEN:

(ŞİMDİ DİKKATLE
OKUYUN VE
SAKIN SAYTAYI
ÇEVİRMEYİN!)

Burjuva kadınına, sırf bir üretme aleti gözüyle bakar. O. Üretim aletlerinin ortaklaşa işletilmesi gerekliliğinden söz edildiğini de işilir ve ortaklaşağın bu yargısından. Kadının da nasıplarını alacaklarından başka lürüsünü doğal olarak aklından geçiremez.

Burjuva, kadının sırf üretme aleti durumunda olmasını ortu-
dun kaldırmıyor. işle lam da bunun söz konusu olduğunun farkında değildir.

Ne var ki komünistler gıya kadınların ortaklaşağın resmen
getireceklermiş diye. bizim burjuvaların yüksek bir ahlaklık
taslayarak: Ürküntüye kapılmalarından daha gölünç bir şey
yoktur. Kadınların ortaklaşağın: komünistlerin getirmesine
haceti yoktur; o zaten öleden beri var olagelmıştır.

Bizim burjuvaların gözleri, kendi proleterlerinin karı ve kızlarının emirlerine amade bulunmasıyla doymaz; resmi fuhuş hiç an asak bile, birbirlerinin karılarını baştan çıkarmaktan da pek büyük bir keyif duyarlar.

Oysa, kendiliğinden anlaşılır ki, şimdiki üretim ilişkilerinin ortadan kaldırılmasıyla, o ilişkilerden kaynaklanan kadın ortaklaşığı, yani resini ve gayri resmi fuhuş da sahneden kaybolacaktır.

MADAM SÖZ KADINLARDAN
AÇILDI, BAKALIM BAY ENGELS
NELER DİYORMUŞ BU KONUDA

DEMİK
KADINLARIN
KURTULUŞ
DAVASI 100
YILDIR
SÜRÜYOR...

Alaerkil aile ve daha da çok lek eşli karı-koca ailesi ile bir de şim meydana geldi. İlane yönetimi kamusal niteliğini yitirdi. Toplumu ilgilendiren bir mesele olmaktan çıktı. Özel bir hizmet halini aldı: karı baş hizmetçi olarak toplumsal üretime katılmaktan dışlandı. Toplumsal üretim yolunu kadına - ana bu kez yalnızca proleter kadına - yeniden açan modern büyük sanayi olmuştur. Fakat bu yol öyle koşullar içinde açılmıştır ki, ailesinde özel hizmet görevlerini yerine getirmek isterse, kamusal üretimin dışında kalmaya devam eder, bir şey kazanamaz; kamusal üretimde er alıp bağımsız olarak geçimini sağlamak isterse, ailesindeki görevleri yerine getiremez. Kadının fabrikadaki konumu, lıptan yargıya bütün iş kolları için geçerlidir. Modern karı-koca ailesi kadının ev içinde açık ya da örtülü köleleştirilmesinin üzerine kurulmuştur. Modern toplum da, karı-koca ailesi moleküllerinden meydana gelmiş bir k lledir. Bugün pek çok durumda, en azından mülk sahibi sınıflar açısından, kocanın kazanamak ve ailesini geçindirmek zorunda olması ona aile içinde üstün bir konum verir, özel birlakım yasal tanım ve ayrıcalıklara dahi gerek bırakmadan. Aile içinde erkek burjuvadır, kadın ise proletarynyı temsil eder.

(Engels - Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni)

VAY ANAM!
BUNLARI 1848'DE
Mİ YAZMIŞ? SANKİ
BUGÜNÜ
ANLATIYOR...

MARX KAHİN GİBİ İLERİ
GÖRÜŞLÜYDÜ. YAZILARI
GÜNCELİĞİNİ HİÇ KAYBETMİYOR
BU YÖZDEN -

AMA DUR
ÖNCE ŞU
MANİFESTO'YU
BİTİRELİM

Yukarıda gördük ki işçi devriminde ilk adım, proletaryanın egemen sınıf konumuna yükselmesi, demokrasi mücadelesini kazanmasıdır.

Proletarya siyasal egemenliğini, sermayenin lümünü burjuvaziden adım adım koparıp almak için ürelim alellerinin lümünü devletin elinde, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek için ve ürelici güçler kitlesini olabildiğince süratle artırmak için kullanacaktır.

Doğal olarak bu, başlangıçta ancak, mülkiyel hakkına ve burjuva ürelim ilişkilerine oloniler müdahalelerle, demek ki -ekonomik bakımdan yetersiz ve yersiz gibi görünseler de, hareketin akışı içinde kendi çerçevelerini aşan ve ürelim larzını lümüyle köklü dönüşüme uğratma aracı olarak vazgeçilmez olan- yapıyımcı önlemler yoluyla olabilir.

Bu yapıyımcı önlemler, ülkeden ülkeye elbelle farklılık g slereceklir.

MARXIN BAHSETTİĞİ
SOSYALİST
ÖNLEMLER DE NE Kİ?

AŞAĞIDA SOSYALİZMİN KURULUŞU İÇİN İLK
PRATİK PROGRAMI GÖRÜYÖRÜZ.

BUNU GÜNÜMÜZLE VE ÜLKEMİZLE
KARŞILAŞTIRSAK ŞU İKİ ŞEYİ GÖRÜRÜZ:

1) MARXIN DÜNYANIN DÖRT BİR YANINDAKİ
ETKİSİNİ

2) MANİFESTONUN ÜZERİNDEN 160 YIL
GEÇMESİNE RAĞMEN BU AŞAĞI
PROGRAMI HALA UYGULANMAMIŞ OLAN
ÜLKELERİN HALİNİ

Bununla birlikte, en ileri ülkeler için aşağıda sayılanların oldukça genel ola-
rak uygulanmasına geçilebilecektir:

- 1) Gayri menkullerin kamulaştırılması ve toprak gelirlerinin devlet harcamala-
rı için kullanılması.
- 2) Ağırlaştırılmış artan-oranlı vergi.
- 3) Miras hakkına son verilmesi.
- 4) Ülkeyi terk edenlerin ve ısyancıların lümünün mülklerine el konulması
- 5) Kredinin, devlet sermayeli ve tam bir tekel monumunda olacak bir ulusal
banka aracılığıyla devlet elinde m rkezileştirilmesi.
- 6) Taşımacılığın devlet elinde m rkezileştirilmesi.
- 7) Ulusal fabrikaların ve üretimi atellerinin artırılması; toprakların kolektif bir
plana göre tarıma açılması ve iyileştirilmesi.
- 8) Herkes için, eşit çalışma yükümlülüğü; sanayi orduları oluşturulması, özel-
likle tarını için.
- 9) Tarımı işletmeleri ile sanayi işletmeleri arasında birliktelik sağlanması;
kent ile kırsal kesim arasındaki farklılığın gılgide giderilmesine yönelik ön-
lemler.
- 10) Tüm çocukların kamu okullarında ve parasız eğitimi. Bugünkü biçimiyle,
çocukların fabrikalarda çalıştırılmasına son verilmesi. Eğitim ile maddi üretim
vb. arasında birliktelik sağlanması.

SAKALLI GÖSTERDİ Kİ KAPİTALİZM
İNSANLIĞIN SORUNLARINI ÇÖZEBİLECEK
VE İLERLEME SAĞLAYABİLECEK BİR
SİSTEM DEĞİLDİR, AKSİNE HERŞEY
DAHA DA KÖTÜYE GİDİYOR. DAHA
KÖTÜSÜ KAPİTALİZM GİTEDE YÖZ
BİR İMPARATORLUĞA DÖNÜŞÜYOR.

KASTIN NEDİR?
"EMPERYALİST
ABD" Mİ DEMEK
İSTİYORSUN?

NEDEN?..

NE OLDU DA
BAŞTA O KADAR
İYİ OLAN BURJUVAZİ
BU HALE GELDİ?

NE OLDU DA
BUNLARIN İÇİNDEN
HİTLER, MUSSOLİNİ,
TRUMAN, NİXON,
BUSH GİBİ
HAYDUTLAR ÇIKTI?

MARX BUNU AÇIKÇA
ANLATIYOR: BÖTÜN
DÜZENLER BİR GÜN
YOK OLACAK VE
DAHA İLERİ
ONLARIN YERİNİ
ALACAKTIR.
AMA YENİ DÜZEN
NAKAVT EDENE
KADAR, ESKİ
YARALI BİR HAYVAN
GİBİ SAKUNMAYA
ÇALIŞACAKTIR
KENDİSİNİ.

YANKİ İMPARATORLUĞUNUN İÇ
BUNAĞIMLARI VIETNAM,
KÜBA, ŞİLİ VE AFRİKA
HALKLARININ BAĞIMSIZLIK
VE SOSYALİZM MÜCADELESİ,
KÜLEİNİN BÖLÜNMESİ,
ÖZGÜRLÜK HAREKETLERİ
TÜM BUNLAR KAPİTALİZMİN
SONSUZA DEK YOK
OLMAMAK İÇİN GİRDİĞİNİN
İŞARETLERİDİR.

VIETNAM KİMİN
İNSANLIĞA DÜŞMAN
OLDUĞUNUN EN
AÇIK KANITI.

KAPİTALİZM (BİRAKIN
TÜM İNSANLIĞI) KENDİ
İÇİNDE YAŞAYAN
İNSANLARIN DAHİ
SORUNLARINI
ÇÖZEMEYECEK BİR
SİSTEM OLDUĞUNU
GÖSTERMİŞTİR.
KAPİTALİZM ARTIK SON
BUNALIMINI
YAŞAMAKTADIR.

VE MARX BU
"KEHANET"TE
BULUNAN BİR
BUÇUK YÜZYIL
OLDU, ÖYLE
Mİ?

TARİHSEL MADDECİLİK

KURAMI SAYESİNDE, MARX BABA TARİHİ YAPANIN KADERİ DEĞİL İNSAN
EVLADI OLDUĞUNU, ŞU ÜNLÜ "KADİR-İ MUTLAK TANRININ ELİ"
OLMADIGINI KANITLAMISTIR.

TARİH

TARİH, İNSAN
FAALİYETLERİNİN
TARİHİDİR
NOKTA
↑

İNSAN - DİYOR MARX-
ARAÇ-GEREÇ YARATIRKEN
DİŞ YARDIMI ALMADI
MELEKLER ÖĞRETMEDİ
SABAN YAPMAYI,
TEKER YAPMAYI.

TEKER Mİ
BENİM
İSTEDİĞİM
CAN SİMİDİNİ
KEŞFETMEKTL

HER KUŞAK ÇIKAR GELİR, KENDİ ARACINI GEREĞİNİ YARATIR,
ÇİDÖREK GELİŞTİRİL KUDRETİ İLÂHİ SAYESİNDE DEĞİL AMA, ÇALIŞA
DİDİNE! (BÜYÜK KAŞİFLERİN TÜMÜ DE DİNSİZ DEĞİLDİ ELBET)

AMA TABİ BU ARAÇ-GEREÇ
KENDİ BAŞINA ÇALIŞACAK
DEĞİL BUNLARI ÇALIŞA
HALE GETİRECEK DE YİNE
İNSANLAR

ÜRETİM ARAÇLARI VE
ONLARI ÜRETEK İNSANLAR
MARXIN DEYİŞİLE

TOPLUMUN
ÜRETİCİ
GÖÇLERİDİR.

ANCAK İNSAN HİÇBİR ŞEYİ TEK BAŞINA ÜRETEMEZ, EMEĞİ HER ZAMAN TOPLUMSAL BİR KARAKTER TAŞIMASTIR. TOPLUM, İNSANLAR TARAFINDAN YARDIMLAŞMAK, HAYVANLARDAN KORUNMAK VE DAHA HIZLI ÇALIŞABİLMEK ÜZERE OLUŞTURULMUŞTUR.

BİR DE
ŞAŞKINLARI
SÖMÜRMEK
ÜZRE...

AYNEN ÖYLE OLDU YAVAŞ
YAVAŞ VARLIKLAR, EMEK
GÜCÜNDEN BAŞKA BİRŞEYE
SAHİD OLMAYANLARI SÖMÜRMEK
İÇİN BRÜK OLDULAR...

NE KUVVET
VAR BENDE
DE HAL

İNSANLARIN ÜRETİM
SÜRECİ BAKIMINDAN
(İSTEYEREK YA DA
İSTEMEYEREK)
KURDUKLARI BU İLİŞKİLERİ
MARX ŞÖYLE
ADLANDIRIYOR:

"ÜRETİM
İLİŞKİLERİ"

(SINIFLAR VE ARALARINDAKİ İLİŞKİ
BİÇİMLERİ İŞTE BÖYLE OLUŞTU...
BAZILARI SÖMÜRÜCÜ OLDU,
BAZILARI DA SÖMÜRÜLEN.)

"ÜRETİCİ GÜÇLER"
İLE "ÜRETİM
İLİŞKİLERİ"İNİN
BİLEŞİMİNE MARX
ŞU ADI VERİYOR:

ÜRETİM BİÇİMİ

VE MARX
DİYOR Kİ,
TARİH ÜRETİM
BİÇİMLERİNİN
TARİHİDİR.

TARİH SOYLULARIN, KRALLARIN, RAHİPLERİN VE AZİZLERİN HAYATLARI
VE BAŞARILARI DEĞİLDİR, İNSANIN DOĞAYA ÜSTÜNLÜK SAĞLAYABİLMEK
İÇİN YARATTIĞI FARKLI ÜRETİM BİÇİMLERİNİN TARİHİDİR. MARX BEŞ
FARKLI ÜRETİM BİÇİMİ YA DA TOPLUMSAL DÜZEN OLDUĞUNU
SÖYLÜYOR:

İLKEL TOPLUM

VE KÖLEÇİ TOPLUM
MALUMUNUZ...

AŞAĞIDA KISACA
AÇIKLAYACAĞIMIZ DÜZEN

FEODALİZM

(BİZİM HANIM
DA ANLARSA
NE GÜZEL...)

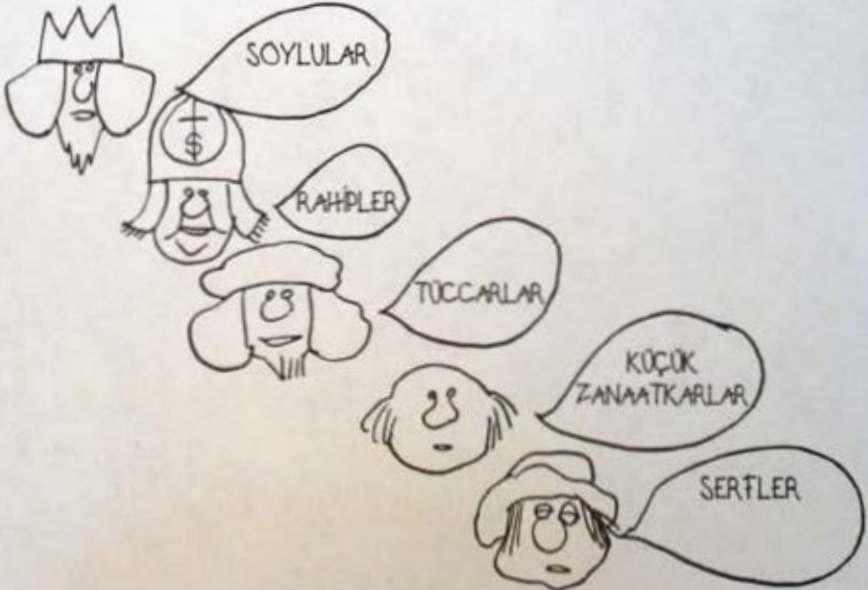

FEODALİZM LATİNCE "FEUDUM" SÖZCÜĞÜNDEN GELİYOR, FEUDUM YANI
KRALIN ASKER KARŞILIĞINDA TEBAASINA DAĞITTIĞI TOPRAK TİMAR,
ZEAMET...

ÜZERİNDE YAŞAYANLARIN
O TOPRAKTA HAKLARI
BULUNURDU
AMA EMEKLERİ
FEODAL BEYLERİNDE
ELDE ETTİKLERİ ÜRÜN
ÜZERİNDEN BEY'E VERGİ
VERİRLER, SAVAŞ
ZAMANLARINDA ONUN
EMRİNE GİRERLERDİ
KRAL DEDİĞİNİZ ZAMAN
SİZ "PAPA" OLARAK DA
OKUYABİLİRSİNİZ.
ÇÜNKÜ HRİSTİYAN KİLİSESİ
DE DİĞERLERİ GİBİ (BELKİ
DAHA DA KÖTÜ)
BİR KRALLIKTI.

FEODAL ÜZERİNDE TOPLUMSAL SINIFLAR, YUKARIDAN AŞAĞIYA
DOĞRU ŞÖYLE SİYALANIRDI

ZAMANLA TÜCCARLAR VE KÖŞK
ZANAATKARLAR G    LEND  LER (SAYICA
DA ARTTILAR) VE SOYLULARLA RAH  PLER
TARAFINDAN S  M  R  LD  KLER  N   FARK
ETT  LER. ÖNCE ÖZGÜRLÜK   ZER  NE F  K  R-
LERLE DONANMIŞ AYDINLAR ORTAYA   KTI
VE ZAMANLA YEN   B  R SINIF DOĞDU.

BURJUVAZ  

AYLAK
KRALLARLA
RAH  PLERE
  DED  G  M  Z VERG  LER
YETT   ARTIK.
YA  SIN
  ZG  RL  K  !

Ticaret,   retim biçimlerini
değiştirmeye başladı. Kent
soylular atölyelerinden ıı-
kan ürünler için yeni pa-
zarlara ihtiyaç duydular.
Feodal "  retim biçimini"n  n
koyduğu kısıtlar kar-
h  rsarlarını iyiden iyiye kam-
  ıladı...     le bu durum
BURJUVA DEVR  MLER  n  
beraberinde getirdi ve kral-
lara ve kiliseye kar  şı yeni
bir "  retim biçimi", yani
KAPITAL  ZM doğdu...

ÇOKTAAAN YERYÜZÜNE KÖKLERİNİ SALMIŞ
OLAN KAPİTALİZM, 1789 FRANSIZ DEVRİMİYLE
PARİSTE İLK MEYVESİNİ VERDİ

FRANSIZ DEVRİMİ EVET, BİR ÖZGÜRLÜK
HAREKETİYDİ KRALIN VE KİLİSENİN İKTİDARINA
KARŞI

AMMA...

ÖZEL MÜLKİYET VE TİCARET SERBESTİSİ İÇİN

BURJUAZİ, YANİ PARALARA PARA KATMA
ÖZGÜRLÜĞÜ VE SERTLERİN SERBESTÇE SATIN
ALMA ÖZGÜRLÜĞÜ İSTEYEN ZENGİNER
YARARINA

FRANSIZ DEVRİMİ HERKESİN ORTAK
BİR DÜŞMANA, KRALİYET VE KİLİSE
SOYLULUĞUNA KARŞI VERDİĞİ GENEL
BİR SİVİL MÜCADELESİYDİ

BURJUAZİN DEVRİLMESİYLE YÜKSELEN
YENİ SİVİL, YANİ BURJUAZİ İKTİDARI
ELİNE GEÇİRDİ

KÖYLÜLER DE BİR NEBZE
NASİPLENDİLER BU İŞTEN,
TOPRAKLARIN MÜLKİYETİNİ
KAZANDILAR

AMA SERTLER BİŞEY ELDE
EDEMEDİ

ETENDİNİZİ
DEĞİŞTİRME
ÖZGÜRLÜĞÜNÜZ
VAR
DEMİŞLERDİ

BURJUVA (YA DA
FRANSE) DEVRİNİN
ARDINDAN YENİ BİR
DEVİR GELDİ
SANAYİ DEVRİNİ
İNSANLIK,
EL BECERİLERİNİN
YERİNİ TUTAN
MAKİNELERİ KEŞFETTİ
BÖYLECE ÜRETİM BİÇİMİ
TODTAN DEĞİŞTİ.

EVET AMA BU
NAMUSLU MAKİNELER
DE KENDİ BAŞINA
ÇALIŞMİYORLAR Kİ

ÜRETİMİN MAKİNELERLE YAPILMAYA BAŞLAN-
MASIYLA BİRLİKTE İKİ YENİ TOPLUMSAL SINIF
ORTAYA ÇIKTI: KAPİTALİSTLER YANİ MAKİ-
NELERE SAHİP OLANLAR, BİR DE İŞÇİLER,
YANİ O LANET MAKİNELERİ ÇALIŞTIR-
MAK ZORUNDA OLANLAR. MAKİ-
NEYLE BİRLİKTE YENİ BİR ÜRETİM
BİÇİMİ, MARX'IN ADLANDIRMASIYLA

KAPİTALİZM

DOĞDU. BU YENİ ÜRETİM
BİÇİMİNDE İŞÇİ ARTIK FEO-
DAL BEYİN KÖLESİ DEĞİL,
"ÖZGÜR BİR ŞEHRİLİYDİ.
(YANİ KENDİNİ PAT-
RONA SATMAKTA
"ÖZGÜR"...))

YOK MU
UÇ KURUŞ
FAZLA
VEREN?

HERKES (HEGEL GİBİLER)
KAPİTALİZMDEN ÇOK MUTLUYKEN
VE TOPLUMUN NİHAyet MÜKEMMEL
BİR YOLA GİRDİĞİNİ DÜŞÜNÜRKEN
MARX ORTAYA ÇIKTI VE OYUNU
BOZDU.

KİM
ÇAĞIRDI BU
MANYAĞI.

MARX (KAÇINILMAZ
VE TARİHSEL) SİNT
MÜCADELESİ KURAMI İLE
KAPİTALİZMİN
KARNİNA BİÇİĞİN
ER YA DA GEÇ
SOLUNACAĞIN
KANTLADI
KAPİTALİZM DAHA MI
VE DAHA ADİL BİR
DÜZEN TARAFINDAN
YIKILACAKTI

OY
ANAMI

MARX, ÜRETİM İLİSKİLERİNİN SIZMAZ SRAŞINI TARİHSEL GELİŞİM YASALARININ BELİRLİDİĞİNİ KANITLADI İLKEL TOPLUMDAN KÖLEÇİ TOPLUMA, FEODALİZMDEN KAPİTALİZME BİRCOKLARININ SORDUĞU SORULARI DUYAR GİBİYİM

ÖYLEYSE
SINIF
MÜCADELESİ
NEMİZE
GEREK?

MADEN
KENDİNDEN
GELECEK
SOSYALİZM, NE
UĞRAŞIYORUZ ŞU
DOLU
MİLLETİYLE?..

MARX VERİYOR
CEVABINI

TARİHİ YAPAN İNSANLARDIR,
TARİH YAPMAZ İNSANLARI

TARİH KENDİ BAŞINA NE BİR İŞ
YAPAR, NE BİR MÜCADELEYİ
KÖRÜKLER. HER ŞEY YAPAN
İNSANLARDIR.

SORMAYE YIKILMAYA MAHKUMDUR
VE KENDİ ÇELİŞKİLERİ ONU
YENECEKTİR. AMA BUNU ANCAK VE
ANCAK ONUN RADESİ DIŞINDA
GELİŞEN PROLETARYA GERÇEK
KILABİR

GÖKTEN
YAĞMUR, DOLU
TILAN YAĞAR DA,
DEĞİŞİMLER
BÖYLE GÖKTEN
İNMEZ
BAYIM

MARX ZENGİNLERİN,
VARLIKLARINI VE
AYRICALIKLARINI ÖYLE
KOLAY KOLAY
BRAKMAYACAĞINI ADI
GİBİ BİLİYORDU.

VAY CANINA,
DEMEK BUNLARLA
KARIŞMAK
GEREKECEK!

VAY VAY VAY!
BU BALDIRI
ÇİPLAKLAR
İKTİDARI
ALACAKMIŞ
ÖYLE Mİ...

NASIL Mİ?

MARX BU SİSMAN RUS
SUBAYA VE BÜMEK
İSTEYEN HERKESE
KAPİTALİST TOPLUMUN
SOSYALİZME NASIL
DÖNÜŞTÜRÜLECEĞİNİ
YILMADAN ANLATTI
ÜRETİM ARAÇLARI
KAMULAŞTIRILACAK
VE HÜKÜMET EL
DEĞİSTİRECEKTLİ YANI
İKTİDAR ELE
GEÇİLECEKTE

DEKİ AMA İŞÇİLER
İKTİDARI NASIL ELE
GEÇİRECEK Kİ?

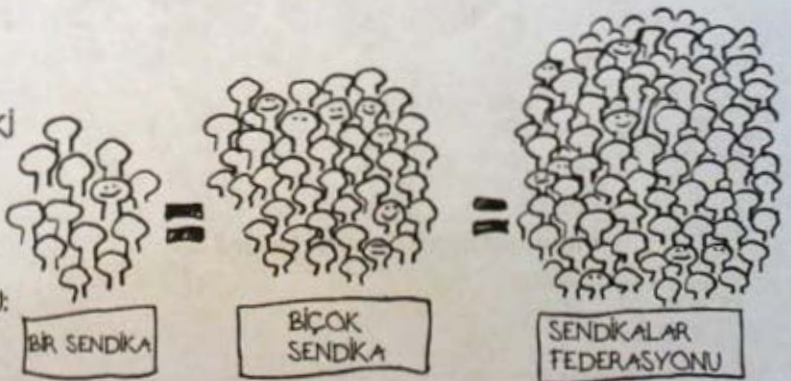

BİR EL BEŞ PARMAKTAN
OLUŞUR. AMA BİR
YUMRUK BEŞ PARMAĞIN
BİRLİĞİDİR.

(YUMRUK BOŞUNA İŞÇİ
SINFI MÜCADELESİNİN
SİMGESİ OLMADI)
NASIL?

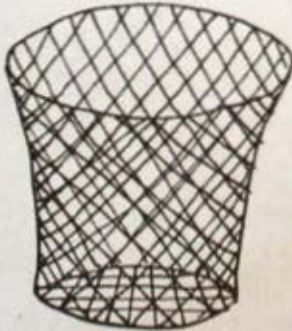
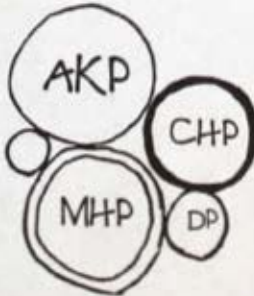
MARX YANDAKİ
TEMSİLİ
RESİMDE
OLDUĞU GİBİ
AÇIKÇA
ANLATTI BUNU:

İŞÇİ SINIFI
PARTİSİ

EGEMEN SININ BİRLEŞİK GÜCÜNE KARŞI VERDİĞİ MÜCADELEDE,
İŞÇİ SINIFI ANCAK VE ANCAK KÖHNEMİŞ SERMAYE PARTİLERİNE
KARŞI KENDİ SİYASAL PARTİSİNİ KURARAK VAR OLABİLİR.

AMA BİR
KİTLE
PARTİSİ DE
ÖYLE BİR
GECEDE
KURULMAZ.

ZATEN YASALAR
DA İZİN VERMEZ
BUNA

İLK ADIMDA, İŞÇİ
ANCAK BİRLİK OLURSAK
BİRŞEYLERİ
DEĞİŞTİREBİLECEĞİMİZE
İKNA ETMEK GEREKİR
NEDEN BÖYLE KÖTÜ
KOŞULLARDA YAŞADIĞINI
ANLATMAK, GÜCÜNÜ
FAARK ETMESİNİ
SAĞLAMAK,
KAPİTALİZMİN HİÇBİR
ZAMAN SORUNLARINI
ÇÖZEMEYECEĞİNİ
VE SOSYALİZMİN
ONAY
SUNABİLECEKLERİNİ
GÖSTERMEK GEREKİR

TEK
KELİMEYLE

→ SİYASALLAŞTIRMAK

ANCAK SİYASALLAŞMIŞ BİR İŞÇİ SINFI BİR SONRAKİ
AŞAMAYA GEÇİP HAKLARI İÇİN ÖRGÜTLÜ BİR ŞEKİLDE
MÜCADELE ETMEYE BAŞLAYABİLİR.

MARXIN ZAMANINDAN BERİ
BİRÇOKLARI SENDİKAL
MÜCADELELERİN YALNIZCA
DAHA İYİ ÜCRET VE DAHA İYİ
KOŞULLAR KAZANMAK İÇİN
VERİLDİĞİNİ DÜŞÜNÜYDÜ.
AMA - DİYOR MARX-
BU SENDİKACILIKIN YANLIŞ
ANLAŞIMIDIR

"KOMÜNİSTLER
İŞÇİ SINFININ ÖNÜNDEKİ
DOĞRUDAN AMAÇ VE
ÇIKARLARINA ERİŞMESİ İÇİN
MÜCADELE VERİYORLAR,
AMA AYNI ZAMANDA GÜN-
CEL HAREKET İÇERİSİNDE,
HAREKETİN GELECEĞİNİ
DE TEMSİL EDİP,
SAVUNUYORLAR"
(MANİFESTO)

BİR SİNE SENDİKASININ
TEMEL HEDEFİ
SOSYALİZM OLMALIDIR
YOKSA KUZEY
AMERİKA SENOKALARI
GİBİ KAPİTALİZMİN
FAZLADAN VERECEĞİ
UÇ KURUŞ İÇİN
MÜCADELE ETMEKLE
BİR YERE VARILMAZ.

ŞİMDİ İŞİN EN İLGİNÇ KISMINA GELDİK BİRÇOK OKUYUCU ŞU
SORUYU SORUYOR OLMALI ZOR YOLUYLA MI OLACAK BU İŞ?

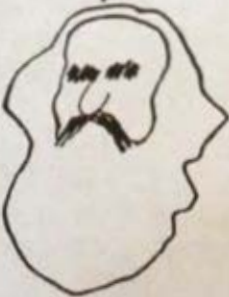

BURJUVA SINIFINDAN KOPARILAN BİR TAKIM ÖDÜNLER SÖMÜRÜ
KOŞULLARINDA HİÇ BİR DEĞİŞİKLİĞE YOL AÇMAZ (BELKİ DAHA AZ
SÖMÜRÜLEBİLİR AMA ÖZGÜRLEŞEMEZ..) ER YA DA GEÇ -DİYOR
MARX- ÇELİŞKİLER KESKİNLEŞECEK VE İŞÇİ SINIFI DEVRİME
İLERLEYECEKTİR

İŞÇİ SİNİNİN (VE
KÖYLÜLERİN)
SENDİKALARDA,
PARTİLERDE,
HATTÂ MECLİSTE
VERDİĞİ MÜCADELE
YALNIZCA SON
KAVGA İÇİN
HAZIRLANMAYA,
ÖRGÜTLENMEYE VE
GÜÇ BÂKİTİRMİYE
DÖNÜK BİR
YÖNTEMDİR.

SİNİ
MÜCADELESİ
DÖNÜM NOKTASINA
YAKLAŞTIĞI
ZAMANLARDA,
EGEMEN SİNİ
İÇERİSİNDEKİ KÖHNE
TOPLUMUN TÜMÜ
İÇERİSİNDEKİ ÇÖZÜMLE
SÜRECİ ÖYLESİNE
ŞİDDETİ VE
ÖYLESİNE KESKİN
BİR KARAKTER
ALIR Kİ

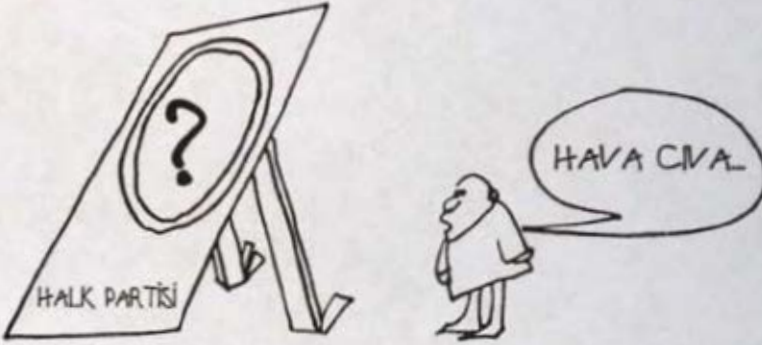
EGEMEN SİNİN KÜÇÜK BİR
KESİMİ DE ONDAN KOPAR VE
DEVİRMİCİ SİNİLE, GELECEĞİ
ELLERİNDE TAŞIYAN SİNİLE
BAĞLAŞKLIK KURAR

(MANİFESTO)

BURJUVAZİNİN BU KÜÇÜK KESİMİ İÇİNDE MARX VE
ENGELS GİBİ AYONLAR DA YER ALIR. LENİN,
MAO, HO Çİ MİN, TİDEL KASTRO, CHE, ALLENDE
VE DAHA BİRCOKLARI GİBİ, TEK BAŞLARINA
HİÇBİR ŞEY YAPAMAYACAKLARINI ANLAMIS
AYONLAR. AYNEN ÖĞRENCİLERİN İŞÇİLER VE
KÖYLÜLERLE BİRLEŞMEDEN HİÇBİR ŞEY
DEĞİŞTİREMEYECEKLERİ GİBİ

MARX İŞÇİ SINI HAREKETİYLE SOSYALİST TEORİNİN AYRI AYRI VAR OLABİLECEKLERİNİ HAYAL BİLE EDEMEZDİ KİTLESİZ BİR SOSYALİST PARTİ ONUN İÇİN ŞAKA GİBİ BİR ŞEYDİ AYNI ŞEKİLDE, BAZI SÖZDE SOLCU PARTİLER GİBİ İŞÇİLERDEN VE KÖYLÜLERDEN KOPANILAR DA

MARXIN KURAMININ İLK UYGULANISI ÖLÜMÜNDEN 24 YIL SONRA HİÇ KİMSENİN BEKLEMEDİĞİ BİR ÜLKEDE, RUSYADA, İLERİ GÖRÜŞLÜ (VE İNATÇI) BİR "BURJUA" MARKSİSTİ TARAFINDAN UYGULANMAYA KÖNÜLDÜ.

LENİN

MARXIN ÖĞRETİSİ KADİR-İ MUTLAKTIR, ÇONKO DOĞRULUĞU KESİNDİR. BÜTÜNLÜKLE VE TUTARLIDIR VE İNSANA KÖR NANKUN, GERİCİLİĞİN VE BURJUA EGEMENLİĞİNİ SAVUNMANIN HİÇBİR BİÇİMİLE BAĞDAŞMAYAN, EKSİKSİZ BİR DÜNYA GÖRÜŞÜSUNAR. MARKSİZM, İNSANLIĞIN 19. YÜZYILDA YARATTIĞI EN GÜZEL ŞEYLERİN, ALMAN FELSEFESİ, NGİZ EKONOMİ POLİTİĞİ VE TRANSİZ SOSYALİZMİNİN MEŞRU MEBAŞESİDİR.

BUNUNLA BERBAER, MARX'IN GÖRÜŞLERİNİ SÖRDÜREN
KİŞİ LENİN'DE DEVRİM TEORİSİNE CİDDİ BİR KATKI
KOYDU VE ONU DÜŞMANLARDAN, KÖTÜ
YORUMLARDAN KORUDU. MARX'IN HAKLI
OLDUĞUNU KANITLADI.

(...) Ama Marx, Paris Komünü deneyimine dayanarak, proletaryanın
hazırdaki devlet mekanizmasına el koyup onu kendi amaçları için
kullanmakla yetinemeyeceğini, bu mekanizmayı parçalayarak yerine
yeni bir mekanizma koyması gerektiğini gösterdi. Paris Komünü
tarafından yaratılan bu yeni devlet mekanizması ve Rus İşçi
Asker ve Köylü Sovyetleri aynı tipte "devlet aygıtlarıdır".
(Lenin 26. cilt, sayfa 90)

(LENİN VE SOVYET DEVRİMİ İÇİN DE
BAŞKA BİR KİTAP GEREKİR.)

BU KİTAPÇIK DA
BURADA BİTMELİ
ÖYLEYSE

SON...

niko72

dakty
102

SIYASAL MARX

Yazan: David Fernbach

Çeviren: Murat Akad

Marx'a Övgü Oizisi No: 1
Mart 2008, 2. Baskı
Türkçe (Orjinal Dili İngilizce)
Kapak Resmi: Murat Turan
160 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

Her siyasetçi gibi Marx da siyasetin yasalarına tabi oldu; doğrularının yanında yanlışlar da yaptı. Ve tabii ki eksikleri de oldu. Ama proletarya devrimi hedefi nden hiç şaşmadı; ve hep "marksist" kaldı. Liberal solun kimi unsurlarının öne çıkarmayı sevdiği teorisyenliği ile yetinmedi.

Elinizdeki kitap, David Fernbach'ın, Marx'ın siyasi yazılarının toplandığı dizinin iki cildi için yazdığı önsözlerden oluşmakta. Bu iki önsözün seçilme nedeni, Marx'ın siyaseten en aktif olduğu iki dönem için kaleme alınmış olması. Metinler, teorisyenliğini soyutlayıp siyasetçiliğini unut(tur)maya çalışanlara inat; Marx'ın siyasallığını bize yeniden hatırlatıyor.

Murat Akad

BÜYÜK BİR KEŞFİN HİKAYESİ: KAPİTAL

Yazan: Vitali Solomonovic Vygodski
Çeviren: Atilla Aksoy

Marx'a Övgü Dizisi No: 2
Nisan 2008, 1. Baskı
Türkçe (Orjinal Dili Rusça)
Kapak resmi: Murat Turan
173 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

"...Marx'ın adı hemen herkes tarafından bilinmekte ve Kapital milyonlarca insana rehber durumundadır. Bunun nederü, Marx'ın haklı bir davaya hizmet etmiş olmasıdır. İşte, Marx çalışmasındaki 'becerikliliği' bu açıdan değerlendirmiş ve kaderini işçi sınıfının davasına adanmıştır. Ve bu sayede de ölümsüzlüğe erişmiştir.

Kapital bir güneştir. Kapital neden ölümsüzdür? Niçin bugünün insanları yüzyıl öncekiler kadar ona ihtiyaç duyuyorlar?

Kapital'de sadece yüzyıl önce tarih sahnesinde beliren sorunların çözümü değil, günümüzün insanını ilgilendiren birçok sorunun da cevabı vardır. Zaten Kapital'in en önemli ve değerli yönü, bu sorunların çözülebilmesi için gerekli yöntemi kurmuş olmasıdır."

Vitali Solomonovic Vygodski

KOMÜNİST MANİFEST

(Farklı dillerdeki yedi baskıya Marx ve Engels tarafından yazılmış önsözlerle birlikte)

Yazan: Karl Marx - Friedrich Engels
Yayıma Hazırlayan: G. Doğan Görsev
(6 çevirmenin katkılarıyla)

Mayıs 2008, 1. Baskı
109 sayfa, 13,5X21, 3. Hamur

Her eser yazıldığı dönemin mürekkebinin taşıyıcısı. Ancak pek azı, üzerindeki mürekkebi evrensel hale getirebilmiştir. Karl Marx ve Friedrich Engels'in, tarihte açılmakta olan bir dönemin habercisi olan eseri de mürekkebinin zaman ve mekan daralmasından kurtarabilen ender metinlerin başında geliyor.

Yazılmasından 160 yıl sonra ve yazıldığı topraklardan binlerce kilometre ötede, yeni bir çeviri ile genç kuşaklara ulaştırmak üzere bizlerde heyecan yaratan bu eser karşısında saygıyla eğiliyoruz.

Marksizmin temel eserleri henüz tümüyle dilimize kazandırılmış değildir. Öte yandan, bir çoğunun özgün yazım dili Almanca olan bu metinlerin Türkçede kolay okunup anlaşılabilmesi de, nice değerli çabaya rağmen henüz yeterli düzeyde sağlanabilmiş değildir. Bu bakımdan, düşünsel olarak zenginleştirici ve ilerletici olan temel Marksist külliyatın dilimize çevrilmesi faaliyetinde ısrar edilmelidir.

Bu açıdan elinizdeki eser bir istisnadır. Günümüze dek yapılmış, her biri ayrı bir zihinsel emek ürünü olan Beyanname/Manifest/Manifesto çevirileri, Marksizmin Türkiye'deki ilerleyişi açısından önemli bir zenginlik anlamına geliyor. Çeviri sayısının fazla oluşunu ülkemizdeki düşünsel ortamın Marksizmle kurmaya çalıştığı ilişki temelinde aramak doğru olacaktır. Bu ilişki ve bağ kurma arayışı gecikmeler ve kısıtlara rağmen ilerleyebilmiştir. Söz konusu ilişki, aydınlarımızın Marksizme dönük ilgi ve çabasının canlılığını yansıtmaktadır. Marksizmin Türkiye'de daha geniş kesimler tarafından anlaşılması, güncel toplumsal ve siyasal yaşamda ilerletici bir başvuru kaynağı olması daha çok sayıda, yoğun ve nitelikli düşünsel çaba sayesinde mümkün olacaktır.

Türkiye'nin Marksist birikimini zenginleştirici çalışmalara katkıda bulunma fikri bize heyecan veriyor. Hele, "Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!" satırlarının 160. yıldönümünü kutladığımız şu günlerde...

